

ŽELEZAR

JESENICE, DNE 15. APRILA 1982

ŠTEVILKA: 15 • LETO: XXXI

Naš kovinar, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik Železarka začel izhajati 26. januarja 1937. Železarka izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajst-dnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Joža Vanič. Naslov: Uredništvo Železarka, SZ - Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 2618, administracija 2619 in 2621. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Opreščen prometenega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/172

KLJUB TEŽAVAM V JEKLARNI PROGRAMIRANA PROIZVODNJA DOSEŽENA

V marcu so se pričele pojavljati večje težave, kar se je odražalo v slabšem delu jeklarne. To se je poznalo v količini, predvsem pa v programirani kakovosti izdelanega jekla. Na zalogi ni bilo dovolj grodja in jeklenega odpadka, občasno je primanjkovalo jedavca, silicijevega metala, ferosilicija, ferokroma in feromolibdena.

Na nižjo proizvodnjo elektro jeklarne je vplivala tudi redukcija električne energije. Poleg tega se je 1. marca začel glavni remont plavža št. 1, ki je trajal ves mesec in bo predvidoma zaključen v tem tednu.

DELOVNI LJUDJE IN OBČANI Z ZANIMANJEM PRIČAKUJEJO TRDNE OPREDELITVE IX. KONGRESA ZKS ZA NAPREJ

Danes se je v Ljubljani začel deveti kongres Zveze komunistov Slovenije, kot kongres kontinuitete v nadaljnji aktivnosti zveze komunistov in vseh delovnih ljudi in občanov v uresničevanju ustave oziroma političnega sistema socialističnega samoupravljanja in njegovih družbenolastniških in družbenoekonomskih osnov. Delovni ljudje in občani z velikim zaupanjem pričakujejo od kongresa trdnih in konkretnih idejnopoličnih opredelitev za hitrejši in učinkovitejši premagovanje nastalih težav in odstopanj, za doslednejše uresničevanje politike gospodarske stabilizacije in oblasti delavskega razreda in vseh delovnih ljudi.

Delovni ljudje in občani dobro vedo, da so poleg težkih mednarodnih razmer in gospodarske krize v svetu na naše sedanje slabosti in težave vplivale tudi naša lastna nedoslednost, nedisciplinarnost in neodgovornost pri uresničevanju sprejetih usmeritev in nalog na zadnjih kongresih zveze komunistov pri nadaljnjem utrjevanju političnega sistema socialističnega samoupravljanja. Zato tudi tokrat, kakor vedno v preteklosti, delovni ljudje in občani z zaupanjem pričakujejo od kongresa vsestranske kritične analize stanja in jasnih usmeritev za naprej, kar nedvomno potrjuje tudi živo avantgardno vlogo zveze komunistov v naši družbi.

»Ne gojimo iluzij, da bomo napravili čudeže,« je dejal sekretar predstvedstva centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije Franc Šetinc na 13. seji centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije. »Pričakujemo pa, da bomo na devetem kongresu Zveze komunistov Slovenije in dvanajstem kongresu Zveze komunistov Jugoslavije uveljavili kot stalnico vse napredne rešitve in ideje v družbeni praksi in naši zavesti. Stalnica mora biti uspešnost delegatskega sistema, dobro gospodarjenje, večja racionalnost, uspešen izvoz, zmanjšanje administracije in dvanajstih stroškov, večja odgovornost, kar vse kot konkretni prispevki utrjujejo kontinuiteto naše revolucije nasploh. V tem naj bo kongres - kongres kontinuitete. Hkrati moramo biti kritični do vsega, kar nadaljevanje revolucije zavira. In ne le kritični. Kongresi naj v tem pogledu sprožijo temeljito, vročo diferenciacijo, ki naj pokaže, da smo odločeni poiskati izhod iz težav, ki naj mobilizira ljudi, ki naj se zoperstavi malodušju, kapitulantstvu, ki naj zaostri odgovornost kot vprašanje realnih možnosti za uresničevanje dogovorjene politike, kot dialektičen odnos razrednega in nacionalnega, demokratičnega in razrednega, svobode in samodiscipline, aktivnosti posameznika in dejavnosti kolektiva oziroma celote...«

V ospredje pri tem bi morali še posebno postaviti vprašanje družbene prakse in naše zavesti, ki še mnogokje odstopata od dogovorjenega in opredeljenega. To pa je seveda dialektična posledica za slabosti in odstopanja, s katerima se danes spoprijemamo. Tako, na primer, neka politična organizacija, vzemimo zvezo sindikatov v našem prostoru, korajžno ocenjuje slabosti v našem delegatskem sistemu, v katerega so ljudje na zadnjih volitvah izrekli veliko zaupanje, ni pa sposobna priznati na glas, kot pravimo, da je temu tako tudi zaradi tega, ker zveza sindikatov deluje zunaj delegatskega sistema. »Kdor je zunaj delegatskega sistema,« je dejal Franc Šetinc na omenjeni seji, »stoji ob strani resničnega življenja, zunaj resnične družbene problematike, ali pa arbitrira na star način, opirajoč se predvsem na monopol oblasti.« Na žalost pa je še mnogo tega prisotnega v našem občinskem prostoru.

»Reči moramo, da je tudi v sami zvezi komunistov veliko napačnih pojmovanj in delovanja, ki je lahko sicer pod težo odgovornosti naravnano v dobri veri, vendar ima za utrjevanje samoupravnega in delegatskega sistema negativne posledice,« je razmišljal na zadnji seji centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije pred kongresom Franc Šetinc.

Z vsemi temi in drugimi vprašanji nadaljnega razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja se bodo soočili na kongresu in opredelili smeri in odgovornost za nadaljnjo kontinuirano gradnjo sistema. Čeprav ob kongresih ne govorimo o »prelomnicah« nadaljnega razvoja, temveč o nadaljnjem kontinuiranem razvoju, pa tokrat vsekakor pričakujemo od kongresa predsem prelomnico v odpravi razkoraka med besedami in dejanji. Kajti, če bi bilo tega manj v praksi, predvsem v zadnjih letih, bi se lahko izognili mnogim težavam, ki jih bomo morali sedaj reševati z mnogo večjimi naporji in z odločno povečano odgovornostjo.

Delegatom na devetem kongresu Zveze komunistov Slovenije želimo uspešno, prodorno in ustvarjalno delo.

KOLIČINSKA PRODAJA V MARCU NAD NAČRTI

V marcu smo prodali 39.850 ton naših izdelkov, kar je 7% ali 2.610 ton več, kot smo načrtovali. Za prodane izdelke smo iztržili 1.270,8 milij. din ali 97% načrtovane višine. Osnovna realizacija se je povečala za 5,8 milij. din z realizacijo energetike, za 0,7 milij. din z realizacijo ostalih storitvenih TOZD in za 20,5 milij. din z ostalo realizacijo, tako da znaša skupna zunanja realizacija 1.297,9 milij. din in je 3% ali 40,6 milij. din nižja, kot smo planirali.

Izračun agregatnih indeksov nam je pokazal, da je zaostanek v realizaciji odraz nedoseganja planiranega asortimenta (za 1% slabši od načrtov) in prodajne cene (dosežena je 8% nižja od načrtovane), medtem ko je količina, kot smo že uvodoma (Nadaljevanje na 7. strani)

Tudi dobava vložka iz tujih virov je bila, v primerjavi z mesecem januarjem in februarjem, precej slabša. Kljub vsem tem težavam smo, ob izkoriščanju medfaznih zalog polizdelkov, uspeli po količini doseči programirano skupno proizvodnjo s 101,6% in gotovo s 105,5%. Precej slabše pa je bilo, zaradi navedenih vzrokov, izpolnjevanje načrtovane kvalitete asortimenta. Po (Nadaljevanje na 6. strani)

V LETU 1981 NA PODROČJU FLUKTUACIJE NIČ NOVEGA?

Če rečemo, da je od leta 1971 do 1976 čista fluktuacija upadla za več kot trikrat, moramo hkrati ugotoviti naraščanje tega pojava v letih 1977 in 1978 ter večjo ali manjšo ustalitev teh gibanj do letošnjega leta. Ali naj to pomeni, da se na tem področju kaj posebno novega in pomembnega ne dogaja? Nikakor ne - nekateri podatki pričajoče analize nas prepričujejo ravno o nasprotnem.

Kot že rečeno, opazimo v zadnjih letih v količinskem pogledu stagnacijo indeksov fluktuacije, kar utegne zbuhati varljiv vtis o nepomembnosti oziroma neaktualnosti tega problema. Morda v operativnem smislu problem res nima več tiste teže kot pred leti, vendar zato s kadrovskega vidika ni nič manj pomemben.

S kratkoročnega vidika lahko čisto fluktuacijo, ki se pojavi takrat, ko se delavec odloči: »Odšel bom,« štejejo za pretok kadra, ki ustvarja številne kadrovske probleme v zvezi s sprejemom, usposabljanjem, napredovanjem ipd. Višja fluktuacija pogosto večji obseg teh del in otež-

koča koreknejšo izvedbo kadrovskih akcij. Z dolgoročnega vidika lahko fluktuacijo štejejo za zunanji izraz najrazličnejših družbenih, ekonomskih, organizacijskih in psihosocialnih faktorjev, ki delujejo na delavčev motivacijo.

S kompleksnejšim raziskovanjem fluktuacije utegnemo bolje osvetliti te faktorje. S tem še ni rečeno, da nam bo z enostavnimi operativnimi posegi uspelo odpraviti korenine tega pojava, vendar nam taka spoznanja prispevajo k bolj poglobljenu razumevanju raznih kadrovskih akcij, ki so s fluktuacijo le v posredni zvezi.

INOVACIJSKA DEJAVNOST V MARCU

V preteklem mesecu so odbori za gospodarstvo v TOZD na šestih sejah obravnavali dvanajst v proizvodnjo uvedenih tehničnih izdelkov, jih pozitivno ocenili in odobrili ustrežna nadomestila. Skupni prihranek oziroma koristi znašajo 7.172.630,00 din, osemindvajset novatorjev pa je prejelo 277.261,00 din posebnih nadomestil ali 3,87% od ugotovljenih koristi.

TOZD ŽIČARNA

Avtorjem Ivanu Langusu, Petru Frelihu in Niku Železniku iz TOZD Žičarna je bilo odobreno drugo posebno nadomestilo za uvedbo snemalnega pajka na žičarskem stroju Herborn 1. Pred uvedbo te tehnične izboljšave so delavci na žičarskih strojih Herborn 1 snemali žico ročno. Avtorji so s konstrukcijo in uvedbo snemalnega pajka na žičarskih strojih odpravili ročno snemanje kolobarjev in s tem omogočili lažje in hitrejšo snemanje kolobarjev žice.

Avtorjema Dragu Koblarju in Pavlu Dimitrovu je bilo odobreno tretje posebno nadomestilo za uved-

bo izdelovanja vložkov za oklepe vidia votlic. Vida votlice so v procesu izdelave žice zelo važen element in predstavljajo v stroških precejšnjo postavko. Z uvedbo izdelovanja vložkov za oklepe vidia votlic pa je ta strošek precej manjši. Sama izvedba tehnične izboljšave je zelo enostavna in domiselna.

TOZD VALJARNA ŽICE IN PROFILOV

Avtorju Jožetu Fileju iz TOZD Remontne delavnice je bilo za uspešno izvedeno predelavo spojin členov nosilne verige na transportni žičnici v TOZD Valjarne žice in pro-

(Nadaljevanje na 2. strani)

PRISPEVEK RAZISKOVALNEGA ODDELKA K IZBOLJŠANJU KVALITETE JEKLA V SM JEKLARNI

V trenutni gospodarski situaciji, ko je pomembna vsaka tona izdelanega jekla, prevečkrat pozabljamo na samo kvaliteto izdelanega jekla. Prav zato sodelavci raziskovalnega oddelka skušamo s strokovnim delom obdržati kvaliteto jekla na doseženem nivoju, oziroma kvaliteto jekla ob povečani proizvodnji še izboljšati.

Rezultat takega dela je tudi naprava za vpihovanje karburita v talino jekla. Naprava sama je bila zasnovana in izdelana na raziskovalnem oddelku. Izdelana je bila kot preizkusna naprava in ker je dala dobre rezultate, je sedaj vpeljana v redno proizvodnjo SM jeklarne. Sedaj je v gradnji že druga taka naprava.

Izdelava nizkoogljikih jekel v SM pečen je med drugim problematična tudi zaradi velike količine nečistoč, oziroma nekovinskih vključkov. Ti so pogosto posledica prevelike oksidiranosti jekla s kisikom. Pri nizkoogljikih jeklih je to tudi tehnološko pogojen pojav, ki se zaradi nepravilnega vodenja izdelave jekla samo še stopnjuje.

Da bi znižali količino kisika v jeklu, so pričeli z novo napravo vpihovati v talino jekla ustrezno ko-

ličino karburita. Karburit vsebuje približno 80% ogljika. Karburit vpihajo v talino jekla s pomočjo cevi, v kateri kot transportni plin za karburit uporabljajo zrak pod pritiskom. Postopek je podoben postopku vpihovanju kisika in ne zahteva večjega dodatnega napora. Uspešnost postopka pa je odvisna od tehnološke discipline dela. Pomembno je predvsem to, da karburit vpihajo v talino jekla tik pred prebodom. V nasprotnem primeru ni občutnega vpliva karburita na znižanje kisika v jeklu. Ogljik, ki je v karburitu, se nahaja v tekočem jeklu kot nekakšna suspenzija ogljika in jekla. Posamezni delci karburita se ne raztopijo takoj, ampak je njihovo raztapljanje vezano na določen temperaturni in s tem časovni interval. To pomeni, da (Nadaljevanje na 2. strani)

9. KONGRES ZKS KONGRES

Deveti kongres Zveze komunistov Slovenije bo priložnost za to, da temeljito ocenimo, kaj smo v zadnjem obdobju dosegli, pa tudi, česa nismo uresnili, ter za to, da se na njem dogovorimo za naše nadaljnje naloge.

FLUKTUACIJA JE ODVISNA OD SPREJEMA

Preden rečemo nekaj več o tem vprašanju, si najprej oglejmo sliko 1, ki prikazuje gibanje sprejema in fluktuacije skozi enajstletno obdobje in sliko 2, ki prikazuje gibanje obeh pojavov po mesecih; računano je poprečje zadnjih treh let. (slika 1 in 2)

Opazna je dokaj tesna zveza med sprejemi in fluktuacijo - torej: čim višji je sprejem delavcev, večje je njihovo odhajanje in obratno. Natančno: korelacija se v zadnjih letih giblje med $r = +0,55$ do $+0,75$. Vendar iz tovrstnih podatkov ni moč sklepati na vzročne zveze: pritok lahko vpliva na odtok ali pa obratno. Na podlagi raziskav, ki smo jih opravili v povezavi z Univerzo v Ljubljani, pa ugotavljamo večjo verjetnost, da večji pritok delavcev pogosto povzroči večji odtok delavcev. Raziskava je opozorila zlasti na naslednje: mnenja, ki ga v praksi pogosto slišimo, da smo zaradi povečanega odtoka delavcev prisiljeni povečati pritok novih delavcev, z dolgoro-

(Nadaljevanje na 8. strani)

KAKO SMO DELALI PRVIH 12 DNI APRILA

Po podatkih, ki jih zbirajo na sektorju za ekonomiko in organizacijo, smo po stanju 12. aprila v vseh glavnih postavkah, ki jih spremljajo, pod planskimi obveznostmi, tako v odnosu do družbenega načrta kakor operativnega programa. O vzrokih za to smo precej pisali v zadnji številki Železarka.

Tako so do vključno 12. aprila v proizvodnih temeljnih organizacijah naše železarne dosegli 44.332,9 tone skupne proizvodnje, kar je v odnosu na družbeni načrt 35,9%, v odnosu na operativni program pa 36,7%. Najbližje planskim obvezam je prodaja, brez Elektrode Zagreb, ki je realizirana z 12.711,2 tone ali 38,6% v odnosu na družbeni načrt in 39,9% v odnosu na operativni program.

Delavci v TOZD Plavž so v tem času izdelali 2.775,1 tone grodja ali 27,8% družbenega načrta, ki je enak operativnemu programu. Plan namreč že upošteva pričetek obratovanja plavža 1 v prihodnjem tednu in bodo nedvomno tudi predvideno količino dosegli, s tem pa bodo tudi v martinarni imeli več surovega grodja. V TOZD Jeklarna so zaradi znanih težav izdelali le 13.846 ton surovega jekla, kar je v odnosu na družbeni načrt, ki je enak operativnemu programu 32,9%. Naj v ilustracijo navedemo, da bi po linearnem planu morala v 12 dneh realizacija znašati 40%.

INOVACIJSKA DEJAVNOST V MARCU

(Nadaljevanje s 1. strani)

filov odobreno enkratno posebno nadomestilo. Na transportni žičnici kolobarjev žice so bili pogosti zastoji zaradi različnih vzrokov. Eden od teh je tudi obrabljenost transportnega mehanizma. Prvotna izvedba na transportni žičnici je imela to slabo stran, da so tekalna kolesa iztirjala iz vodilnih tračnic posebno takrat, ko so bila že delno izrabljena. Avtor izboljšave je s svojo idejo o predelavi spojnih členov verige transportne žičnice preprečil pogosto obrabo in s tem iztirjanje koles, nadaljnjo obrabo tračnic in končno zastoj na žičnici.

TOZD HLADNA VALJARNA BELA

Avtorjem Ivo Cundriču, Janezu Jamarju, Francu Hrastarju, Branku Iskra, Mitju Benedičiču in Francu Cerkovniku je bilo za uspešno izdelavo in vgraditev krtačnega spiralka na žarilni liniji CRNO v TOZD Hladna valjarna Bela odobreno prvo posebno nadomestilo. V procesu valjanja hladno valjanih trakov te pred žarjenjem najprej razmasti, nato jih še dodatno očisti. Prvotno je bil vgrajen ožemalnik za klobučevino z namenom, da bi odstranjeval kovinske delce in brisal trak. V praksi pa se je pokazalo, da je tak način čiščenja neučinkovit in združen z velikimi stroški. Klobučevina se je namreč takoj onesažila in nečistoče se razmazovale po površini traku. Avtorji so pričeli razmišljati o bolj učinkovitem mehanskem odstranjevanju nečistoč. Po njihovi zamisli so v oddelku TIDN skonstruirali poseben krtačni spiralko, katerega so vgradili na mesto, kjer je bil prej ploščati ožemalnik za klobučevino. Po enoletnem obratovanju se je naprava pokazala kot zelo uspešna, saj so se zmanjšali zastoji zaradi zmanjšane števila zamenjanih valjčnic, odpadla pa je tudi vsa poraba klobučevine.

Avtorjema Ibrahimu Tubiču in Slavku Koselju iz TOZD HVB je bilo za zamenjavo ožemalnih valjev za kislino s plastično banjo v lužilnici odobreno prvo posebno nadomestilo. Pri procesu luženja na lužilni liniji SCAP sta bila med II. in III. banjo vgrajena dva ožemalna gumirana valja, pod njima pa plastično korito. Valja sta služila za ožemanje kisline s traku. Kisline se je stekala v plastično korito, od tam pa odtekala nazaj v drugo banjo. Zaradi napak na vložku, kot so: zatrgani robovi, sabljavost, enostranska valovitost in podobno, je prihajalo do okvar plastičnega korita, ožemalnih valjev in cilindrov ter s tem do nekontroliranega izliva kisline. Avtorja sta problem rešila tako, da sta odstranila ožemalna valja s cilindrom in vso krnilno napeljavno ter med II. in III. banjo vgradila še eno plastično banjo ter s tem odpravila možnost izliva kisline.

TOZD JEKLARNA

Avtorju Francu Smoleju je bilo za predelavo razpršilca za lak in apno odobreno drugo posebno nadomestilo. Za odbiranje kokil z lakom in apnom v TOZD Jeklarna uporabljajo posebni razpršilec. Prvotno so razpršilec izdelovali po načrtu JS-56. Šoba je bila izdelana iz treh sestavnih delov. Avtor izboljšave je rekonstruiral razpršilec s tem, da je šobo izdelal iz enega kosa in jo privaril na ogrodje razpršilca. Nov predelan poenostavljen razpršilec povsem ustreza namenu. S to predelavo je avtor dosegel enostavnejšo in cenejšo izdelavo razpršilcev.

Avtorjema Antonu Koblarju in Milošu Cvetkoviču je bilo dodeljeno tretje posebno nadomestilo za izboljšanje mehanizma za vlečenje napajalnih kablov na pristaniških žerjavih. Vsi trije pristaniški žerjavi so bili napajani po originalnem sistemu Metalne Maribor, ki pa se je za naše pogoje obratovanja izkazal kot nezanesljiv. Od začetka obratovanja teh žerjavov pa do izboljšave so se pojavljale okvare na kablo in samem mehanizmu za vlečenje kabla. Avtorja sta prišla do ideje za izboljšavo mehanizma in izvedla nov vertikalni način odzemanja in polaganja kabla. S tem so okvare na kablo in mehanizmu odpravljene, oziroma so zelo redke. Z uvedbo navedene izboljšave so se stroški vzdrževanja teh žerjavov znižali, povečala pa se je zanesljivost in varnost obratovanja.

TOZD ELEKTRODE

Avtorju Marjanu Kežarju iz TOZD Elektrode je bilo za predelavo prenosa kasetne verige na verižni prenos na oplaševalni liniji 2 odobreno enkratno posebno nadomestilo. Tehnična izboljšava izdelave in vgraditve verižnega prenosa iz pogonske osi peči na zunanje ogrodje

peči, na katero je pritrjeno zobato kolo z matico, ki izven peči omogoča ročno pomikanje transportne kasetne verige peči z maticnim ključem, je po svoji funkciji dosegla v času obratovanja več prednosti. Z izvedbo pomika preko prenosa zunaj peči je dejansko odpravljeno težko delo, poleg tega pa je omogočena hitrejša odprava napake in s tem skrajšanje zastoj celotne linije za izdelavo oplaščenih elektrod.

Avtorjem Francu Terseglavu, Ivanu Vrtačniku in Poldu Grejlu iz TOZD Elektrode je bilo za uspešno izvedeno predelavo poševne transportne verige pred pečo L 1 in izdelavo dodatnih krožnih vodil za vodenje oplaščenih elektrod odobreno enkratno posebno nadomestilo. Avtorji so s to predelavo odpravili napake na transportu elektrod pred pečo in v sami peči ter s tem znatno izboljšali izplen elektrod, zmanjšali odpadke elektrod – to je zmanjšali kršljivost elektrod.

TOZD PLAVŽ

Avtorjem Francu Hudolinu, Francu Jeklerju, Ivanu Mežiku in Marjanu Drolcu je bilo za uspešno izvedeno predelavo transportnih trakov za rudo v aglomeraciji odobreno prvo posebno nadomestilo. Avtorji izboljšave so s predelavo dosegli krajšo transportno pot mleto rude in obenem dosegli znižanje stroškov obratovanja in vzdrževanja.

Avtorju Francu Hudolinu iz TOZD Vzdrževanje je bilo odobreno tretje posebno nadomestilo za predelavo stranic za tesnenje hladilnika sintra in aglomeraciji. Hladilnik sintra ima nalogo, da ohladi izdelani aglomerat tako, da se ga lahko brez škode transportira naprej po gumastih transportnih trakovih. Kakor

hitro pa kvaliteta ohlajanja oziroma zmogljivosti ohlajanja pade, lahko to v skrajnem primeru povzroči veliko materialno škodo. Originalna montaža tesnilnih stranic hladilnika sintra je bila izvedena tako, da je hladilnik med obratovanjem zapečnil tesnilne stranice in jih vsak drugi dan potrgal do tretjine dolžine hladilnika. Odrtrgane tesnilne stranice je bilo treba pogosto obnavljati. Poleg napornega popravila je bila slabost še v tem, da je pri odrtrganih stranicah uhajal zrak skozi stranske odprtine namesto skozi rešetke vozičkov hladilnika in zato ni ohlajal sintra. Avtor je z enostavno predelavo tesnenja stranic izboljšal tesnenje, preprečil pogosta popravila in zastoj.

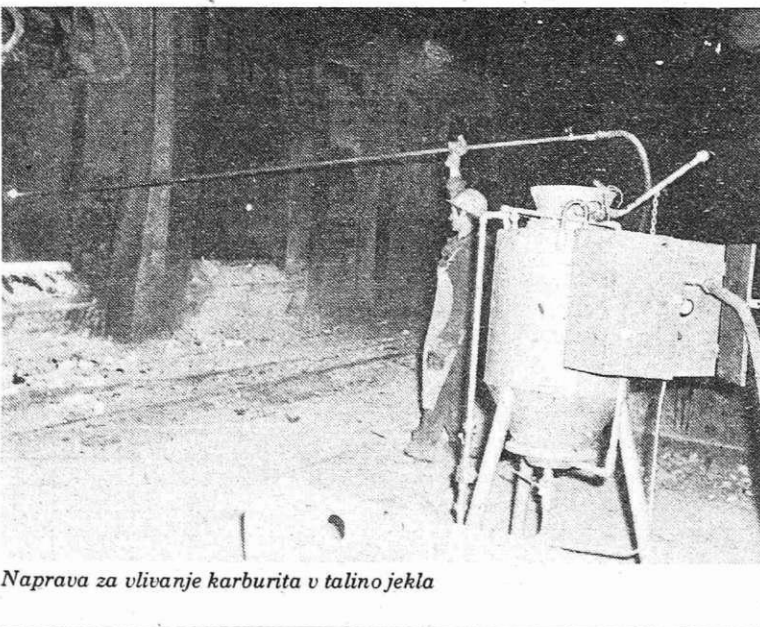
Avtorjema Janku Jelovčanu in Janezu Veharju je bilo odobreno tretje posebno nadomestilo za uvedbo kontrole zasipavanja plavžev. Avtorja sta uvedla registracijo vsipa na podlagi merjenja obremenitve el. motorja z ozirom na to, da imajo vsipne surovine različne teže. Na registrirani papirju se natančno vidi, kaj vozač vozi, obenem pa je mogoča dnevna kontrola zaporedja vsipnih plasti. Z uvedbo te izboljšave sta avtorja mnogo pripomogla k temu, da se v plavž vsipa res tiste surovine, ki so predpisane in to po določenem vrstnem redu. Vodja melne postaje zasleduje vrstni red zakladanja in ob eventuelni napaki takoj ukrepa. Tako ni več mogoče, da bi zaradi nepravilnega zakladanja prišlo do surovega hoda plavža, ki ne pomeni samo nižje proizvodnje in višje specifične porabe koksa, ampak tudi veliko napora in nevarnega dela za vso posado na peči, dokler se delo ne normalizira.

J. P.

NOVI AVTORJI TEHNIČNIH IZBOLJŠAV V LETU 1981

V letu 1981 se je v temeljnih organizacijah združenega dela naše železarne uveljavilo 50 novih avtorjev tehničnih izboljšav, ki so s svojimi izboljševalnimi predlogi ustvarili 11.416.890 din prihrankov, za kar so prejeli 408.680,00 din nadomestil ali 3,58 % od ugotovljenih koristi oziroma prihrankov. Novi avtorji tehničnih izboljšav so:

Franc AVER, Vojko BERNARD, Vinko BERTONCELJ, Alojz BEGUŠ, Sandi BERTONCELJ, Boris BREGANT, Ignac BRKIČ, Ivo BUGANIK, Marjan DEBEVC, Marko DOLENC, Simon GOGALA, Janko GORHAR, Jani GREGORIČ, Daniel KORITNIK, Berti KRAPEŽ, Alojz KRAUTHAKER, Anton KRŽIČ, Lovro MARKEŽ, Branko MARKIZETTI, Adi MULEJ, Peter MUHAR, Franc NEČIMER, Stanko NOČ, Miroslav NOČ, Anton NOVAK, Brane PAČNIK, Janez PAVLIN, Jože PERNUS, Anton PAZLAR, Alojz PIVK, Milan PRISTOV, Alojz RABIC, Tone RAVNIK, Bogdan RAVNIK, Jože RENKO, Vlado REBOLJ, Janez ROZMAN, Avgust SKUBIC, Vinko SKUMAVEC, Franc SMOLEJ, Branko SRLEC, Miha ŠLIBAR, Ivan ŠUSTERŠIČ, Matija URH, Alojz VARL, Tomaž ZALOKAR, Peter ZUPANČIČ, Alojz ZUPAN, Marjan ŽURMAN, Ivan ŽIBERT.

Naprava za ulivanje karburita v talino jekla

PRISPEVEK RAZISKOVALNEGA ODDDELKA ...

(Nadaljevanje s 1. strani)

je talina v tem času okoli vsakega takega delca karburita lokalno obo-

gatena z ogljikom. Koncentracija in aktivnost ogljika je v neposredni okolici vsakega delca tako visoka, da dezoksidacija okoli posameznega delca lahko intenzivno potече.

Ogljik se aktivno veže s kisikom v talini jekla in izhaja iz taline v plinastem stanju kot plin CO.

Rezultati tega postopka so se pokazali kot uspešni pri nizkoogljikih jeklih. Vsekakor je to eden od uspešno zaključenih preizkusov, ki prispevajo k boljši kakovosti jekla. Obenem pa uporaba tega postopka pred dezoksidacije jekla in nove naprave dopuščata tudi določeno stopnjo preoksidiranosti jekla.

Anton Šteblaj

MOJSTER ZA IZDELAVO TEŽKIH KONSTRUKCIJ

Mesec in pol je potekal remont na plavžu 1. Prvič je plašč plavža skoraj v celoti izdelan v Železarni. Tega izredno obsežnega in zahtevnega dela so se lotili v obratu konstrukcij v TOZD Strojne delavnice. Talilnik in jašek plavža, torej skoraj kompletna sestava plavža, sta bila izdelana v decembru in januarju. Prej so dele plaščev v konstrukcijski delavnici samo ukrivili, zvarili pa so jih potem kar pri montaži. Tokrat pa je bil izdelan plašč v celoti in ga je bilo potrebno samo montirati. To je pripomoglo k hitrejši izvedbi remonta, pa tudi cenejše je, saj je delovna ura naših delavcev neprimerno cenejša od ur, ki jih opravijo delavci Hidromontaže.

Največ zaslug za brezhibno izdelavo plašča plavža ima nedvomno Franc Kralj, skupinovodja v obratu konstrukcij, ki je s svojo skupino tudi največ delal pri izdelavi plašča. Dele plašča je bilo treba zarisati na pločevino, ukriviti in sestaviti. Pri projektu sta sodelovali tudi Lakotova in Koblarjeva skupina, ki sta izdelali vroči kroževod, podporne stebre in nosilne prstane, sodelovali pa sta tudi pri poizkusni montaži plašča. Projekt so izdelali v 1660 delovnih urah. Pri takem delu je potrebno veliko časa za študij načrta, ker ga je pri zarisovanju posameznih delov plašča na pločevino potrebno dobro poznati. Tudi krivljenje pločevine je izredno zahtevno delo. Pri

Franc je pri 35 letih najmlajši skupinovodja v obratu. V skupini so trije sodelavci. Izdelujejo vse vrste konstrukcij, od raznih bobnov pa do tistih najzahtevnejših, kot so plašč elektro peči in plavža, vmesne poneve za konti liv in podobno, posebej pa je skupina specializirana za krivljenje pločevine. Ena od mojstrov, ki so jo tu naredili, je tudi 80-tonska ponev. V celoti so jo izdelali v obratu konstrukcij. Prej so take poneve ukrivljali drugje. To je zahtevno delo in taka ponevica je sestavljena iz segmentov. Tudi za izdelavo ponev je imel Franc največ zaslug. Veliko je sodeloval pri vzdrževanju ponvic, pri tem pa si je pridobil toliko izkušenj, da je lahko izdelal novo.

In kako postane mojster v svojem poklicu. »Veliko je odvisno od tega, koliko se zanimaš za delo, ki ga opravljaš,« je povedal. »Tudi preveč zadovoljen ne smeš biti s tistim, kar si naredil. Vedno se da še boljše narediti. Imel sem tudi najboljši učitelj, kot sta bila Pavel Mravljine in Jože Skube, ki sta včasih bila tukaj skupinovodja, sedaj pa sta že v pokoju.«

Franc je član delavskega sveta Železarne, bil pa je tudi v delavskem svetu TOZD Strojne delavnice in član delegacije za SIS stanovanjske skupnosti. Pravi, da je raje pri »ponku«, kot na sestankih, ker ima Železarna tako več koristi od njega. Sodelavci pravijo, da je zagnan, ambiciozen, pa tudi eksploziven. Ne prenese krivice. »Kar velja za enega, mora veljati za vse,« meni.

V konstrukcijsko delavnico je prišel takoj, ko je odslužil vojaščino. Več kot petnajst let je že minilo od takrat. Bil je najprej IV. ključavničar, z leti se je povzpел do I. ključavničarja, pa ključavničarja specialista in sedaj je že šest let skupinovodja. Poklicno šolo je končal v Ljubljani v Litostroju, doma pa je z Bleda, od koder se vsak dan vozi na delo v Železarno.

V tem obratu so v zadnjem času naredili vrsto pomembnih konstrukcij za potrebe Železarne, pri tem pa so imeli vedno težave zaradi pomanjkanja prostora. »Če bi imeli več prostora, bi lahko naredili še kaj za izvoz,« je povedal.

tem je treba biti izredno natančen, iznajdljiv in imeti je treba veliko znanja in izkušenj. Prav tu pa je Franc, kot pravijo v obratu konstrukcij, mojster, ki prekaša vse ostale. Zlasti zahtevne so konusne krivine, ki morajo biti hkrati radialno in konusno natančno okrivljene. Če vemo, da je pločevina, ki jo krivimo, debela 25–30 pa tudi več mm, si lahko predstavljamo, kako zahtevno delo je to. Stroji so tudi že stari, delo pa precizno in dovoljene so zelo majhne tolerance.

VRNITEV V BAZO

Zaradi zanimivosti in aktualnosti teme objavljamo prevod članka Enverja Demirovića, ki je bil objavljen 7. aprila v 94. številki dnevnika Borba.

Anton Zrnić, visokokvalificirani metalurg, ponovno dela na svojem delovnem mestu v TOZD Livarna v RMK Zenica. Ponovno pravimo zato, ker je bil ta marljivi delavec leto dni odsoten z dela iz »opravičljivih razlogov«. Na predlog svoje delegatske baze (v katero se je sedaj vrnil) je 365 dni preživel kot predsednik občinske konference zveze komunistov Zenica. Zaupane naloge in dolžnosti je izvršil zelo uspešno. Tako so ocenili njegovo delo osnovna organizacija zveze komunistov, v kateri je deloval, občinski in centralni komite zveze komunistov Bosne in Hercegovine.

V svoji livarni je Anton Zrnić ponovno z veseljem obrazom zavil rokave in nadaljeval z delom, ponosen, ker se je uspešno bojeval tudi na drugi fronti. Čer mu bodo še kdaj izkazali zaupanje, je pripravljen spet opravljati kakšno podobno funkcijo in se nato spet brez predsodkov vrniti tja, odkoder je »vstopil v politiko.«

Na srečo Anton Zrnić ni izjema, saj se jih je v tem predkongresnem letu v 109 občinah Bosne in Hercegovine z najodgovornejših partijskih funkcij od 218 predsednikov konferenc in sekretarjev komitejev po izteku mandata vrnilo na svoja delovna mesta kar 200. Med njimi je štirideset delavcev – neposrednih proizvajalcev, ki imajo isti ali podoben poklic kot Zrnić, pa tudi drugi na odgovornih političnih funkcijah niti za trenutke niso izgubili stika z okoljem, iz katerega so bili delegirani v partijske forume. Še več! Večina jih je prejemala osebne dohodke v svojih delovnih organizacijah, čeprav je bil večkrat manjši od tistega, ki bi ga lahko imeli kot profesionalni politiki.

Tako je veliko razlogov, da sta Anton Zrnić in njegova delegatska baza zelo zadovoljna, prav tako pa tudi družba kot celota. Na najlepši način so vsi ti funkcionarji potrdili, da je Titova iniciativa o enoletnem oziroma dvoletnem mandatu funkcionarjev zažvela, hkrati pa so potrdili spoznanje, da so lahko dobri delavci – proizvajalci in komunisti tudi dobri upravljalci in politiki. Zato bodo s to prakso nadaljevali v vsej republiki in so jo tudi uresničili na pravkar končanih volitvah, a ne samo v partijskih organizacijah, ampak tudi v drugih družbenopolitičnih in samoupravnih strukturah.

Zopet mnogo delavcev – neposrednih proizvajalcev opravlja vodilne funkcije. V Srpcu, na primer, je prvič v Bosni in Hercegovini za predsednika občinske konference SZDL izbran kmet – Risto Jurišić, ki vsak dan prehodi 18 kilometrov od svoje vasi do novega delovnega mesta.

Vse to je dokaz veličine in pravilnosti naše samoupravne opredelitve in Titove ideje o zamenljivosti kadrov in možnosti, da najširši krog delovnih ljudi in občanov, ki so prizadevani na svojih delovnih mestih, opravljajo tudi najbolj odgovorne politične funkcije. Dosedanji rezultati dokazujejo, da moramo tako tudi nadaljevati in da bodo prihodnji partijski kongresi ne samo potrdili to pozitivno izkušnjo, ampak, da jo bodo skušali prenesti na vsa področja samoupravnega delovanja. Le tako bomo lahko preprečili negativne pojave, ko smo iz dobrih in poštenih delavcev naredili polovične politike, kar je bolj škodilo kot koristilo tako politiki kot proizvodnji, pa tudi samim »prekvalificiranim« posameznikom.

prevredla: Lilijsana Kos

VOLILNA KONFERENCA OSNOVNIH ORGANIZACIJ SINDIKATA ŽELEZARNE

V četrtek, 8. aprila, je bila volilna konferenca osnovnih organizacij sindikata železarne Jesenice. Po otvoritvi in izvolitvi organov konference so obravnavali poslovnik o organizaciji in delovanju konference osnovnih organizacij sindikata v Železarni, poročilo predsednika izvršnega odbora konference sindikata železarne, blagajnika in predsednika nadzornega odbora. Delegati in gostje so poročila pozorno poslušali, razprava o njih pa je bila zelo živahna. Iz številnih pripomb in dopolnitev povzeman le najbolj pomembne in zanimive stvari.

Poročilo o delu konference osnovnih organizacij sindikata železarne v letu 1981 je podal predsednik izvršnega odbora konference Štefan Ščerbic. Predvsem je poudaril, da delegatski sistem ne deluje, kot bi moral, saj delegati osnovnih organizacij ne prenašajo stališč in informacij nazaj v svojo delegatsko bazo. Tudi delegati v raznih drugih samoupravnih organih niso dovolj aktivni, saj so seje samoupravnih organov v večini primerov nesklepne. Jasno je povedal, da konference sindikata ni naredila toliko, kot bi morala, saj ni dovolj spremljala problemov proizvodnje, samoupravno organiziranost in dohodkovne odnose. Tudi katalog delovnih nalog in opravil še ni narejen. Omenil je, da niso zadovoljni z delom strokovnih služb, ker pogrešajo strokovne analize in predloge, ki so pomembni ob posameznih proizvodnih ali upravnih odločitvah. Nakazal je nekatere pereče probleme, na katere ni dobil odgovora. Tako je poudaril, da je neopravičena in bolezenska odstopnost z dela tako visoka tudi zato, ker sta delo in nadzor slabo organizirano. Pri tem pa je pomembno dejstvo, da imamo v Železarni 70 diplomiranih organizatorjev dela. Štefan Ščerbic se torej sprašuje, kaj delajo ti organizatorji? Ob koncu je omenil, da bi morali breme stabilizacije nositi vsi zaposleni in ne samo nekatere temeljne organizacije.

Član poslovnega odbora Božo Bartelj je na kratko orisal položaj železarne in razložil, zakaj je proizvodnja upadla. Vzrok je slaba oskrba s surovinami in gorivom. V prihodnje bo treba poiskati več notranjih rezerv in z akcijami obratni odpadke in staro železo.

Peter Zbontar, predsednik aktivna ZZB NOV železarne, je orisal položaj borcev v Železarni. Predvsem je poudaril, da borci ne želijo, da bi se dispanzer za borce odcepil od obratne ambulante železarne, saj so z uslugami zdravstvenih delavcev povsem zadovoljni. Posebno boleč je za borce problem ekonomske varnosti, zato naj bi bila pokojninska osnova večja. Sindikat bo moral pri tem bolj sodelovati, saj problem ekonomske varnosti borcev v Železarni ni rešen. Posebej je poudaril, da borci niso posebna socialna kategorija in da je pojmovanje borcev kot socialne kategorije zelo žaljivo.

Vodja kadrovskega sektorja Janez Tušar je poudaril, da je izobraževanje v Železarni premalo urejeno in da kadri niso pravilno izkoriščeni. Delavci z višjo in visoko šolo opravljajo razna referentska dela in tako nimajo možnosti, da bi razvijali svoje sposobnosti. Delegatski sistem ne deluje tudi zato, ker nekateri delegati preveč skrbijo za svojo družbenopolitično kariero in se ne zavedajo svoje ustavne dolžnosti, da prenašajo stališča baze in se posvetujejo z njo. Posebej je omenil stanovanjsko problematiko in nakazal nekaj rešitev za reševanje tega problema. Tako je predlagal, da bi povečali nadzor nad stanovanjsko gradnjo in vzpodbujali konkurenco, da bi boljše izkoristili že obstoječa stanovanja in da bi morali nova stanovanja graditi vzporedno z gradnjo novih obratov. Zanimiv je tudi predlog, da bi najeli začasno prazna privatna stanovanja. Posebej je omenil, da je zapostavljeno izobraževanje, še zlasti pa je opazno, da se vodstveni kadri ne udeležujejo oblik funkcionalnega izobraževanja.

Sašo Piber iz TOZD Žičarna je kritično ocenil delo konference sindikata, saj še vedno ni predloga za novo vrednotenje dela in nalog, pa tudi metodologije za katalog del in nalog ni. Delegat iz Željarne je zahteval, da se javno objavi, kdo je za to odgovoren in zakaj svojih dolžnosti ni opravil.

Vodja splošnega sektorja Janez Poljšak je odgovoril na vprašanje, zakaj je v Železarni vedno več predčasnega odhajanja z dela in prepoznega prihajanja na delo. Težko je nadzorovati prihode in odhode, saj železarna pokriva 20 hektarov ozemlja. V Železarni je čez 20 uhojenih ilegalnih izhodov. Poseben problem so izhodi s propustnicami, zato je treba preveriti, kdo upravičeno oziroma neupravičeno izdaja propustnice.

Posebno skrb je treba nameniti uresničevanju zakona o združenem delu in ustanosti samoupravnih odločitev. Vsak delavec naj skrbí za to, da bodo odločitve v skladu z zakonom in ustavo. Nihče nima pravice, da bi sprejel odločitev, ki ni zakonita.

Zvone Kovačič, sekretar KS ZSMS v Železarni, je poudaril, da s konferenco sindikata dobro sodelujejo predvsem na športnem in kulturnem področju ter pri raznih akcijah. Manj zadovoljivo je sodelovanje osnovnih organizacij ZSMS z osnovnimi organizacijami sindikata v TOZD.

O položaju invalidov v Železarni je spregovoril Božidar Mlinarič, predsednik aktivna invalidov železarne. Poudaril je, da je treba izboljšati pogoje dela na tistih delovnih mestih, ki povzročajo invalidnost. Najboljši način za izboljševanje delovnih pogojev so inovacije, kot je bila, na primer, izboljšava v Željarji, ki je za 14 odstotkov zmanjšala hrup. Sindikat naj oživi komisijo, ki bo za invalide poiskala najbolj ustrezna delovna mesta.

Predsednik občinskega sveta ZSS Jesenice Branko Iskra je predlagal, da se delo vodstvenih oseb ocenjuje večkrat in ne samo na koncu mandata. Aktivnost komunistov v sindikatu je zelo majhna. Povečati je treba njihovo aktivnost, da bodo lahko usposabljali ostale člane znotraj osnovnih organizacij sindikata.

Boris Bregant, podpredsednik poslovnega odbora, je povedal, da kljub slabim pogojem dela ni razloga za ustavev proizvodnje. Velik problem predstavlja tudi družbeno dogovarjanje in samoupravno sporazumevanje.

TONE PINTAR-EDEN IZMED DELEGATOV IX. KONGRESA ZKS

Pisali so eno najlepših let naše novejši zgodovine, leto 1945, ko so narodi in narodnosti Jugoslavije pod vodstvom Komunistične partije Jugoslavije izbojevali socialistično revolucijo. Takrat je postal član partije tudi Anton Pintar z Jesenice. Pravzaprav je doma iz Kranjske gore in prijetna gornjesavska govornica še zazveni iz njegovih ust tudi po toliko letih, ki jih je preživel na Jesenicah.

Anton Pintar je več kot tri desetletja in pol preživel v jeseniški železarni in kljub temu, da je že mesec dni v pokoji, so njegove misli in delo še tesno povezani s tem kolektivom. V njem je opravljal vrsto pomembnih funkcij, med drugim je bil sekretar tovarniškega komiteja zveze komunistov. Sedaj je eden izmed dvanajstih jeseniških delegatov, ki na 9. kongresu slovenskih komunistov, ki se je danes začel v Ljubljani, zastopajo 2400 članov zveze komunistov, povezanih v 106 osnovnih organizacijah zveze komunistov v občini. Razgovor z njim je stekel takole:

Tovariš Pintar, katere zadolžitve ste v teh letih vse opravljali?

»V teh 37 letih partijskega dela, se je nabrala vrsta zadolžitve: od predsednika delavskega sveta, sindikata, do člana pa sekretarja tovarniškega komiteja, preden je prenehal delati, zadnja štiri leta sem bil član konference in komiteja ZKS občine. V Železarni sem bil nazadnje predsednik odbora za uveljavljanje zakona o združenem delu, ki obravnava vse samoupravne sporazume, njihove spremembe in podobno. Bil sem član odbora za informiranje, član uredniškega odbora železarne, opravljal pa sem tudi številne zadolžitve v komiteju. Sem tudi predsednik skupščine komunalne skupnosti Jesenice.«

Kakšne so bile priprave jeseniških komunistov na kongres?

»Na osnovi razprav, ki sem jih spremljal, oziroma v njih sodeloval, lahko rečem, da so bile priprave dobre, morda v začetku nekoliko preveč formalne, toda nadaljnja aktivnost je bila vsekakor razveseljujoča. Člani zveze komunistov so razpravljali poglobljeno, kritično in lahko rečem, da smo tudi delegati dobili nekaj koristnih izkušenj za delo na kongresu in v prihodnje.

mevanje, saj imajo udeleženci tudi obveznosti. Težko je dojeti ta način dela, vendar je to edina pot za nadaljnji razvoj. Do sedaj nismo izpolnjevali obveznosti iz dogovorov, zato je treba postaviti vprašanje, kdo je za to odgovoren. Če hočemo rešiti probleme preskrbe s surovinami, moramo »pozabiti« na lastne interese in bolj spoštovati dogovore.

Ivanka Šuligoj, predsednica medobčinskega sveta ZSS za Gorenjsko, je postavila nekaj vprašanj v zvezi s položajem sindikata v Železarni, vendar nanje ni dobila odgovora. Tako je omenila, da je osnovna organizacija sindikata temeljna oblika delovanja. Pri tem jo je zanimalo, ali ima osnovna organizacija v Železarni tak položaj in ali ima konference sindikata takšno vlogo, kot je opredeljena v samoupravnih aktih. Po njenem mnenju iz poročila o delu konference ni razvidno, ali je odpravljala želje po zapiranju v TOZD in ali sindikat dovolj vzpodbuja delavce, da na zborih delavcev odločajo o rezultatih in pogojih svojega dela. Tudi položaj delavcev ni tak, kot ga opredeljuje ustava, zato sprašuje, katera odprta vprašanja delavci obravnavajo na zborih delavcev. Kljub temu da bi moral sindikat do konca leta 1981 narediti oceno razvitosti samoupravnih odnosov in samoupravnega položaja delavcev, ta ocena ni narejena. Zato je mora sindikat železarne ponovno vključiti v program dela.

Ob koncu konference so izvolili člane izvršnega odbora konference, nadzornega odbora in komisij; predsednika, podpredsednika, sekretarja in blagajnika izvršnega odbora konference ter predsednika nadzornega odbora; delegate v občinski svet ZSS in v koordinacijski odbor sindikata SOZD Slovenske železarne.

Odbore in njihove člane ter delegate za posamezne organe bomo predstavili v naslednji številki.

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 19. DO 25. APRILA

19. aprila, EMIL AŽMAN, vodja sektorja novogradenj, Jesenice, Titova 3, štev. telefona 82-262;
20. aprila, SAŠO KAVČIČ, vodja TOZD Hladna valjarna Jesenice, Jesenice, Titova 85, štev. telefona 81-413;
21. aprila, JANEZ POLJŠAK, vodja splošnega sektorja, Hrušica 12, Jesenice;
22. aprila, STANKO ČOP, vodja invest. vzdrževanja, Žirovnica 90 a, štev. telefona 89-438;
23. aprila, FRANC BRELIH, vodja TOZD Vzdrževanje, Jesenice, Kurirska 3, štev. telefona 81-612;
24. aprila, OSKAR KÜRNER, vodja RO, Jesenice, Tavčarjeva 9, štev. telefona 81-214;
25. aprila, JOŽE OSVALD, vodja TOZD Livarna, Rateče 21, štev. telefona 88-771 (pri Butinar).

Dežurstvo je vsak delovni dan od 14. do 7. ure zjutraj naslednjega dne, in sicer tako, da je dežurni v tem času dosegljiv doma. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 7. do 7. ure naslednjega dne. V času dežurstva mora dežurni opraviti en obhod po Železarni, svoja zapazanja vpisati v dežurno knjigo ter o tem poročati naslednjega dne ob 7. uri članu poslovnega odbora tov. Bartlju.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK – 19. 4.	FLORIJAN MLAKAR	DUŠAN BAK
TOREK – 20. 4.	FRANC BERNIK	MARIJAN PINTAR
SREDA – 21. 4.	SAŠO DOLINAR	JANEZ FALETIC
ČETREK – 22. 4.	BOŽIDAR ČERNE	JOŽE HRIBAR
PETEK – 23. 4.	VALENTIN MARKEZ	JOŽE ZIDAR
SOBOTA – 24. 4.	VLADO REPE	ALOJZ VARL
NEDELJA – 25. 4.	JOŽE RAVNIK	IVAN SLAMNIK

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 19. do 24. aprila bodo delale naslednje obratne ambulante:
DOPOLDNE: I. obratna ambulanta – dr. Nada Jensterle in IV. obratna ambulanta – dr. Marija Može-Kovačič.

DISPANZER ZA BORCE: IV. obratna ambulanta – dr. Marija Može-Kovačič.

POPOLDNE: II. obratna ambulanta – dr. Janez Resman in III. obratna ambulanta – dr. Želimir Cesarec.

V soboto, 24. aprila, samo dopoldne: II. obratna ambulanta – dr. Janez Resman in III. obratna ambulanta – dr. Želimir Cesarec.

ZOBNA AMBULANTA:

DOPOLDNE: I. zobna ambulanta – v. dent. Viktor Stražisar; za železarno v torek 20. aprila, POPOLDNE in v četrtek, 22. aprila, POPOLDNE.

II. zobna ambulanta – dr. Alojz Smolej; za borce v torek, 20. aprila, POPOLDNE.

POPOLDNE: III. zobna ambulanta – dr. Bela Gazafi.

V soboto, 24. aprila, samo dopoldne: III. zobna ambulanta – dr. Bela Gazafi.

KADROVSKA GIBANJA V MARCU

	SKLONILI DEL. RAZMERJE				PREKINILI DEL. RAZMERJE				plan. št. del. za 1.81	dejansko stanje
	iz JLA	stopen- disci	ostali	SKUPAJ	v JLA	disci- plinski	po skl. odb. za del.	upokojeni		
FLAVŽ			2	2					6	226
JEKLARNA	4		3	7	1	2	2	4	9	720
LIVARNA					1			1	2	89
VALJ. BL. ST.	1		1	2	5	1	1	2	9	408
VALJ. ŽICE			1	1			1		1	185
VALJ. DEB. FL.										168
HL. VALJ. BELA	1		3	4	2				2	290
HL. VALJ. JES.	3		1	4	1		1		2	225
ŽIČARNA	1		4	5	1		3		4	283
PROFILARNA	1		1	2			1		1	80
VRAT. FODB.	1		1	1						70
JEKLOVIEJ			1	1	1		1		2	160
ELEKTRODE	1		2	3			3		3	260
ŽELJARNA										85
STROJ. DEL.	5		3	8			1		1	335
REMONTNE D.	2		1	3	1	1	2	1	5	515
VZDRŽEVANJE	6		2	8	1	2	5	1	9	548
ENERGETIKA	1		2	3	1	2			3	245
TRANSPORT	2		2	4		2	1	1	4	380
DS KO-FI										283
DS K S I	1	2	2	5		2	1	2	5	353
DS E T N	1		1	2				4	4	492
DRUŽB. FREHR.			2	2			1	2	3	173
SKUPAJ	31	2	34	67	5	23	24	21	75	6567

STAROSTNO SO BILI UPOKOJENI: Andrej Arnol, 1931, Jeklarna – 28 1/2 let v ŽJ, Franc Guček, 1921, Hladna valjarna Jesenice – 35 1/2 let v ŽJ, Marija Lončar, 1927, Jeklarna – 35 1/2 let v ŽJ, Slavka Nemeč, 1928, sektor novogradenj – 35 1/2 let v ŽJ, Stanko Pfajfar, 1923, Jeklarna – 33 1/2 let v ŽJ, Zdravko Pogačnik, 1922, kadrovske sektor – 40 let v ŽJ, Marija Pretnar, 1929, sektor novogradenj – 32 1/2 let v ŽJ, Hilda Primožič, 1930, OTK – 33 1/2 let v ŽJ in Janko Žagar, 1922, OTK – 35 1/2 let v ŽJ.

INVALIDSKO SO BILI UPOKOJENI: Peter Frelj, 1926, Žičarna – 33 let v ŽJ, Pavel Grzetič, 1926, Transport – 33 let v ŽJ, Valentin Kacafura, 1924, spl. varnost. služba – 16 1/2 let v ŽJ, Rezka Kos, 1933, Družbena prehrana – 20 1/2 let v ŽJ, Stanko Koselj, 1929, Žičarna – 29 1/2 let v ŽJ, Franc Košnik, 1933, Livarna – 29 1/2 let v ŽJ, Kristina Leskovšek, 1928, Družbena prehrana – 33 1/2 let v ŽJ, Anton Pintar, 1926, Vzdrževanje – 34 let v ŽJ, Anton Sabo, 1931, Jeklarna – 28 1/2 let v ŽJ, Katarina Svetina, 1934, Žičarna – 11 let v ŽJ, Viktorija Videnov, 1938, Valjarna bluming-štekla – 30 let v ŽJ in Ludvik Zupan, 1932, Remontne delavnice – 19 1/2 let v ŽJ.

Upokojenim sodelavcem želimo, da bi dolgo uživali težko zasluženi pokoj!

UMRLI SO: Stanislava Pintarič, 1941, Valjarna bluming-štekla – 24 let v ŽJ in Franc Potočnik, 1950, Valjarna bluming-štekla – 14 let v ŽJ. Svojem nam iskreno sožalje!

SAMOUUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

DESETA SEJA DELAVSKEGA SVETA ŽELEZARNE

V petek, 2. aprila, je predsednik delavskega sveta Železarne Anton MIKLIC sklical deseto sejo delavskega sveta Železarne. Poleg delegatov delavskega sveta so se seje udeležili še predsednik poslovnega odbora Stefan Nemec ter ostali člani poslovnega odbora. Predsednik delavskega sveta je še posebno pozdravil predsednika kolegialnega poslovnega organa SOZD Slovenske železarne Igorja URŠICA.

Pri pregledu sklepov prejšnje seje, ki ga je podal predsednik poslovnega odbora, so delegati ugotovili, da je večina sklepov izvršenih, razen dolgoročnih, ki so v izjavi. V zvezi s sklepom prejšnje seje, ki se nanaša na prenehanje sklepa o moratoriju za prevrednotenje posameznih del in nalog, so delegati sklenili, da se ta sklep upošteva samo v temeljnih organizacijah, kjer imajo v celoti izdelan katalog razvida del in opravil.

Podpredsednik poslovnega odbora Boris Bregant je delegate seznanil z informacijo o izgradnji Jeklarne 2, iz katere je razvidno, da so glavne aktivnosti v mesecu marcu tekle predvsem v okviru sodelovanja s strokovno grupo za oceno preliminarne študije, ki jo je izdelal SMELT skupaj s francosko firmo Sacilor. Povedal je tudi, da o investicijski razpravi tudi odbori in komisije pri IS SR Slovenije, kjer je dana podpora investiciji in izražene zahteve po čimhitrejšem zaključevanju finančne konstrukcije.

Informacijo o poslovanju v prvem četrtletju letošnjega leta je podal član poslovnega odbora Božidar Bartelj. Navzoče je seznanil z nalogami za nadaljnje delo, predvsem pri preskrbi s surovinami, predvsem starim železom, grodljem ter ferolegurami.

Delegati so bili seznanjeni tudi z informacijo o oskrbljenosti z osnovnimi surovinami in stanjem zaloga proizvodnega programa jeklarne. Uvodoma je bilo poudarjeno, da je stanje zaloga in tekoče dobave osnovnih surovin za realizacijo proizvodnega programa jeklarne kritično. Na tako stanje vplivajo zmanjšane in nerealizirane pogodbene dobave surovega železa, starega železa, ferolegura in tekočih goriv.

Zaradi take situacije so bile uvedene dodatne akcije, kot so: dodatno zbiranje jeklenega odpadka v Železarni, povečanje predelave halde in s tem pridobivanje starega železa iz talilniških odpadkov, rešili smo dovoz ostružkov na plavž 2, s čimer bomo povečali proizvodnjo lastnega grodja za 30-40 ton dnevno. Z RMK Zenico se dogovarjamo o zamenjavi brazilske rude, ki se nahaja v Bakru, za belo surovo železo. Vsi ti ukrepi bodo omilili nastalo situacijo, ne morejo pa je v celoti rešiti. Še vedno je nerešen izpad dobave jeklenega odpadka zaradi manjšega izvoza elektrod. Zmanjšanje je delež lastnih odpadkov zaradi manj uvoženih polizdelkov, domači dobavitelji zmanjšujejo dobavo jeklenega odpadka in ferolegura. Poslovni odbor Železarne ugotavlja, da je rešitev predvsem v povečanih dobavah grodja v okviru dogovarjanja z RMK Zenico, boljši oskrbi z jeklenim odpadkom od domačih zbiralcev in realizaciji planiranih dobav iz klirinškega področja. Vsi dosednji razgovori in sprejeti dokumenti kažejo, da bo potreben še dodaten uvoz tako grodja in jeklenega odpadka kakor tudi najnujnejših ferolegura. Za ta dodaten uvoz bo potrebno pridobiti devizna sredstva iz terminskega odkupa, ki bi jih vračali iz sredstev, ustvarjenih z lastnim izvozom, skupnim izvozom s predelovalci in združevanju deviznih sredstev po samoupravnem sporazumu SIS EOT. Reševanju nastale situacije bo pomagalo tudi skrajno varčevanje in dosledna realizacija programov za lastno pridobivanje surovin.

V nadaljevanju seje so delegati razpravljali o reorganizaciji komercialne - o pooblastilih in smernicah v prehodnem obdobju. Na podlagi ugotovitvenega sklepa z dne 16. marca 1982 o sprejetju sprememb in dopolnitve samoupravnega sporazuma o združitvi v delovno organizacijo in statutu delovne organizacije so delegati sprejeli še naslednje sklepe:

- z dnem uveljavitve navedenih sprememb se razrešita dolžnosti vodja prodajnega sektorja Jernej Hočevar in vodja nabavnega sektorja Janez Bidovec.

- Do odločitve delavskega sveta delovne skupnosti za komercialne in finančne zadeve o razporeditvi

delavcev oba imenovana opravljata svoje dosedanje delovne dolžnosti z vsemi pooblastili, pridobivata osebni dohodek po osnovah in merilih, kot sta jih prejela pred sklepom o razrešitvi.

- Registracija sprememb v smislu sprememb samoupravnega sporazuma o združitvi temeljnih organizacij in statutu delovne organizacije glede zastopnikov in pooblastil ter delavcev s posebnimi pooblastili se predloži po imenovanju vodje komercialnega sektorja.

- Na predlog izvršnega odbora konference osnovnih organizacij sindikata Železarne so delegati v razpisno komisijo za imenovanje vodje komercialnega sektorja imenovali naslednje člane: Jožeta Vrhunca iz TOZD Valjarna debele pločevine, Janeza Novaka iz TOZD Profilarna, Toneta Jeršina iz TOZD Žičarna, Janeza Vilmana iz delovne skupnosti skupnih služb za komercialne in finančne zadeve ter Vlada Repeta iz TOZD Strojne delavnice.

Komisija mora v 30 dneh po sprejemu tega sklepa objaviti razpis za vodjo komercialnega sektorja. Delavski svet Železarne je priporočil delavskemu svetu delovne skupnosti za komercialne in finančne zadeve, da čimprej izdela nov razvid del in nalog, ki bo v skladu s spremembami samoupravnega sporazuma o združitvi in s cilji teh sprememb (predlog SEO, oddelka za organizacijo dela z dne 18. septembra 1981) ter predlog kadrovske zasedbe po novem razvidu del in nalog in morebitne razporeditve delavcev na dela in naloge izven komercialnega sektorja. Rok za izvedbo obeh predhodnih sklepov je 30. junij 1982.

Delegati so v skladu s 5. členom pravilnika za podelitev Pantzove nagrade razpisali natečaj za podelitev Pantzove nagrade za leto 1982. Razpisni pogoji so bili objavljeni v prejšnji številki glasila Železar.

Delegati so se strinjali s pristopom k samoupravnemu sporazumu o ustanovitvi skupnosti o združevanju dela in sredstev za izgradnjo Turistične infrastrukture v Zgornjesavski dolini.

Na predlog izvršnega odbora konference osnovnih organizacij sindikata Železarne so delegati potrdili naslednje imenovanje:

- V koordinacijsko delovno skupino za izdelavo nomenklature poklicev pri Združenju črne metalurgije Jugoslavije so imenovali Edvarda FILEJA iz delovne skupnosti za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje.

Delegati so se strinjali, da Železarno v naslednjem mandatnem obdobju v ZBORU INTERNE BANKE SOZD Slovenske železarne zastopajo naslednji delegati:

Mitja Benedičič, Henrik Zupan, Helena Janša, Vida Jelovčan, Ludvik Berglez, Nada Pesjak, Katarina Kos in Roman Smolej. Za predsednika poslovnega odbora Interne banke SOZD Slovenske železarne je predlagan Roman Smolej iz delovne skupnosti za komercialne in finančne zadeve.

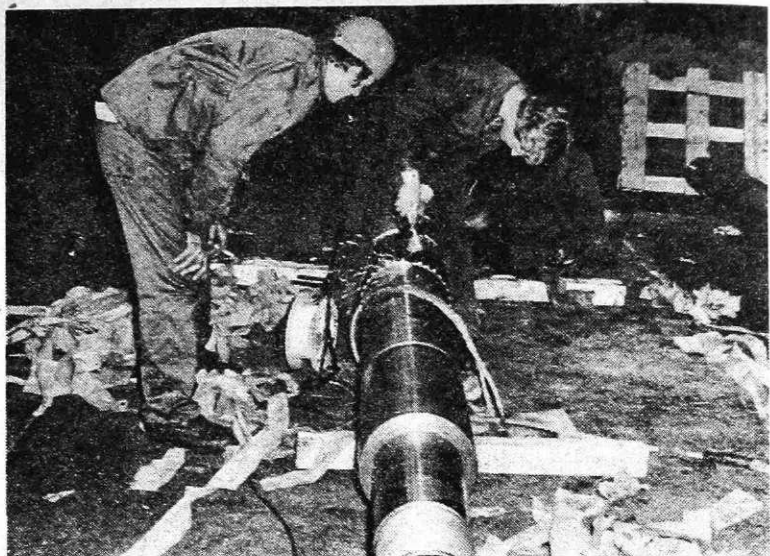
Delegati so se strinjali, da nas v naslednjem mandatnem obdobju v DELAVSKEM SVETU SOZD Slovenske železarne zastopajo naslednji delegati: Jakob Medja, Srečko Kavčič, Igor Logar, Janez Kosmač, Valentin Markez, Damjana Mursec, Jože Šlibar st. in Fuad Fajković.

Za predsednika izvršnega odbora pri delavskem svetu SOZD Slovenske železarne je predlagan Jakob Medja iz delovne skupnosti za ekonomiko, TKR in novogradnje.

Za člana odbora samoupravnega delavske kontrole SOZD Slovenske železarne je za naslednje mandatno obdobje predlagan Janez Kramar iz delovne skupnosti za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje.

V nadaljevanju seje je podpredsednik poslovnega odbora Boris Bregant podal informacijo glede samoupravnega sporazuma o združevanju dela in sredstev za razvoj črne metalurgije v Slovenskih železarnah. Delegati so v zvezi s tem priporočili tistim temeljnim organizacijam, ki o omenjenem sporazumu še niso razpravljale, da ga obravnavajo in potrdijo v predlaganem besedilu.

Ob koncu seje so delegati v zvezi z znanje delegatsko vprašanje delegatov iz temeljne organizacije Žičarna in Vzdrževanje. Ustrezni odgovori bodo posredovani na naslednji seji delavskega sveta Železarne. D. M.

Priprava gredi odvajalca pred montažo ob remontu na Sendzimir ogrođju (Foto S. Kokalj)

SEJA ODBORA ZA KADRE IN DRUŽBENI STANDARD IN IZVRŠNEGA ODBORA OOS ŽELEZARNE

25. marca 1982 so se na 8. redni seji sestali člani odbora za kadre in družbeni standard skupaj s člani izvršnega odbora konference OOS železarne Jesenice in kot osrednjo točko obravnavali predlog delitve sklada skupne porabe za leto 1982.

Na seji je bilo podanih nekaj pripomb, predlogov in stališč, nakar so člani odborov sprejeli naslednje sklepe:

- Predlog delitve sklada skupne porabe za leto 1982 se da v javno razpravo, ki naj traja od 29. marca do 29. aprila 1982.

- O delu predloga pod postavko 2.6, ki se nanaša na jubilejne nagrade, je odbor za kadre in družbeni standard sprejel sklep, da o tem posebej razpravljajo zbori delavcev temeljnih organizacij in delovnih skupnosti. V zvezi s tem bo vodja oddelka za družbeni standard podal pisno razlago.

Razprave morajo biti končane do 11. marca, da se bodo jubilejne nagrade lahko 15. marca izplačale.

- Vse ostale odločitve morajo zbori delavcev dostaviti pisno na CPSI do vključno 4. maja, v nasprotnem primeru pripombe ne bodo upoštevane.

- Predlog delitve sklada skupne porabe za leto 1982 se ciklostira in

razdeli v isti količini kakor Tedensko informacijo (1600 izvodov).

Predlog mora biti razobsežen na vseh oglašnih deskah v TOZD in delovnih skupnostih.

- 10 milijonov din sredstev, namenjenih za pospešeno družbeno in usmerjeno gradnjo, se prenese k sredstvom za individualno gradnjo in adaptacijo (iz postavke 1.2. se prenese na postavko 1.3.).

- V nadaljevanju sta odbora oblikovala predlog limita za gradbeni kredit, ki znaša 250.000 din in predlog limita za adaptacije, ki znaša 400.000 din.

Dodatno k temu sta odbora predlagala, da se delavcem, ki gradijo v zadrugi gradnji, zviša limit za 15 %, delavcem, ki kupujejo etažna stanovanja, pa za 20 % gradbenega limita.

Odbora sta na koncu razprave sprejela še sklep,

- da se pri postavki 6.5. obrazložitve povečane zobozdravstvene storitve dopolni s tekstom »pri pokrivanju materialnih stroškov«.

dh

TOZD Jeklovlek

9. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Predsednik odbora za gospodarstvo pri DS TOZD Jeklovlek Stane Horvat je 31. marca sklical deveto redno sejo. Pri pregledu sklepov zadnje redne seje so ugotovili, da so izvršeni.

Obravnavali so korekcijo prodajnih cen in ugotovili, da so planske prodajne cene previsoke, ker so za 23 % višje glede na doseženo povprečno ceno v letu 1982, medtem ko je korekcija prodajnih cen za leto 1982 povečana za vlečena jekla le za 13 %. Zaradi tega delavski svet ni potrdil planskih prodajnih cen za leto 1982, ko je obravnaval finančni plan in ga sprejel z nekaterimi pripombami in dopolnitvami.

Odbor je obravnaval gibanje osebnih dohodkov in ugotovil, da so OD za mesec februar na osebo nižji od planiranih. Odbor odločno podpira akcijo, da se pospeši dograjevanje sistema nagrajevanja po delu in rezultatih dela.

Obravnavali so tudi ure za

manjkajoče in nadure za mesec februar in sklenili, da se zaostri nadzor nad nadurnim delom in urami za manjkajoče in uvede kontrola spropustnicami.

Potrdili so plan proizvodnje za mesec april, ki znaša skupaj 1.900 ton, od tega je 1.560 ton vlečenega jekla, 20 ton luščenega, 140 ton brušenega, 160 ton valjanega in 20 ton za domačo porabo.

Potrdili so stimulacijo za zbiranje odpadnih surovin, in sicer: za prah od peskarskega stroja 60 din za tono, starega železa 0,35 din za kilogram, netopno olje 0,66 din za liter, brusni koluti 0,53 din za kg, medenina-ostužki 4,39 din za kg in medenina - kosi 2,66 din za kg.

Višina stimulacije se vsako leto poveča za povprečno rast osebnega dohodka v Železarni.

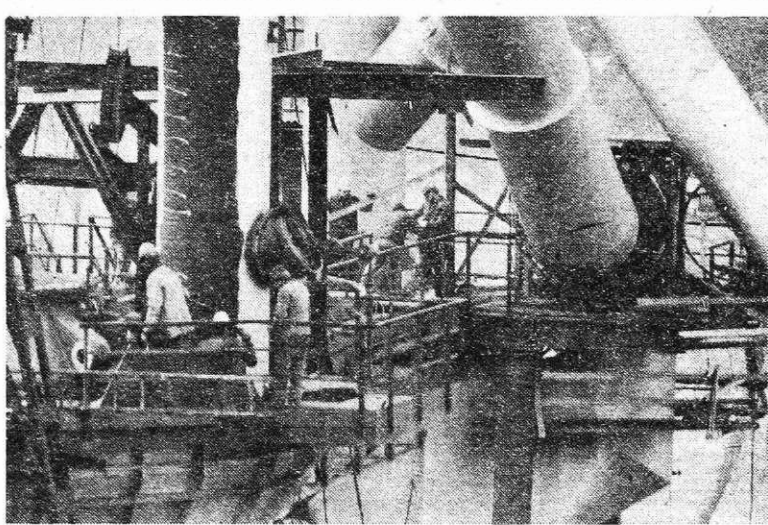
Odbor je obravnaval prošnjo Planinskega društva Javornik - Koroška Bela za pomoč pri obnovi Prešernove koč na Stolu in sprejel sklep, da se društvo odobri dve toni odpadnega železa.

Ugodno so rešili prošnjo osnovne šole Karavanskih kurirjev NOB Koroška Bela za odstavitev manjše količine odpadnega materiala okroglih in kvadratnih profilov za tehnični pouk.

Soglašali so s predlogom asistenta za delovne naprave, da pripadeta tudi orodjarjem - ključavničarjem po dve delovni obleki na leto, ker se je obseg del orodjarjev povečal še na vzdrževanje.

Obravnavali so še prošnjo za odobritev nabiranja odpadnega lesa v TOZD Jeklovlek. Odbor je sprejel sklep, da se nabiranje in prodaja odpadnega lesa do nadaljnjega ustavi. V bodoče je treba skrbeti, da bo odbran res samo odpadni les, ki ga odobri asistent za delovne naprave oz. strokovna komisija.

E. T.

Remont plavža številka 1 (Foto I. Kučina)

11. SEJA ODBORA ZA SPLOŠNE ZADEVE PRI DS ŽELEZARNE

Na enajsti seji odbora za splošne zadeve pri delavskem svetu Železarne, katero je sklical predsednik odbora Bogomir SVETINA v ponedeljek, 5. aprila, so člani odbora pri pregledu sklepov prejšnje seje ugotovili, da so sklepi večinoma izvršeni. Ugotovili so, da je še neizvršen sklep, ki se nanaša na naloge in pooblastila dežurnega železarne in dežurnega vzdrževanja, s posebnim poudarkom na njihovi odgovornosti, ki naj bi se objavila v glasilu Železar. Ta naloga je v teku.

Službena potovanja v tujino so odobrili naslednjim sodelavcem:

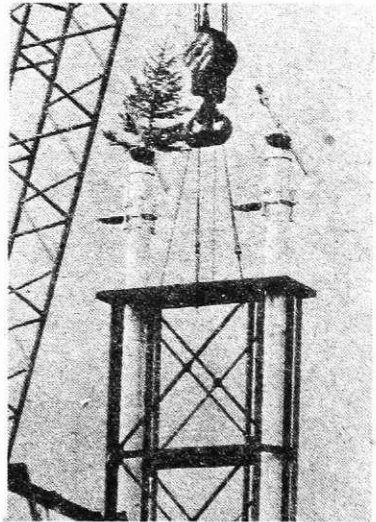
- Janezu Bidovcu, vodju nabavnega sektorja, v Moskvo v Sovjetsko zvezo, kjer se je udeležil razgovorov o jeklenem odpadku za II. kvartal;
- Stefanu Nemcu, predsedniku poslovnega odbora v Sofijo in Bolgarijo na udeležbo »slovensko-hrvatskih dnevov«;
- Milanu Budju, vodju izvoznega oddelka, k firmi A. Wagner, Reid v Avstrijo zaradi poslovnega sodelovanja in dogovorov za okvirne količine za drugo polletje 1982, politike cen, oziroma prilagoditve cen realnim možnostim na avstrijskem tržišču.

Vodja splošnega sektorja Janez Poljšak je navzoče seznanil s poročilom o opravljenih službenih potovanjih. Iz poročila je razvidno, da se je število službenih potovanj zmanjšalo.

Navodilo o poslovanju in gospodarjenju z nosilnimi sredstvi žerjavov in dvigal je razložil sodelavec iz sektorja za ekonomiko in organizacijo Branko Blenkuš. Omenjeno navodilo začne veljati s 5. majem 1982.

Ob koncu seje so obravnavali več vlog posameznih organizacij in društev ter v zvezi s tem sprejeli ustrezne rešitve.

D. M.

Zaključena glavna montažna dela na plavžu št. 1 (Foto I. Kučina)

SEMINAR ZA ČLANE IN MENTORJE KLUBOV OZN

Konec marca je bil v Brežicah tri-dnevni seminar za člane in mentorje klubov OZN, katerega se je udeležilo 45 članov in tri mentorice iz vse Slovenije. Iz OO ZSMS ŽIC Jesenice smo se seminarja udeležili trije delegati, čeprav klub OZN šele ustanavljam. V Brežicah smo dobili precej koristnih napotkov za uspešno delo v klubu.

Najprej smo poslušali predavanje o konferenci neuvrščeni v Bagdadu. Ker so neuvrščene predvsem države v razvoju, svetovne velesile izvajajo vedno večji gospodarski in politični pritisk nad temi državami, saj so večinoma vse odvisne od njih. Svetovno gospodarstvo je v letih 1980–81 bistveno nazadovalo, število nezaposlenih se iz dneva v dan večja, oboroževalna tekma med velesilami pa vedno bolj pritiska na politično ekonomijo. Posledice vsega tega predvsem in v največji meri občutijo prav države v razvoju. Sovjetska linija je sicer zaenkrat liberalna, ZDA pa natančno posega v gospodarstvo in politiko neuvrščeni držav. Priprave na sedmo konferenco neuvrščeni v Bagdadu so se začele zelo pozno, državniki pa tudi niso povsem zadovoljni s krajem, kjer bo konferenca, saj je Irak še vedno v vojni z Iranom. Žal se tudi neuvrščene države pojavljajo kot agresorji.

Druga tema našega pogovora je bila danes tako aktualna Poljska zaradi uvedbe vojnega stanja. Pred vojaško oblastjo so bile v državi štiri politične formacije:

- poljska združena delavska partija, ki je bila center državne oblasti,
- vojska, ki je bila v času političnih nemirov dobro organizirana, nikakor pa ni bilo pričakovati, da bo posegla v politično dogajanje,
- sindikat Solidarnost, ki je združeno delavsko gibanje. Solidarnost je pred nekaj leti prešla iz ilegale v legalno delovanje. Ob uvedbi vojnega stanja pa je zopet postala prepovedana organizacija. Lotevala se je političnih vprašanj in kmalu postala protitež združeni delavski partiji.

– katoliška cerkev, ki se je vedno postavila na stran ljudstva. Zahtevala je, da se ukine vojno stanje in izpusti politične ujetnike, vendar je dosegla le malo ali skoraj nič.

V svetu je poljski primer uvedbe vojnega stanja dvignil precej prahu. Državniki so protestirali proti dejanju poljske vojske. Naša država pa se v te zadeve ni vmešavala, ker je to notranja zadeva Poljske.

Seznamili smo se tudi z vojnimi žarišči v svetu, ki slabo vplivajo na svetovno politično situacijo. Pojavljajo se na področjih:

- Afrika: tu potekajo narodno-osvobodilne borbe v Sahari, Namibiji, Angoli in drugod. V teh državah gre za omejene spopade, ki ne morejo biti vzrok svetovne vojne.
- Bliznji vzhod: kjer se križata velikoarabski in palestinski interes. Situacija je nejasna, vojno žarišče pa je stalno prisotno, saj vojna med Iranom in Irakom še vedno traja. Ta vojna je v interesu velesil, saj je nenasično tržišče za orožje in predstavlja enega trajnejših konfliktov v svetu.

– Kampučija, Tajska, Vietnam: vojne tu sicer ni, ampak le tli.

– Latinska Amerika: prebivalci si hočejo priboriti boljše življenjske pogoje. ZDA ponavadi zadušijo take revolucije, saj se gverilci hočejo osvoboditi strahovitega izkoriščanja s strani ZDA. Na oblasti so vojaške sile.

MLADI ZBRALI NA ENI AKCIJI PREK 50 TON STAREGA ŽELEZA

V soboto, 10. aprila, so mladi železarji izvedli večjo lokalno mladinsko delovno akcijo. Na akciji je sodelovalo okrog trideset mladih, sodelovali pa so tudi trije šoferji iz TOZD Transport, delavec montažnega oddelka Peter Ilič ter Stane Mencinger, ki je akcijo strokovno vodil. Mladi so zbirali staro železo, kar je v tej težki gospodarski situaciji, ko primanjkuje jeklenih odpadkov, še kako pomembno. Zbiranje je potekalo ob robu nasipa, kjer bi se v bodoče, če bi naredili med rezervnimi deli red, lahko dobili večje količine jeklenih odpadkov.

Na sobotni akciji bi lahko nabrali še več, vendar se je pokvarilo avtodvigalo, ki je bilo mladim v pomoč pri večjih in bolj težkih kosih, tako da so žal ti ostali pripravljeni za drugo akcijo.

Z.

– Evropa je barometer v svetu, odnosi med blokoma se tu najbolj čutijo.

Na svetovno dogajanje OZN nima bistvenega vpliva, predstavlja pa važno vlogo v dialogu med državami. OZN se zavzema za preprečevanje vojn in meni, da se morajo vsi problemi reševati po mirni poti.

Pogovarjali smo se tudi o nastanku klubov OZN. Prvi klub je bil v Jugoslaviji ustanovljen leta 1953 v Beogradu, po svetu pa so podobne organizacije obstajale že prej. V Sloveniji bomo letos praznovali 25-letnico delovanja klubov OZN. Leta 1957 so v okviru taborniške organizacije ustanovili prve klube OZN v Sloveniji. Klubi so se odcepili od tabornikov, danes pa delujejo v okviru ZSMS. Danes je v Sloveniji približno 460 klubov, v katere je vključeno 12.000 mladih. Ti klubi delujejo v 33 občinskih centrih in vseh slovenskih občinah.

Soočili smo se tudi z nalogami klubov OZN, ki so:

- spoznavanje delovanja neuvrščeni, OZN, gibanja v svetu idr;
- obravnavanje odnosov med severom in jugom, ekonomski odnosi, problem svetovne krize;
- ekološki problemi – onesnaževanje okolja, izkoriščanje naravnih bogastev itd.;

– odnosi v mednarodnem delavskem gibanju;

– priprave na sedmo vrhunsko srečanje OZN;

– nacionalna vprašanja v svetu. Naloga klubov OZN je tudi, da vse svetovno dogajanje posreduje in približuje mladim. OZN ni množična organizacija, saj se delo opravlja v manjših skupinah, tu pa morajo biti izobraženi in dobro informirani, predvsem pa aktivni člani in seveda tudi mentor.

Republiški center med počitnicami organizira poletno politično šolo, študijske ekskurzije, pripravlja študijske materiale, izdaja bilten, pripravlja izobraževalne akcije za mentorje, sodeluje v solidarnostnih akcijah itd.

V popoldanskem času smo opravljali delo po skupinah. Dobili smo precej koristnih nasvetov za delo.

TEDEN MLADINSKE SOLIDARNOSTI Z NARODI, KI SO ŽRTVE NASILJA

Ob mednarodnem tednu mladinske solidarnosti z narodi, ki so žrtve nasilja, so tudi mladi v osnovni šoli Tone Čufar Jesenice organizirali zbiralno akcijo šolskih potrebščin. Udeležili smo se je učenci od 1. do 8. razreda. Vse dni smo pridno prinali barvne svinčnike, radirke, pere, svinčnike, barvice in drugo. Število zbranih predmetov se je iz dneva v dan večalo. Že same številke: 1800 barvnih svinčnikov, 490 zvezkov, 500 flomastrov, 160 ravnil in še mnogo drugih šolskih potrebščin... povedo veliko. Potrudili so se prav vsi razredi, nekateri pa so po količini zbranega materiala še posebno izstopali.

Andrejka Ilenič, uredniški odbor šolskega radia

COŠ Tone Čufar

OBČINSKOTEKMOVANJE TITO-RESOLUCIJA-MIR NA JESENICAH

V soboto, 3. aprila, je bilo v osnovni šoli Prežihov Voranc občinsko kviz tekmovanje »Tito-revolucija-mir«, ki letos zajema dogodke iz Titovega obdobja. Nastopilo je šest ekip osnovnih šol, tri ekipe iz srednjih šol in OO ZSMS TOZD Vzdrževanje iz Železarne. Ekipna zmagovalca letošnjega tekmovanja sta bila osnovna šola Karavanskih kurirjev NOB-Koroška Bela in Center srednjih šol. Na regijskem tekmovanju, ki bo 24. aprila v Radovljici, nas

OBČINSKO TEKMOVANJE TITO-REVOLUCIJA-MIR

V soboto, 3. aprila, je OK ZSMS Radovljica v sodelovanju z gostinsko šolo Bled pripravila občinsko tekmovanje TITO-REVOLUCIJA-MIR. V prvi kategoriji (osnovnošolci) je med šestimi ekipami zmagala ekipa OŠ Bled, najboljši posamezniki pa so bili: Marko BIJOL iz OŠ Bohinjska Bistrica, Mojca VALJAVEC iz OŠ Lesce in Damjan Kovačič iz OŠ Bled.

V drugi kategoriji (srednje šole in OO ZSMS) je med petimi ekipami zmagala ekipa ekonomske šole Radovljica. Največ uspeha so imele: Zdenka SUŠNIK, Marjanca URH in Magda POSAVEC, vse iz ekonomske srednje šole Radovljica. Razveseljivo je zanimanje, predvsem pa sodelovanje mentorjev osnovnih šol in srednjih šol pri tekmovanju, njihove kritične pripombe pa so znova potrdile, da kratki roki, težka literatura in

vanje kluba. Plan dela bo treba sestaviti čimprej, treba ga je ovrednotiti in predložiti vodstvu šole. Spoznali smo še veliko novih oblik delovanja klubov in upam, da nam bo tudi na naši šoli uspelo ustanoviti klub OZN.

Zadnji dan seminarja smo imeli predavanje o narodnoosvobodilnih gibanjih. Prva narodnoosvobodilna gibanja so se pojavila v Latinski Ameriki. Danes se ta gibanja borijo za oblast v državah. Naša država podpira večino teh gibanj, vendar bolj moralno kot materialno.

Osvobodilna gibanja so predvsem v Afriki in Latinski Ameriki.

– Južnoafriška republika: ANC – nastalo je leta 1911 v Indiji za priznanje nacionalnih pravic Indijcev, danes pa je gibanje povsem afriško. PAC-A – je mlada organizacija (15 let). Delovati je začela v boju proti apartheidu. To gibanje se je transformiralo in danes deluje kot oboroženo gibanje. Čim večje bo izkoriščanje v Južni Afriki, tem močnejše bo postajalo gibanje.

– Namibija: SWAPO – razvijati se je začel okoli leta 1960. Združeni narodi so dali veliko podporo tej organizaciji, saj se bori za osvoboditev Namibije. Ima svoje oborožene oddelke, vendar malo borcev, ki pa uspešno kontrolirajo teren.

– Zahodna Sahara: POLISARIO – gibanje je staro 12 let. Bori se za demokratično afriško republiko Saharo (TARS). Postalo je član afriške enotnosti.

– Palestina: PLO.

– Salvador: DLF, FPL, FARABUNDO MARTI.

FARABUNDO MARTI je fronta za narodno osvoboditev Salvadora. Gibanje je nastalo leta 1970. Bori se proti fašistični diktaturi in proti beli roki, ki je eskadron smrti v Salvadorju. Koncept njihove borbe je jugoslovanski-partizansko bojevanje.

Tudi v državah, žrtvah imperialistične agresije, so osvobodilna gibanja: FRATELINO (za osvoboditev Timorja), Kurdi, Afganistanci in napredna gibanja v Latinski Ameriki.

S tem predavanjem smo tudi zaključili seminar, ki je bil zelo zanimiv, naučili smo se veliko novega in dobili nasvete za delovanje kluba OZN.

Vida Dovžan – ŽIC

stopali. Na predmetni stopnji so to: 5. a, 6. a, 7. c in 8. c razred. Nismo pa mogli določiti, kateri razred je najboljši na razredni stopnji, kajti količina zbranega materiala je izredno izenačena.

Pravkar zaključena akcija »pomagajmo učencem v nerazvitih deželah« je bila uspešna. Še naprej se moramo zavedati, kaj pomeni svoboda in vsestranska podpora narodnoosvobodilnim bojem v deželah, ki svobode še niso dosegle.

Andrejka Ilenič, uredniški odbor šolskega radia

COŠ Tone Čufar

OBČINSKOTEKMOVANJE TITO-REVOLUCIJA-MIR NA JESENICAH

bodo zastopali: Andrej Palovšnik, Roman Tomaš in Jani Novak, vsi OŠ Karavanskih kurirjev NOB in iz srednjih šol: Jasna Volfand, CSS, Alenka Fermešek in Edita Arh, obe iz šole za zdravstvene delavce.

Za organizacijo in izvedbo tekmovanja se zahvaljujemo OŠ Prežihov Voranc, mentorjem, tekmovalcem pa želimo obilo znanja na regijskem tekmovanju.

OK ZSMS Jesenice

OBČINSKO TEKMOVANJE TITO-REVOLUCIJA-MIR

pomanjkanje množičnosti onemogočajo uveljavljanje osnovnega motiva tega tekmovanja – spoznavanje zgodovine delavskega gibanja in socialistične revolucije.

Brane Grohar

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje...

Tito

RBK ZAŠČITA HRANE IN VODE

Za pakiranje mleka in mlečnih izdelkov se uporablja embalaža, ki zagotavlja visoko stopnjo zaštite pred RBK kontaminacijo. To so steklenice, tetrapak embalaža, embalaža, obložena z aluminijasto folijo, pločevinke, za sire pa tudi voščeni ovitki.

V delovnih organizacijah, ki se ukvarjajo s proizvodnjo in predelavo živil, kot so klavnice, pekarnice, tovarne testenin ter s predelavo sadja in zelenjave, je tehnologija proizvodnje pretežno odprta. Pri njih se zaštita živil pred RBK kontaminacijo doseže z naslednjimi ukrepi:

- s sistemom RBK kontrole surovin (pred obdelavo),
- s hermetizacijo proizvodnih prostorov,
- s pakiranjem končnih izdelkov v vodonepropustno in hermetizirano embalažo,
- s hranjenjem živil v skladiščih, ki ščitijo pred RBK kontaminacijo.

V delovnih organizacijah, ki se ukvarjajo s proizvodnjo in predelavo živil, so proizvodni prostori opremljeni z ventilacijskimi napravami, ki se lahko uspešno uporabljajo tudi za čiščenje kontaminiranega zraka, če so opremljeni z ustreznimi filtri. Če takih naprav ni, se lahko uporablja tudi zasilne ventilacijske naprave.

... V SKLADIŠČIH

Kako bomo zaščitili živila v skladiščih, je odvisno od vrste živil, načina pakiranja in skladiščenja in od konstrukcijskih lastnosti skladišča.

Večina živil je pakirana v embalaži iz pločevine, lesa, impregniranega papirja in stekla.

V taki embalaži so živila popolnoma zaščitena pred RBK kontaminacijo, razen v leseni, kjer je zaštita časovno omejena. Toda težave nastanejo pri prevozu in jemanju hrane iz embalaže, če je ta kontaminirana. Zato je treba notranjost skladišč zaščititi pred kontaminiranim zrakom in tako preprečiti kontaminacijo embalaže. To dosežemo z zatesnitvijo vseh odprtih, skozi katere bi lahko prodiral kontaminirani zrak, sistem za prezračevanje pa ob kontaminaciji zapremo.

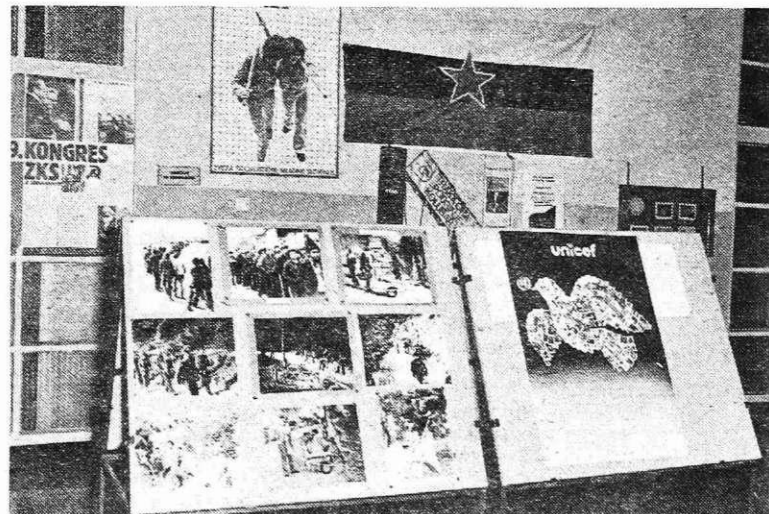
Pri skladiščenju nekonzervirane hrane v zatesnjenih skladiščih je treba ta občasno prezračiti. Pri radiološki kontaminaciji, ki dolgo traja, je treba prezračevanje opraviti v večernih urah, ko je ozračje mirno.

... PRI TRANSPORTU

Vozila, v katerih prevažamo nekatera živila, na primer kruh, meso, suhomesnate izdelke in druge, so narejena tako, da živila ščitijo pred zunanjim zrakom in RBK kontaminacijo. V vojni se morajo živila, ki so pakirana v raznovrstni embalaži, prevažati v vozilih, ki jih ščitijo pred zunanjim zrakom.

Če nimamo takih vozil, je treba hrano prevažati v hermetičnih zabojih, jih pokriti s ponjavo in podobno. Živil ne smemo natovarjati in iztovarjati, če je ozračje kontaminirano s hlapi bojnih strupov ali v času radioaktivnih padavin.

(SE NADALJUJE)

Razstava o mladinskih delovnih akcijah (Foto S. Kokalj)

ŠTAFETA MLADOSTI V OBČINI RADOVLJICA

Zvezna štafeta mladosti bo na svoji poti po Jugoslaviji obiskala občino Radovljica v ponedeljek, 26. aprila. Mladi Radovljčani jo bodo ta dan ob 7.15 sprejeli od Tržičanov, nato pa bo štafeta potovala takole:

- ob 7.20 bo svečan sprejem pred spomenikom talcev v Begunjah,
- ob 7.35 se bo ustavila pred hotelom Grajski dvor v Radovljici,
- ob 7.50 bo prispela v Lesce, kjer jo bodo sprejeli pred OŠ Lesce,
- ob 9. uri bo v Gorjah, kjer bo sprejem pred osnovno šolo,
- ob 9.15 bo sprejem pred festivalno dvorano na Bledu
- ob 9.35 jo bodo občani in vojski sprejeli v kasarni Bohinjska Bela

– ob 10. uri bo osrednja slovesnost v občini Radovljica pred kulturnim domom Joža Ažmana v Bohinjski Bistrici.

Povsod bodo mladi v sodelovanju z osnovnimi šolami, KK SZDL, društvenimi organizacijami in društvi pripravili kulturne programe. Vsi delovni ljudje in občani, borci, predvsem pa mladina naj bi na ta dan s svojo prisotnostjo na enem od svečanih sprejemov pozdravili prihod štafete, simbola bratstva in enotnosti ter odločnosti, da bomo nadaljevali Titovo pot izgradnje socialistične samoupravne družbe.

Brane Grohar

SESTANEK OOZSMS ŽIČARNA

Na sestanku so se zbrali tudi mladi v TOZD Žičarna. Obravnavali so: proizvodno problematiko, lokalne mladinske delovne akcije, tekmovanja ob mesecu mladosti in razno.

Pri proizvodni problematiki je vodja TOZD Janez Komel poročal o izvozu in problemih v zvezi s tem v TOZD in Železarni kot celoti. V razpravi, ki je sledila, so si bili vsi mladinci enotni, da mladi s čimboljšim delom lahko veliko pripomorejo k zmanjšanju števila reklamacij in s tem k boljšim izvoznim rezultatom. Dogovorili so se, da bodo opravili zdravstvene pregledje za delo na viši

ni, ker brez tega pregleda ne bodo mogli nadaljevati akcije čiščenja žerjavov.

Zadolžili so tudi vodjo za sestavo ekip za tekmovanja ob mesecu mladosti. Udeležili naj bi se vseh tekmovanj, ki jih organizirata OK ZSMS Jesenice in KS ZSMS Železarne.

Obravnavali so tudi letošnjo udeležbo na republiških in zveznih mladinskih delovnih akcijah.

Z.

KLJUB TEŽAVAM V JEKLARNI PROGRAMIRANA PROIZVODNJA DOSEŽENA

(Nadaljevanje s 1. strani)

posameznih temeljnih organizacijah je bilo stanje naslednje:

TOZD PLAVŽ

V mesecu marcu je potekal glavni remont na plavžu št. 1 in je bila zato načrtovana ustrezno nižja skupna proizvodnja samo na plavžu št. 2. Dosežena je bila 112,3 %.

TOZD JEKLARNA

Zaradi že v uvodu navedenih problemov je bilo v marcu delo v obeh jeklarnah zelo težavno. Zaradi pomanjkanja vložka je martinarna pričela obratovati 29. marca namesto s petimi samo s štirimi SM peči. Težave z vložkom so pogojevale tudi daljše šaržne čase kot normalno in rezultat je bil, da je bila načrtovana skupna proizvodnja dosežena z 98,3 %.

V elektro jeklarni je bila še dodatna težava z redukcijo električne energije, ki je trajala skupno 63,45 ur, poleg glavnega remonta ASEA električne peči, ki je trajal osem dni in proizvodnja je bila nižja za 720 ton. Elektro jeklarna je dosegla v marcu 96,2 % načrtovane skupne proizvodnje.

Na napravi za kontinuirno vli-vanje je bilo odličnih v marcu 4.698 ton blumov ali 109,2 % v odnosu na gospodarski načrt.

TOZD LIVARNA

Livarna je v marcu dosegla 104,4 % načrtovane skupne proizvodnje. Tujim naročnikom je bilo odpremljenih 38 ton jeklenih ulitkov.

TOZD VALJARNA BLUMING ŠTEKEL

Zaradi pomanjkanja slabov iz tujih virov je bil operativni program skupne proizvodnje postavljen nižje in dosežen 103,0 % in pri gotovi proizvodnji 106,5 %. Obratovalna kampanja potisne peči je bila zato krajša in je trajala od 11. do 22. marca, prevajalnih pa je bilo 4.206 ton v glavnem domačih slabov.

TOZD VALJARNA ŽICE IN PROFILOV

Zaradi okvare ogrevne peči za blume ta valjarna ni obratovala v času od 16. do 19. marca, skupno 64,35 ur. Vendar je kljub temu z dobrim delom uspela v preostalih dneh doseči 101,0 % načrtovane skupne proizvodnje.

TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE

Tudi v marcu je bilo precej težav pri adjustiranju pločevine, namenjene za izvoz. Kljub temu je bil dosežen gospodarski načrt skupne proizvodnje s 101,2 %.

TOZD HLADNA VALJARNA BELA

Zaradi pomanjkanja ferokroma in silicijevega metala je tudi v marcu zaostala proizvodnja nerjavnih in dinamo kvalitet, in sicer je bilo prvih izvaljanih 242 ton (februarja 76 ton) in drugih 2.437 ton (februarja 2.483 ton). S povečano proizvodnjo ostalih kvalitet je bila kljub določenim težavam z vložkom dosežena načrtovana skupna proizvodnja 105,3 % in gotova 103,4 %.

TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE

Hladna valjarna Jesenice je pri skupni proizvodnji dosegla 108,3 % načrtovane količine in pri gotovi 113,7 %. Dinamo kvalitet so izvaljali 500 ton (februarja 558 ton) in visoko ogljiknih jekel 299 ton (februarja 150 ton).

TOZD ŽICARNA

Zaradi velike odsotnosti delavcev je bila načrtovana skupna proizvodnja dosežena 95,4 % in gotova 94,7 %. Patentirane žice so izdelali 932 ton (februarja 934 ton), VAC žice 378 ton (februarja 496 ton) in EPP žice 139 ton (februarja 112 ton). Proizvodnja VAC žice je bila nižja zaradi pomanjkanja kolutov za navijanje.

TOZD PROFILARNA

V marcu je ta temeljna organizacija dosegla gospodarski načrt skupne proizvodnje 108,6 % in gotove 127,5 %.

TOZD VRATNI PODBOJI

Zaradi pomanjkanja naročil je bil znižan program skupne proizvodnje dosežen 49,8 %.

TOZD JEKLOVLEK

Kljub občasnim težavam z vložkom je bila načrtovana skupna proizvodnja dosežena 101,1 %.

TOZD ELEKTRODE

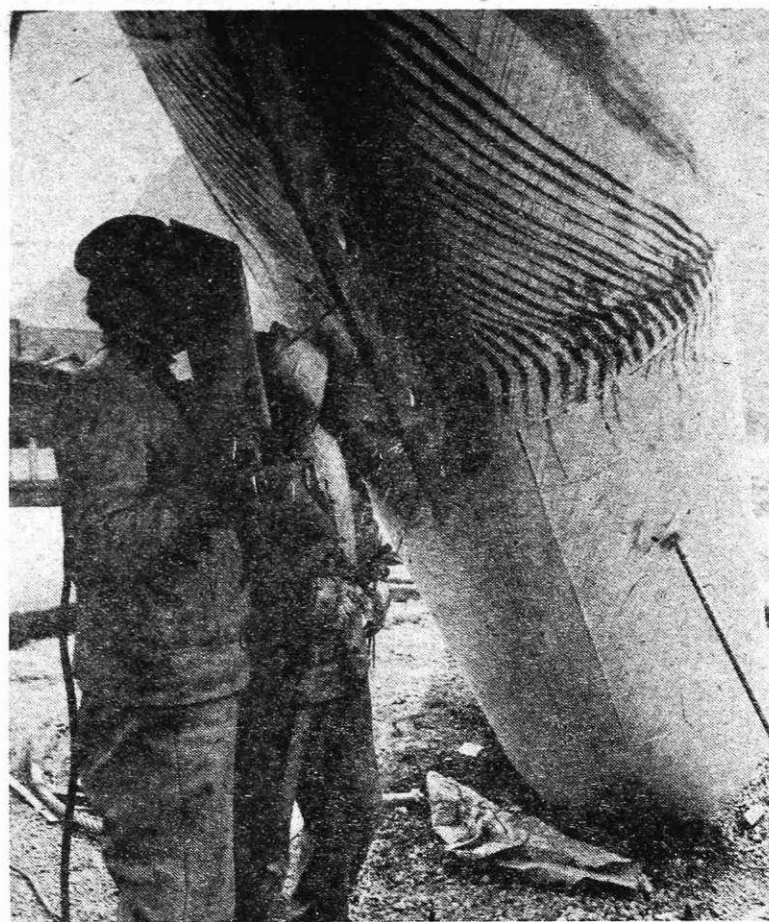
Z gospodarskim načrtom predvidena skupna proizvodnja je bila v marcu dosežena 109,2 %. Pri tem je zaradi remonta oplaševalne linije

st. 1 in okvare na Curto rezalnim stroju nekoliko zaostala proizvodnja oplaščenih elektrod.

TOZD ŽEBLJARNA

Bilo je nekaj težav z veliko odsotnostjo delavcev in občasnim pomanjkanjem vlečene žice nekaterih dimenzij. Zato je bila načrtovana skupna proizvodnja dosežena 97,8 %.

Avgust Karba

Varilca pri remontu plavža 1 (Foto I. Kučina)

EKSKURZIJA V ŽELEZARNO ZENICA IN SARAJEVO

ZIT Jesenice in društvo strojnih inženirjev in tehnikov Jesenice organizirata ekskurzijo v sodelovanju z agencijo Kompas.

EKSKURZIJO V ŽELEZARNO ZENICA IN SARAJEVO
z avtobusom v dneh od 24. do 27. aprila.

Odhod avtobusa bo ob 6. uri izpred poslovalnice Kompassa na Jesenicah. Vožnja s postankom v Jasenovcu, Kozari in Jajcu do Travnika, kjer bo prenočišče.

Drugi dan bo ogled mesta Sarajeva in olimpijskih objektov. Tretji dan bo dopoldan ogled železarne Zenica. Popoldan vožnja na Tjentište in predvidoma prenočišče v Han Pijesku.

Četrti dan povratek mimo Tuzle, Doboja in Slavonskega Broda na Jesenice do 22. ure.

Cena potovanja za člane 3.000,00 din, za nečlane 4.500,00 din. Denar vplačate v prijavnem roku pri TJASI KALAN, tel. št. 2370, do vključno petka, 16. aprila.

ALI ŠE TAKO NAPREJ...?

Vsakoletna konferenca društva strojnih inženirjev in tehnikov ugotavlja, da izvršni odbor društva izvede vse naloge, ki so bile opredeljene v sprejetem programu. Tako bi lahko ocenili delo društva za uspešno. Izvršni odbor pa je prepričan, da uspešnost ni v številu predavanj, ekskurzij in seminarjev, ampak v udeležbi in angažiranju članstva v razpravah pri reševanju dnevnih strokovnih problemov in sodelovanju z družbenimi in družbenopolitičnimi organizacijami.

Večina članov je aktivna v raznih interesnih in tudi krajevnih skupnostih, kjer pa njihova strokovnost ni prvobitna in zato ni izkoriščena v korist družbe.

Društvo strojnih inženirjev in tehnikov sestavljajo ljudje različnih strok: od energetikov, projektantov, do konstrukterjev iz vseh območij občine. Zaradi tega je razumljivo, da vsa predavanja niso za vse enako zanimiva. Zaradi tega izvršni odbor razmišlja o takšni organiziranosti društva, s katero bi njegova dejavnost ustrezala terenu, krajevnim skupnostim, kakor tudi strokovnim

potrebam družbe oziroma OZD na tem področju.

Zal pa ugotavljamo, da občinske družbenopolitične organizacije in interesne skupnosti ne upoštevajo društva kot sestavnega dela frontne organizacije. V občini je več kot 1000 inženirjev in tehnikov, pa ni bil izdelan program raziskovalne skupnosti, mnoge delovne organizacije pa nimajo razvojnih programov.

In kaj želimo? Hočemo biti aktivni člani družbe in delovati v njeno korist in v zadovoljstvo naših članov.

MESTA

Železarski globus

BRAZILIJA

Za trenutno največji projekt rudnika železove rude na svetu, brazilski Carajas, so v teku intenzivna pogajanja za sofinanciranje izgradnje zahodnih industrijsko razvitih držav, ki bodo potem dobivale visoko kvaliteto železovo rudo iz tega rudnika. Projekt, ki bo v končni fazi veljal okoli pet milijard dolarjev in bo omogočil v letu 1985 izkop 15 milij. ton železove rude in leta 1987 25 milij. ton, bo financirala svetovna banka s 320 milij. dolarjev posojila,

medtem ko je želja brazilske vlade 400 milij. dolarjev in japonske izvozne uvozne banke 250 milij. dolarjev. Tudi komisija za jeklo Evropske gospodarske skupnosti je priporočila zahodnoevropskim bankam finančno sodelovanje pri izgradnji tega rudarskega kompleksa. V okviru tega projekta bo zgrajena tudi 1000 km dolga železniška proga od bližine ustja reke Amaconke, kjer je nahajališče železove rude do pristanišča ob obali Atlantskega oceana Sao Luis.

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA IN PROGRAMA SKUPNE IN GOTOVE PROIZVODNJE ZA PRODAJO TER ODPREMA V MARCU

TOZD	SKUPNA PROIZVODNJA					ODPREMA						
	Družbeni plan	Program	Izvršitev	% 4/2	% 4/3	Družbeni plan	Program	Izvršitev	% 9/7	% 9/8	za prodajo	
	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
PLAVŽ	6.700	6.700	7.523,9	112,3	112,3	—	—	—	—	—	—	—
JEKLARNA	42.000	42.000	41.275,4	98,3	98,3	—	—	—	—	—	—	—
— SM	27.900	27.900	27.712,0	99,3	99,3	—	—	—	—	—	—	—
— EL	14.100	14.100	13.563,4	96,2	96,2	—	—	—	—	—	—	—
— ASEA	5.400	5.400	5.218,3	96,6	96,6	—	—	—	—	—	—	—
— LM	8.500	8.500	8.085,1	95,1	95,1	—	—	—	—	—	—	—
— BBC	200	200	260,0	130,0	130,0	—	—	—	—	—	—	—
LIVARNA	160	160	167,1	104,4	104,4	60	60	38,0	63,3	63,3	38,0	38,0
— jeklo	155	155	164,4	105,9	105,9	60	60	38,0	63,3	63,3	38,0	38,0
— kovino	5	5	2,5	50,0	50,0	—	—	—	—	—	—	—
VALJ. BLUMING-ŠTEKEL	36.900	33.670	34.681,6	94,0	103,0	7.430	7.430	7.984,3	107,5	107,5	8.123,3	8.123,3
— bluming	18.400	16.700	18.605,6	101,1	111,4	380	380	426,6	112,3	112,3	447,6	447,6
— štekel razrez.	15.680	14.240	13.291,8	84,8	93,3	4.230	4.230	4.773,4	112,8	112,8	4.846,9	4.846,9
— štekel razr. storitve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— termična obdelava	2.820	2.730	2.784,2	98,7	102,0	2.820	2.820	2.784,3	98,7	98,7	2.828,8	2.828,8
VALJ. ŽICE IN PROFILOV	9.960	9.960	10.059,1	101,0	101,0	2.040	1.780	2.357,6	115,6	132,4	2.684,0	2.684,0
— valj. žice	9.960	9.960	10.059,1	101,0	101,0	2.040	1.780	2.357,6	115,6	132,4	2.684,0	2.684,0
— valj. žice storitve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
VALJ. DEB. PLOČEVINE	6.700	6.700	6.781,0	101,2	101,2	6.520	6.520	6.646,0	101,9	101,9	6.608,3	6.608,3
— valj. deb. ploč.	6.700	6.700	6.781,0	101,2	101,2	6.520	6.520	6.646,0	101,9	101,9	6.608,3	6.608,3
— valj. deb. ploč. storit.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
HLAD. VALJ. BELA	8.000	8.000	8.426,5	105,3	105,3	7.960	7.960	8.228,4	103,4	103,4	8.453,4	8.453,4
— hl. valj. Bela	8.000	8.000	8.228,5	102,9	102,9	7.960	7.960	8.228,4	103,4	103,4	8.453,4	8.453,4
— hl. valj. Bela storitve	—	—	198,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—
HLAD. VALJ. JESENICE	2.650	2.650	2.869,8	108,3	108,3	2.380	2.380	2.705,6	113,7	113,7	2.805,3	2.805,3
— hl. valj. Jesenice	2.650	2.650	2.869,8	108,3	108,3	2.380	2.380	2.705,6	113,7	113,7	2.805,3	2.805,3
— hl. valj. Jes. storitve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ŽICARNA	5.300	5.300	5.054,1	95,4	95,4	3.900	3.900	3.691,8	94,7	94,7	3.874,2	3.874,2
— žičarna	5.300	5.300	5.054,1	95,4	95,4	3.900	3.900	3.691,8	94,7	94,7	3.874,2	3.874,2
— žičarna storitve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
PROFILARNA	1.920	1.920	2.085,2	108,6	108,6	1.490	1.490	1.899,8	127,5	127,5	1.829,7	1.829,7
— HOP	1.625	1.625	1.963,0	120,8	120,8	1.425	1.425	1.885,5	132,3	132,3	1.815,4	1.815,4
— HOP storitve	90	90	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— rondele	45	45	6,5	14,4	14,4	45	45	6,5	14,4	14,4	6,5	6,5
— rondele storitve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— diski storitve	110	110	99,3	90,3	90,3	—	—	—	—	—	—	—
— del. za cest. ograjo	50	50	16,4	32,8	32,8	20	20	7,8	39,0	39,0	7,8	7,8
SKLADIŠČE 38	130	130	0,5	0,4	0,4	130	130	0,5	0,4	0,4	0,8	0,8
VRATNI PODBOJI	180	130	129,7	72,1	99,8	180	130	129,7	72,1	99,8	132,5	132,5
JEKLOVLEK	1.980	1.980	2.002,5	101,1	101,1	1.960	1.960	1.999,9	102,0	102,0	2.066,5	2.066,5
ELEKTRODE	2.110	2.110	2.303,3	109,2	109,2	1.910	1.910	2.078,3	108,8	108,8	2.033,0	2.033,0
— elektr. varil. žica	1.740	1.740	1.681,7	96,6	96,6	1.740	1.740	1.676,2	96,3	96,3	1.609,1	1.609,1
— varil. žica storitve	—	—	3,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— varilni prašek	70	70	70,8	101,1	101,1	70	70	69,8	99,7	99,7	91,6	91,6
— suha elektr. masa	100	100	79,2	79,2	79,2	100	100	79,2	79,2	79,2	79,2	79,2
— ognjevdzdržni mat.	200	200	468,5	234,3	234,3	—	—	253,1	—	—	253,1	253,1
ŽEBLJARNA	1.040	1.060	1.017,4	97,8	96,0	1.030	1.060	1.016,9	98,7	95,9	1.059,1	1.059,1
SKUPAJ	125.730	122.470	124.377,1	98,9	101,1	36.990	36.710	38.776,8	104,8	105,6	39.648,1	39.648,1
ELEKTRODE ZAGREB	—	—	—	—	—	250	250	218,4	87,4	87,4	218,4	218,4
ŽELEZARNA	—	—	—	—	—	37.240	36.960	38.995,2	104,7	105,5	39.866,5	39.866,5
Monter Dravograd	1.170	1.268	938	80,2	74,0	1.170	1.268	938,0	80,2	74,0	938,0	938,0

KOLIČINSKA PRODAJA V MARCU NAD NAČRTI

(Nadaljevanje s 1. strani)

poudarili, za 7 % nad načrtovano. Pregled prodaje po posameznih TOZD nam kaže, da so v marcu načrtovano količino in vrednost presegli v TOZD Valjarna bluming-štekel, Valjarna žice in profilov, Hladna valjarna Jesenice, Jeklovlek in Žebljarna, nad planirano količino so še v TOZD Valjarna debele pločevine, Hladna valjarna Bela, Profilarna in Elektrode, v TOZD Livarna in Žičarna pa so presegli načrtovano vrednost. Za načrtom so zaostali le v TOZD Vratni podboji, kjer je količina za 26 % pod načrtovano, vrednost pa je nižja za 39 %. Vzrok za zaostanek je v pomanjkanju naročil.

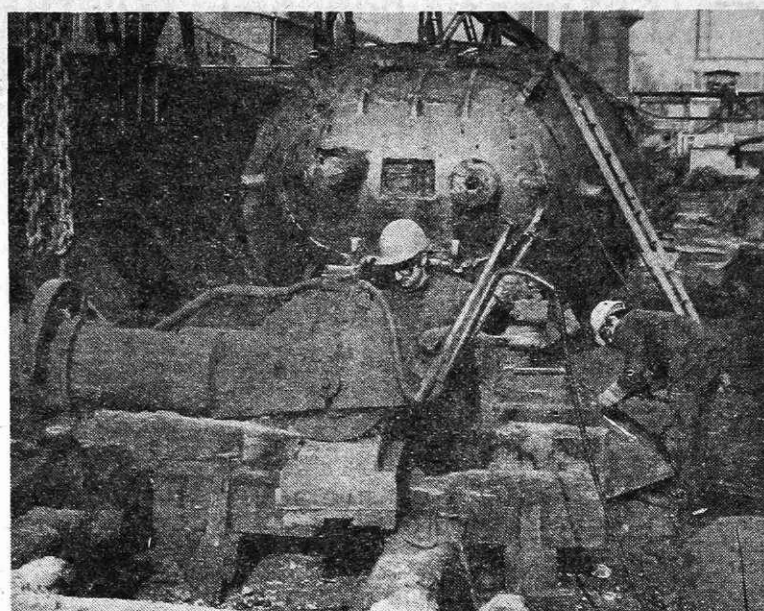
Dosežena prodajna cena je višja od načrtovane le v TOZD Livarna (za 95 %), Žičarna (za 2 %), Jeklovlek (na načrtovani višini) in Žebljarna (za 58 %), vse ostale TOZD pa dosegajo nižjo prodajno ceno, kot smo načrtovali, zaostanek poa je največji v TOZD Profilarna (23 %).

Primerjava rezultatov prodaje v letošnjem marcu z marcem lanskega leta nam kaže, da smo letos prodali za 13 % več izdelkov po 24 % višji ceni, vrednost pa je bila letos 40 % nad lanskeletno.

Kumulativno dosežena količina znaša 109.611 ton in je nad načrtovano za 2 % ali 2.561 ton. Zaradi 16 % nižje prodajne cene od načrtovane pa smo s 3.213,9 milij. din osnovne realizacije zaostali za načrtovano višino za 14 % ali 538,4 milij. din. Doseženi asortiment je nižji od načrtovanega, zaostanek pa znaša 1 %. Osnovna realizacija se je v prvem tromesečju letošnjega leta povečala za skupno 64,5 milij. din zaradi realizacije storitvenih TOZD in ostale realizacije, tako da znaša skupna zunanja realizacija 3.278,5 milij. din in je višja od lanskeletnega prvega tromesečja za 24 %, prav tako pa letošnje tromesečje presega lanske tudi po količini in prodajni ceni.

Gledano po posameznih TOZD smo v prvem tromesečju letošnjega leta dosegli boljše rezultate od načrtovanih v TOZD Valjarna žice in profilov (za 23 % pri količini in 6 % pri vrednosti) in Žebljarna (pri količini na planirani višini, pri vrednosti presegamo za 48 %). V petih TOZD zaostajamo ali pri količini ali pri vrednosti, v TOZD Livarna, Valjarna debele pločevine, Hladna valjarna Bela, Žičarna in Vratni podboji pa nismo dosegli ne načrtovane količine in ne vrednosti. Višjo prodajno ceno, kot smo načrtovali, so dosegli le v TOZD Livarna (za 95 %) in Žebljarna (za 48 %), vse ostale TOZD pa zaostajajo za plansko prodajno ceno, zaostanek pa je največji v TOZD Elektrode, kjer dosegajo le 73 % načrtovane prodajne cene.

TOZD Monter iz Dravograda zaostaja za načrti, saj v marcu in v prvem tromesečju niso dosegli načrtovane količine, cene in ne vrednosti.

Sodelavca pri čiščenju odlitkov v sivi livarni (Foto I. Kučina)

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA PRODAJE V MARCU

T O Z D	IZVRŠITEV MAREC 1981			PLAN MAREC 1982			IZVRŠITEV MAREC 1982			I N D E K S I					
	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Kol. 8/2	Cena 9/3	Vred. 10/4	Kol. 8/5	Cena 9/6	Vred. 10/7
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Livarna	46.1	38.555	1.777.394	60	46.000	2.760.000	39.7	89.824	3.561.886	86.1	233.0	200.4	66.2	195.3	129.1
Valj. bluming-štekel	6.884.6	25.906	178.353.264	7.430	33.047	245.541.354	8.140.6	30.774	250.517.611	118.2	118.8	140.5	109.6	93.1	102.0
- bluming	820.8	21.247	17.440.719	380	22.491	8.546.580	464.9	26.437	12.289.915	56.6	124.4	70.5	122.3	117.5	143.8
- štekel	6.063.8	26.537	160.912.545	7.050	33.616	236.994.774	7.675.7	31.037	238.227.696	126.6	117.0	148.0	108.9	92.3	100.5
Valj. žice in prof.	1.976.6	15.566	30.766.525	2.040	21.906	44.688.463	2.684.0	21.225	56.969.382	135.8	136.4	185.2	131.6	96.9	127.5
Valj. debele ploč.	5.896.5	25.040	147.646.586	6.520	32.620	212.678.864	6.608.3	31.379	207.362.542	112.1	125.3	140.4	101.4	96.2	97.5
Hladna valj. Bela	7.161.7	26.697	191.193.194	7.960	38.767	308.584.683	8.453.3	30.359	256.638.239	118.0	113.7	134.2	106.2	78.3	83.2
Hladna valj. Jes.	2.363.4	25.453	60.157.827	2.380	34.393	81.855.340	2.771.8	32.500	90.082.043	117.3	127.7	149.7	116.5	94.5	110.1
Žičarna	3.973.8	30.801	122.397.231	3.900	40.727	158.836.509	3.874.2	41.694	161.531.605	97.5	135.4	132.0	99.3	102.4	101.7
Profilarna	1.246.4	21.404	26.678.819	1.490	31.555	47.017.180	1.829.8	24.270	44.408.798	146.8	113.4	166.5	122.8	76.9	94.5
- H O P	1.216.3	20.406	24.820.582	1.425	29.130	41.510.250	1.815.5	23.848	43.294.780	149.3	116.9	174.4	127.4	81.9	104.3
- ronđele	16.7	77.783	1.299.293	45	97.946	4.407.570	6.5	115.396	751.115	38.9	148.4	57.8	14.4	117.8	17.0
- stebr. in distančn.	13.4	41.659	558.944	20	54.968	1.099.360	7.8	46.472	362.903	58.2	111.6	64.9	39.0	84.5	33.0
Skladišče 38	3.0	68.469	203.490	130	56.159	7.300.670	0.8	32.987	26.126	26.7	48.2	12.8	0.6	58.7	0.4
Vratni podboji	210.1	45.964	9.653.888	180	60.905	10.962.900	132.5	50.135	6.642.807	63.1	109.1	68.8	73.6	82.3	60.6
Jeklovlek	1.967.3	36.199	71.214.436	1.960	48.002	94.083.920	2.006.5	48.088	96.488.576	102.0	132.8	135.5	102.4	100.2	102.6
Elektrode	2.500.9	20.025	50.079.035	2.160	35.094	75.802.140	2.251.4	31.458	70.824.639	90.0	157.1	141.4	104.2	89.6	93.4
- elektrode, var. žica, masa, Emona Zgb.	2.146.3	22.870	49.083.430	2.090	35.630	74.466.540	1.907.1	36.098	68.841.607	88.9	157.8	140.3	91.2	101.3	92.4
- varilni prašek	43.6	15.968	696.220	70	19.080	1.335.600	91.2	19.154	1.746.048	209.2	120.0	250.8	130.3	100.4	130.7
- samotna masa	311.0	963	299.385				253.1	936	236.984	81.4	97.2	79.2			
Žebljarna	979.3	15.483	15.163.772	1.030	15.462	15.925.720	1.056.7	24.387	25.770.727	107.9	157.5	169.9	102.6	157.7	161.8
OSNOVNA REALIZACIJA	35.209.7	(25.711)	905.285.461	37.240	(35.071)	1.306.037.743	39.849.6	(31.891)	1.270.824.981	113.2	124.0	140.4	107.0	90.9	97.3
Realizac. energetike															
- " - storitv. TOZD			7.380.769						5.839.072				88.7		56.7
Ostale storitve									710.694						51.3
SK. ZUNANJA REALIZACIJA			14.744.595						20.522.265				139.2		98.6
Monter Dravograd	972.0	(33.606)	32.665.000	1.170	(39.801)	46.567.000	938.0	(37.232)	34.925.000	96.5	110.8	106.9	80.2	93.5	75.0

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA PRODAJE JANUAR—MAREC

T O Z D	IZVRŠITEV OD I-III 1981			PLAN OD I - III 1982			IZVRŠITEV OD I-III 1982			I N D E K S I					
	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Kol. 8/2	Cena 9/3	Vred. 10/4	Kol. 8/5	Cena 9/6	Vred. 10/7
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Livarna	165.5	37.394	6.189.761	180	46.000	8.280.000	106.3	73.203	7.778.173	64.2	195.8	125.7	59.1	159.1	93.9
Valj. bluming-štekel	20.163.3	25.796	520.140.460	21.330	33.032	704.574.939	21.532.4	28.759	619.246.306	106.8	111.5	119.1	100.9	87.1	87.9
- bluming	1.722.7	23.053	39.714.850	1.120	22.491	25.189.920	1.253.3	25.093	31.447.986	72.8	108.8	79.2	111.9	111.6	124.8
- štekel	18.440.6	26.053	480.425.610	20.210	33.616	679.385.019	20.279.1	28.985	587.798.320	110.0	111.3	122.3	100.3	86.2	86.5
Valj. žice in prof.	5.198.6	15.815	82.215.504	5.860	21.906	128.369.800	7.203.0	18.968	136.623.587	138.6	119.9	166.2	122.9	86.6	106.4
Valj. debele ploč.	18.084.9	24.599	444.864.845	18.670	32.620	609.005.275	18.281.8	27.867	509.468.382	101.1	113.3	114.5	97.9	85.4	83.7
Hladna valj. Bela	19.663.2	27.361	538.005.246	23.670	38.767	917.612.996	23.161.2	29.058	673.030.364	117.8	106.2	125.1	97.9	75.0	73.3
Hladna valj. Jes.	6.669.0	25.424	169.554.718	6.760	34.393	232.496.680	7.641.5	29.985	229.131.814	114.6	117.9	135.1	113.0	87.2	98.6
Žičarna	10.658.4	31.416	334.849.333	10.780	40.727	439.040.402	10.723.2	36.779	394.388.329	100.6	117.1	117.8	99.5	90.3	89.8
Profilarna	4.068.5	22.194	90.297.415	4.180	31.569	131.958.402	4.963.0	25.339	125.754.484	122.0	114.2	139.3	118.7	80.3	95.3
- H O P	3.851.3	20.594	79.312.186	4.000	29.130	116.520.000	4.774.9	23.412	111.792.241	124.0	113.7	141.0	119.4	80.4	95.9
- ronđele	101.2	67.849	6.870.751	129	97.946	12.635.034	144.0	83.243	11.987.734	142.3	122.7	174.5	111.6	85.0	94.9
- stebr. in distančn.	116.0	35.476	4.114.478	51	54.968	2.803.368	44.1	44.764	1.974.509	38.0	126.2	48.0	86.5	81.4	70.4
Skladišče 38	97.0	30.990	3.005.993	370	56.159	20.778.830	36.7	44.595	1.635.309	37.8	143.9	54.4	9.9	79.4	7.9
Vratni podboji	543.8	42.435	23.074.944	410	60.905	24.971.050	295.6	52.797	15.608.115	54.4	124.4	67.6	72.1	86.7	62.5
Jeklovlek	5.698.4	36.627	208.714.977	5.630	48.002	270.251.260	5.725.3	44.254	253.365.508	100.5	120.8	121.4	101.7	92.2	93.8
Elektrode	5.487.9	23.076	126.638.791	6.160	35.367	217.859.800	6.894.7	25.815	177.986.421	125.6	111.9	140.5	111.9	73.0	81.7
- elektrode, var. žica, masa, Emona Zgb.	4.980.1	24.983	124.418.895	5.950	35.942	213.853.000	5.981.7	29.055	173.793.804	120.1	116.3	139.7	100.5	80.8	81.3
- varilni prašek	105.8	16.499	1.744.925	210	19.080	4.006.800	199.1	18.781	3.738.902	188.2	113.8	214.3	94.8	98.4	93.3
- samotna masa	402.0	1.181	474.971				713.9	636	453.715	177.6	53.9	95.5			
Žebljarna	2.901.7	14.093	40.893.913	3.050	15.462	47.158.670	3.045.8	22.959	69.930.606	105.0	162.9	171.0	99.9	148.5	148.3
OSNOVNA REALIZACIJA	99.400.2	(26.041)	2.588.445.900	107.050	(35.052)	3.752.358.104	109.610.5	(29.322)	3.213.947.398	110.3	112.6	124.2	102.4	83.7	85.7
Realizac. energetike															
- " - storitv. TOZD			17.764.252						18.341.847				115.0		55.5
Ostale storitve									2.089.309						50.3
SK. ZUNANJA REALIZACIJA			43.661.266						44.146.949				101.1		70.7
Monter Dravograd	2.811.0	(30.307)	85.193.000	3.520	(40.607)	142.937.000	2.770.0	(40.381)	111.853.000	98.5	133.2	131.3	78.7	99.4	78.3

V LETU 1981 NA PODROČJU FLUKTUACIJE NIČ NOVEGA?

(Nadaljevanje s 1. strani)

nejšega vidika podatki ne potrjujejo, temveč prej govore o nasprotnem.

POGLAVITNE ZNAČILNOSTI FLUKTUACIJE V LETU 1981

Že uvodoma smo ugotovili, da se fluktuacija v lanskem letu ni bistveno spremenila, saj se je gibala nekje na meji sedmih odstotkov: natančneje 7,2%. Splošni trend dobro prikazuje slika 3. Dodajmo k temu še nekaj informacij v zvezi z gibanji kadra: skupaj smo v Železarno sprejeli v lanskem letu 851 delavcev

(13,3 %), delovno razmerje je prekinil 801 delavec (12,6%), od tega je čista fluktuacija 7,2% (460 delavcev), poleg tega smo zabeležili še 127 prestopov med TOZD oziroma delovnimi skupnostmi.

Ker je čista fluktuacija med TOZD in delovnimi skupnostmi neenakomerno porazdeljena, naj poudarim, da visoko presegajo poprečje Železarne zlasti TOZD: Jeklarna, Valjarna blumingštek in Hladna valjarna Bela. Podrobno so ta razmerja prikazana na sliki 4.

Dodam naj še podatek o naraščanju fluktuacije zlasti v naslednjih temeljnih organizacijah: Valjarna žice in profilov, Jeklarna, Strojne delavnice, Transport in Energetika.

Mogoče nekaj besed o TOZD Jeklarna zaradi visokega odstopanja po deležu čiste fluktuacije.

V petih letih se je število fluktuantov povečalo za 100%, tako da je v lanskem letu odšel že vsak šesti oziroma sedmi delavec. Z vidika fluktuacije so najbolj problematična dela in naloge pomočnika pri SM peči, kjer so se ti delavci v lanskem letu zamenjali ena in polkrat, približno enkrat pa so se zamenjali še delavci, ki opravljajo dela in naloge 3. jamskega pomočnika in 2. pripravljalca legur. Zaskrbnjuje pri vsem tem je nadaljevanje trendov, ki se niso ublažili niti ob koncu lanskega in v začetku letošnjega leta, čeprav naj bi premijski sistem vplival tudi na stabilizacijo kadra. Dokončen odgovor bomo vsekakor dobili v polletnih mesecih, ko je fluktuacija najbolj izrazita.

Zaskrbnjuječ je odhod delavcev s poklicnimi šolami.

Na peti sliki prikazujemo izobrazbeno strukturo fluktuantov. V primerjavi s 1980. letom lahko opazimo več sprememb:

a) povečal se je odhod delavcev z nedokončano osnovno šolo, kar je posledica povečanega sprejema tega kadra;

b) odhod delavcev z dokončano srednjo šolo in osnovno šolo več ali manj stagnira;

c) zmanjšal se je odhod kadra z višjimi in visokimi šolami;

d) narašča delež odhajanja delavcev s poklicno šolo.

Prav odhod teh delavcev je zaskrbnjujoč, saj odhajajo taki, katerih poklici so v Železarni primarnega pomena (ključavničarji, strojni ključavničarji...). Delavci s poklicnimi šolami v največjem številu odhajajo prav iz tistih temeljnih organizacij, kjer je njihov stalež največji. Očitno je, da celo sredine, kjer ti delavci prevladujejo, ne (ali ne morejo) ustvarjati enakih pogojev za delo, nagrajevanje in življenje kot nekatere organizacije v ožjem in širšem okolju, zato delavci odhajajo drugam.

V tem prispevku sem skušal nakazati nekatera gibanja in probleme s področja fluktuacije. Ker ostajajo vprašanja o njenih vzrokih popolnoma neobdelana, si jih bomo ogledali v naslednjem prispevku.

Bojan Erjavšek

Železarski globus

JAPONSKA

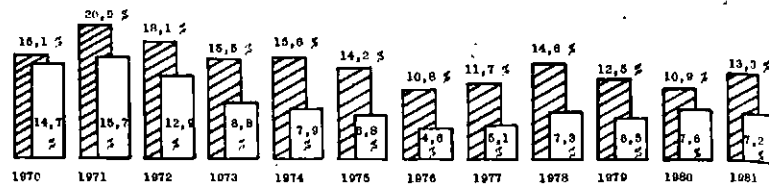
Po prvi naftni krizi leta 1973 je pričela japonska železarska industrija, ki porabi okoli 15% celotne energije, takoj ukrepati. Do leta 1978 so celotno porabo energije v japonskih železarnah znižali za 9%, pa tudi njena sestava se je v istem obdobju spremenila, in sicer pri nafti z 21,3% na 16,1%, električni energiji z 28,9% na 25,1% in pri premoagu s 56,8% na 58,8%. Podatki nazorno kažejo, da so svoje napore usmerili ne samo v skupno zmanjšanje porabe energije, temveč tudi v manjšo porabo nafte na račun električne energije (jedrska energija) in premoaga, ki je bil manj deficitaren.

LR KITAJSKA

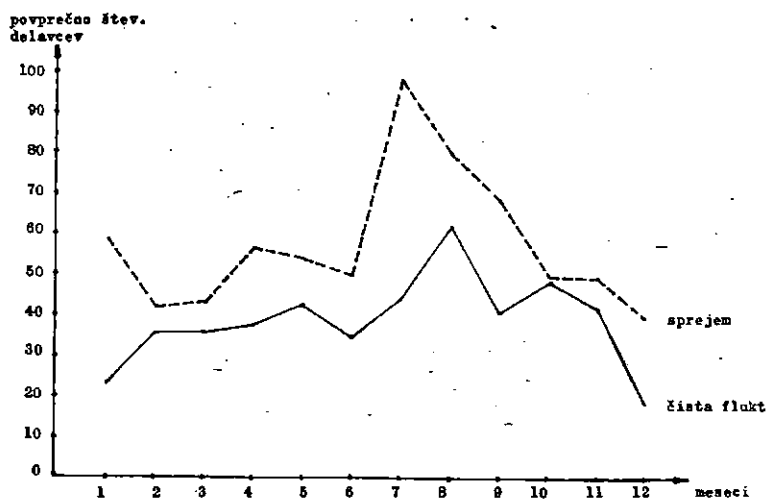
V kitajskih železarnah so v letu 1981 izdelali 35,6 milij. ton surovega jekla, kar je za 1,57 milij. manj kot v letu 1980. To zmanjšanje gre predvsem na račun spremenjene gospodarske politike, ki daje prednost lahki industriji in poljedelstvu. Vendar je kljub temu ostala proizvodnja grodja na prejšnji višini, in sicer okoli 38 milij. ton. To je vidno tudi iz močno povečanega izvoza, saj so samo japonske železarne kupile lani v LR Kitajski okoli 800.000 ton te železarske surovine. Na podoben izvoz računajo kitajske železarne tudi v letošnjem letu.

SOVJETSKA ZVEZA

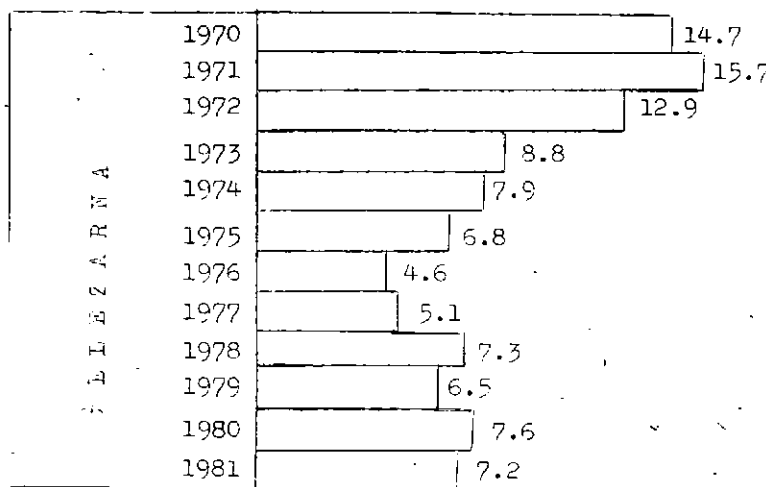
Dva izmed štirih Midrex modulov za izdelavo železove gobe bosta pričela obratovati v novi sovjetski železarni pri Kursku letos poleti. Tudi naprava za izdelavo peletov bo pričela obratovati v letošnjem letu. Zahodnonemško podjetje Krupp, ki ima naročilo za gradnjo elektro jeklarnice, je pričelo lani avgusta dobavljati in montirati štiri 150-tonske obločne električne peči velike zmogljivosti (UHP), katerih montaža bo predvidoma zaključena v letošnjem tretjem kvartalu. Kasneje bodo lahko to jeklarno povečali na sedem obločnih električnih peči, ki bodo imele letno proizvodno zmogljivost 2,4 milij. ton surovega jekla.

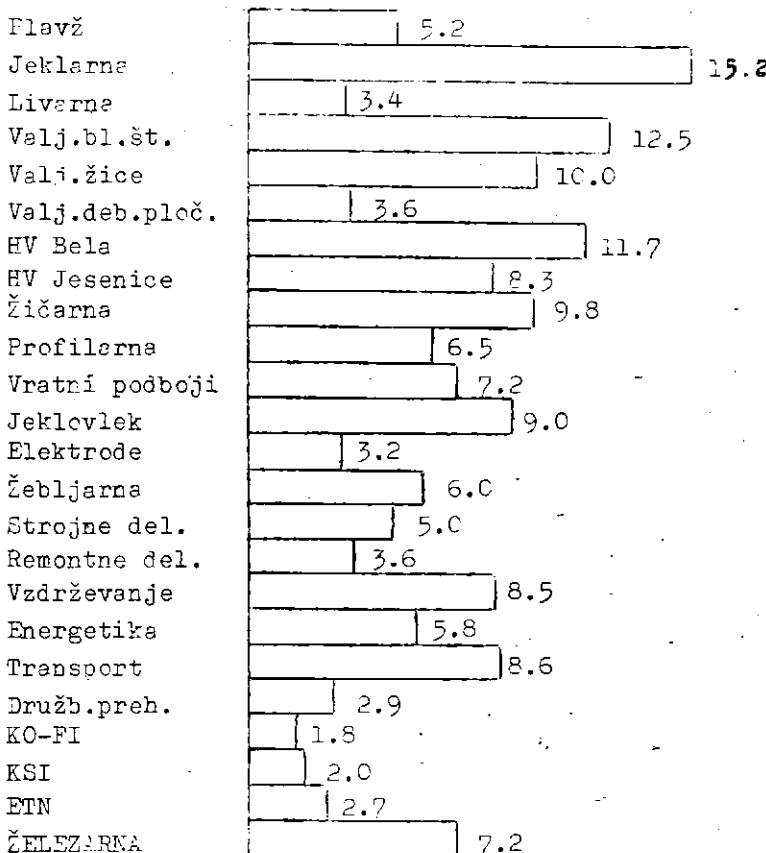
Med sprejemom in odhodom (fluktuacijo) delavcev je v celotnem opazovalnem obdobju razvidna določena povezanost (slika 1).

Ce gibanja sprejema in fluktuacije spremljamo po mesecih, pridemo do podobne ugotovitve o povezanosti obeh pojavov (slika 2).

V zadnjih štirih letih – za razliko od prejšnjega obdobja – ne opažamo vidnejših nihanj ali stalnih trendov v gibanju fluktuacije (slika 3).

Z vidika visoke fluktuacije najbolj izstopajo: Jeklarna, Valjarna blumingštek in Hladna valjarna Bela (slika 4).

	1980		1981	
	štev.	%	štev.	%
do 4 raz.osn.š.	28	5,7	33	7,2
5 - 7 raz.osn.š.	69	14,0	72	15,6
8 raz.osn.š.	226	45,9	201	43,7
2 in 3 let.sred.š.	118	24,0	122	26,5
4 let.sred.š.	27	5,5	22	4,8
višje in visoke š.	24	4,9	10	2,2
S k u p a j	492	100,0	460	100,0

Odhajanje delavcev s poklicno šolo se še nadalje stopnjuje (slika 5).

TUDI V LETU 1981 SE NISO DRŽALI SPREJETIH STALIŠČ

Glede na finančne težave v občinski zdravstveni skupnosti Jesenice, kakor tudi ostalih občinskih zdravstvenih skupnostih Gorenjske, smo na regionalni zdravstveni skupnosti Gorenjske že pred leti sprejeli določena stališča, med njimi tudi to, da se bo osnovno zdravstveno varstvo zavzelo za čim manjše število zdravljene ljudi izven regije. Toda žal se tudi v letu 1981 niso spoštovala sprejeta stališča in se je stanje glede tega še poslabšalo in s tem tudi že tako slaba finančna situacija v zdravstvenih delovnih organizacijah in specialističnih ambulantah. Odliv je namreč ravno v teh dveh vejah največji.

Razpredelnica kaže porabo sredstev sklada zdravstvenega varstva v letu 1981:

občina	v regiji	v Sloveniji	v Jugoslaviji	v inozem.	skupaj
Jesenice	213.901.127	60.180.075	8.906.702	79.404	283.067.308
Kranj	391.964.491	196.163.122	10.072.406	—	598.200.019
Radovljica	188.781.987	63.640.743	3.514.396	—	255.936.226
Škofja Loka	158.818.258	94.120.001	5.582.986	—	258.521.245
Tržič	74.104.353	28.031.301	2.392.162	—	104.527.816
Skupaj	1.027.569.316	442.135.242	30.468.562	79.404	1.500.252.614
	68,49 %	29,47 %	2,03 %	0,01 %	100,00 %

Iz razpredelnice je razvidno, da je bilo več kot trideset odstotkov vsega denarja porabljenega v zdravstvenih delovnih organizacijah izven regije, kar je razmeroma veliko. Med gorenjskimi občinami najbolj izstopata Kranj in Škofja Loka, kar je nedvomno pogojeno s tem, da sta blizu Ljubljane, ne pa z dejstvom, da bi

ugotovljena diagnoza bolezni zahtevala višjo strokovno raven zdravstvenih uslug. V odlivu sredstev sta značilni predvsem dve panogi zdravstvenega varstva, in sicer specialistično in bolnišnično zdravljenje, kar je razvidno iz naslednje razpredelnice.

SPECIALISTIČNO ZDRAVLJENJE:

občina	v regiji	v Sloveniji	v Jugoslaviji	skupaj
Jesenice	16.739.644	6.458.034	346.193	23.543.871
Kranj	29.232.856	29.407.947	474.182	59.114.985
Radovljica	11.883.013	9.999.669	123.535	22.006.217
Škofja Loka	9.370.311	14.476.708	294.594	24.141.613
Tržič	3.932.488	4.772.727	296.895	9.002.110
Skupaj	71.158.312	65.115.085	1.535.399	137.808.796

Na območju Gorenjske je bilo skupno 115.216 specialističnih pregledov ali 66,68 %, en pregled je stal 617,60 dinarjev. Izven regije pa je bilo skupno 54.530 pregledov, en pre-

gled pa je stal 1.194,11 dinarjev ali kar 576,51 dinarjev več. Postavlja se vprašanje, ali je res 47,25 % vseh koristnikov upravičeno koristilo te preglede izven regije.

BOLNIŠNIČNO ZDRAVLJENJE:

občina	v regiji	v Sloveniji	v Jugoslaviji	skupaj
Jesenice	70.386.631	35.938.120	3.316.932	109.641.683
Kranj	100.224.436	111.143.000	3.188.555	214.555.991
Radovljica	62.941.665	36.130.838	939.152	100.011.655
Škofja Loka	32.931.932	62.656.718	2.029.905	97.618.555
Tržič	21.486.036	16.005.710	815.145	38.306.891
Skupaj	287.970.700	261.874.386	10.289.689	560.134.775
	51,41 %	46,75 %	1,84 %	100,0 %

V letu 1981 se je v bolnišnicah oziroma v zdravstvenih delovnih organizacijah v regiji zdravilo 21.226 bolnikov ali 68,36 % vseh koristnikov bolnišničnega zdravljenja. Izven regije pa 8.657 bolnikov v Sloveniji in 1167 izven Slovenije. Bolniško oskrbnih dni je bilo v regiji 223.433, oskrbnih dan pa je veljal 1.288,86 dinarjev, izven regije pa je bilo 140.568 oskrbnih dni, oskrbnih dan pa je veljal 1.862,97 dinarjev. V ostalih vejah zdravstvenega varstva odliv ne presega večja sredstva.

Podrobna analiza stanja na Jesenicah, kjer so bile v letu 1981 še posebne finančne težave, nam pokaže, da smo imeli v letu 1981 70 milij. din odliva in to samo v bolnišničnem zdravljenju skoraj 40 milij. din. Postavlja se vprašanje, ali je res vseh 1211 bolnikov imelo tako diagnozo, ki je zahtevala visokokvalitetne storitve ali pa so bile to le želje posameznih uporabnikov, ali zdravnikov, da se morajo njihovi pacienti zdraviti v bolnišnicah izven gorenjske regije. Morda bi ta denar, katerega smo

morali plačati za to, bolj koristno uporabiti doma in ga del tudi nameniti zdravstvenemu domu, ki se pritožuje, da je imela občinska zdravstvena skupnost v finančnem pogledu bolj mačehovski odnos do njih. Ali niso morda tudi v tej delovni organizaciji kršili stališča v zvezi z odlivom in niso zahtevali od tistih, ki so izrazili željo, da grejo na preglede ali zdravljenje v Ljubljano, podpisati, da bodo del stroškov krili sami, tako kot je bilo to dogovorjeno in opredeljeno v stališčih.

Odnos občinskih zdravstvenih skupnosti Kranj in Škofja Loka do prevelikega odliva je ostal v glavnem nespremenjen, oziroma enak prejšnjim letom. Tudi v letu 1981 predstavlja kar dve tretjini celotnega odliva vseh gorenjskih občinskih zdravstvenih skupnosti. Če bi Splošna bolnica Jesenice stala v bližini Kranja, bi bil ta odliv sigurno za 50 % manjši, toda to ni mogoče, zato bo posebno osnovna zdravstvena služba morala razumeti, da je ta bolnica za območje Gorenjske in ne samo za Radovljico in Jesenice.

Stane Torkar

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

DEL. SKUP. SEO-TKR-NG

Na tretji seji izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata delovne skupnosti SEO-TKR-NG, ki je bila 23. marca, so potrdili predlagane predsednike delegacij skupščin samoupravnih interesnih skupnosti za: izobraževanje, zdravstvo, zaposlovanje, kulturo, socialno varstvo, otroško varstvo, telesno kulturo, pokojninsko in invalidsko zavarovanje, za raziskovanje, za stanovanjsko skupnost in za zbor združenega dela.

TOZD ENERGETIKA

Druga redna seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Energetika je bila 29. marca. Pri pregledu sklepov prejšnje seje so ponovno opozorili, da odbor za delovna razmerja pri premeščanju čistilk ni upošteval sklepov samoupravnih organov in mnenj družbenopolitičnih organov.

Obravnavali so predlog dopolnitve 2. samoupravnega sporazuma o temeljnih plana občinske zdravstvene skupnosti Jesenice za leto 1982.

Obravnavali so tudi stališča samoupravnih delovnih skupin TOZD Energetika v zvezi s ponovno neuspelim referendumom 19. februarja o predlogu samoupravnega sporazuma o delitvi osebnega dohodka in dela sklada skupne porabe. Štiri SDS so za predlagani samoupravni sporazum, ostalih 12 pa predlaga, da bi bil samoupravni sporazum o delitvi osebnega dohodka in dela sklada skupne porabe oblikovan splošno, konkretne zadeve pa naj bi bile stvar pravilnika. Trinajst SDS predlaga, naj ostanejo dodatki za posebne časovne pogoje dela v enakih odstotkih kot do sedaj in naj se obračunajo po kategorijah (enak dohodek na osnovi poprečne devete kategorije pomeni uravnolovko). Strinjajo pa se s povečanjem osnov, če bi se zmanjšal gibalni del osebnega dohodka. SDS tudi menijo, da bi morali pred novim predlogom samoupravnega sporazuma in njegovim sprejemanjem obdelati pravilnik o delitvi osebnega dohodka in dela sklada skupne porabe za posamezne temeljne organizacije. Se s temi pravilniki bo dana končna oblika vpliva nagajevanja.

Sklenili so, da bodo organizirali izlet za celotno temeljno organizacijo in ne po posameznih SDS. Predlagali so 2 enodnevna izleta. Do 15. aprila bodo zbrali vse podatke o izletih.

Trem sodelavcem so odobrili socialno pomoč, pet pa jih se vodijo v evidenci.

Referent za šport je poročal o uspelem izletu na Vogel, ki se ga je udeležilo 54 članov. Izvedli so tudi tekmovanje v veleslalomu.

Najeli so tudi strelišče – vsak mesec dve uri in dve strelski stezi.

Ker tajnik ni uspel zbrati podatkov o udeležbi svojcev na sindikalnih izletih, mora to pripraviti do prihodnje seje.

Izvršnemu odboru sindikata Železarne so poslali spisek prejemnikov glasila Delavska enotnost zaradi novih članov izvršnega odbora.

TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE

Izvršni odbor osnovne organizacije sindikata TOZD Valjarna debele pločevine je imel svojo 4. sejo 30. marca.

Sklepe prejšnjih sej so izvršili, listo delegatov, vodij delegacij in namestnikov pa bodo obesili na oglasno desko.

Pregledali so prijave za letovanje na morju in trem sodelavcem svetovali, da si izberejo druge termine.

O denarnih podporah sodelavcem, ki dalj časa bolujejo, bodo razpravljali na prvi prihodnji seji po kriterijih, ki jih pripravlja konferenca sindikata Železarne.

Vodju temeljne organizacije so predlagali, da z razgovorom uredi medsebojne odnose, ki so sedaj slabi, odboru za gospodarstvo pa, da zahteva strokovno oceno o porabi goriva na pečeh.

TOZD VRATNI PODBOJI

Konstituantna seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Vratni podboji je bila 31. marca. Seje se je udeležilo pet starih in pet novih članov izvršnega odbora.

Pregledali so plan odihov in le ene prošnje niso mogli ugodno rešiti. Sodelavcu so zavrnili prošnjo za socialno podporo, ker ni bil socialno ogrožen.

TOZD DRUŽBENA PREHRANA

Prve seje izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Družbena prehrana, ki je bila 1. aprila, so se poleg dvanajstih članov odbora udeležili tudi sodelavci, ki niso bili razporejeni na željene termine za letovanje, ker je bilo več prijavljenih, kot je prostih mest.

Po kratki razpravi so vse kandidate razen dveh zadovoljivo razporedili.

Strinjali so se s poslovnim poročilom temeljne organizacije za leto 1981 in podprli pripombe odborov in delovnih skupin.

Seznani so bili tudi z višino predlaganega regresa in jubilejnih nagrad ter o širši akciji za zbiranje starega železa.

Predlagali so predsednico in namestnico za SIS za otroško varstvo na nivoju Železarne.

TOZD ŽEBLJARNA

Druga seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Žebljarna je bila v torek, 6. aprila.

Potrdili so seznam prijavitelcev za oddih za termine, ki so jih predlagali, ker je bilo dovolj prostih

mest. Potrdili so tudi seznam delavcev, ki so predlagani za preventivni oddih.

Sodelavcu so odobrili 1.500 din denarne pomoči, ker je že dalj časa bolan.

Imenovali so novega delegata za volilno konferenco, brez pripomb pa so potrdili predlog za vodje in namestnike konferenc delegacij za SIS.

Na eni prihodnjih sej bodo morali obravnavati poslovnik in poročilo o delu v letu 1981, predhodno pa bodo morali pripraviti morebitne pripombe.

Vodja temeljne organizacije opozarja, da morajo biti sestanki izvršnega odbora OOS med malico – od 9.30 do 10. ure, da ne bo okrnjena proizvodnja.

SEZNAM ČLANOV IZVRŠNIH ODBOROV OSNOVNIH ORGANIZACIJ SINDIKATA V TOZD IN DELOVNIH SKUPNOSTIH

TOZD JEKLARNA

Predsednik izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata je JANEZ ROZMAN, podpredsednik JOČO BJELANOVIC, sekretarka VOJKA MIHELIC in blagajničarka DARINKA LAHAJNAR.

Komisije sestavljajo naslednji člani: za oddih in izlete – DOMINIK SOKLIČ (predsednik), DEDO OSMANČEVIC in VIKTOR RENKO; za šport in rekreacijo – DRAGO DOKL (predsednik), MARKO RAZINGER in MILIVOJ RADIČ; za kulturo in izobraževanje – JANEZ SENICA (predsednik), LEOPOLD LOMOVSEK in SEFIK KUMALIČ; za prošnje, pritožbe in socialna vprašanja – JANIČIJA LJUSIČ (predsednik), DUŠAN MARINKOVIČ in MUJO BLEKIČ; za priznanja, nagrade in kršitev delovnih obveznosti – EŠEF ŠABANOVIČ (predsednik), MUHAREM GERZIČ in LAZO SMITRAN; za ljudsko obrambo in družbeno samoznačilo – ČAZIM HERIČ (predsednik), MUJO REKIČ in OSMAN DŽAFIČ; za varstvo pri delu in organizacijsko-kadrovska vprašanja – JOSIP KOLOMAR (predsednik), DEDO OSMANČEVIC, JANEZ ROZMAN, MUJO BLEKIČ in DRAGO DOKL.

Člani nadzornega odbora so: Blaž CVETKO (predsednik), Daniela GLAVINA in Štefan VINER.

TOZD VALJARNA BLUMING-ŠTEKEL

Predsednik izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata je BORIS LAZAR, podpredsednik DARKO CELAR, tajnica IVICA ŠKUFCA in blagajničarka OLGA PERVANJA.

Referenti za oddih, izlete in kulturno dejavnost so: VALENTIN RABIČ, DŽURO PIRIJA in VINKO LENARČIČ, referent za šport je RAJKO JAGODIČ.

V komisije so bili izvoljeni: za kršitve delovne obveznosti in varstvo pri delu – SULJO BEŠLAGIČ, JOVO DOBRAS in VALENTIN PIKON; za priznanja in nagrade – MIRKO PODLIPNIK, ALBIN BIZALJ in ALBIN PODHRAŠKI; za vprašanja zaposlenih žena in socialna vprašanja – MARIJA ROME, ANTON ANDREUZZI in MIHA BLAGNA; za samoupravljanje, gospodarjenje in kadrovska vprašanja – PETER ZUPANČIČ, BILAL SUHONJIČ in ANDREJ VIDIC.

Delegat za krajevno skupnost Javornik-Koroška Bela je Janez KRALJ, delegati za konferenco sindikata Železarne pa so: Boris LAZAR, Anton ANDREUZZI, Janez KRALJ in Ivica ŠKUFCA.

TOZD VALJARNA ŽICE IN PROFILOV

Predsednik izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Valjarna žice in profilov je ANTON DRAB, namestnik SLAVKO JUSTIN, tajnica EMA MEŽNAREC in blagajnik ROMAN PETERNELJ.

Referenti so: za šport – BORIS NIKOLOVSKI; za izlete in oddih – MIRKO ZUPAN; za kulturo – BORUT ŽVELC; za prošnje in pritožbe – JOŽE ZUPAN, ILJA KEŠINA in EDO MEŠIČ.

V nadzorni odbor so bili izvoljeni: Nazif LJUTA, Anton KELBL in Ljubomir GALIČ.

TOZD HLADNA VALJARNA BELA

Predsednik izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Hladna valjarna Bela je FERDO KIKELJ, tajnik BRANKO BANKO in blagajnik ANTON RAVNIK.

Člani komisij so: za šport – VALERIJA JELSEVAR (predsednica), ZORAN TRIFONI, BORIS GRICAR, BOŽIDAR ŠIMIC in SENAD LOVIČ; za kulturo – SLAVKO PINTARIČ (predsednik),

STANKO OBER in AVGUŠTIN SADAR; za izlete in oddih – OSTOJA PANIČ (predsednik), MILOSLAV IVASTANAN in MIHA SAJOVIC; za socialno pomoč – IVAN MUHIČ (predsednik), FRANC LEBAN in PERO STANIČ; za spremljanje delovanja delegacij in povezavo z osnovno organizacijo ZSMS – MARIO ISKRA (predsednik), MIRT LJUJIČ in AVDIJA SMAJČIČ.

TOZD ŽIČARNA

Predsednik izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Žičarna je STANE GORENC, podpredsednik ALBIN ZEMLJA, tajnica MAJDA PAULUS in blagajničarka SILVA SAKSIDA.

Člani komisij so: za šport – HAMDIA ALAGIČ, VITO LAVTIČAR in LADO SOTLAR; za oddih – TOMAŽ ŠTEFELIN, STANE GORENC in PETER TAVČAR; za kulturo – DRAGO KOBAR, MARTIN KOMAC in NEDELJKO PETRUŠIČ.

TOZD VRATNI PODBOJI

Predsednica izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata je DRAGICA MITROVIČ, tajnica KARMEN KALAMAR oziroma MIRA SMOLNIKAR, blagajničarka MARIJA KOLENC oziroma MARTINA JUKIČ.

Referenti so: za šport – MIRO VAVPOTIČ, za oddih – ZVONE OBER in za kulturo – JELKA BRIŠAR.

TOZD STROJNE DELAVNICE

Predsednik izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata je IG-NAC JURAN, njegov namestnik ALEKSANDER SVETINA, tajnica STANKA GOSAR in blagajnik FRANC KOŠIR ml.

Referenti so: za izlete – MELITA JELEN in MARIJA ZUPAN (namestnica); za oddih – VLADO URŠIČ in SLAVKO SEFAJ (namestnik); za šport – ANDREJ BRCE in JOŽE ŠEBJANIČ ter BRANKO HAUS (namestnik); za kulturo – REZKA KAVČIČ in FRANC PLOJ (namestnik); za socialna vprašanja – CVETO KEMPERLE in BORUT UREVC (namestnik).

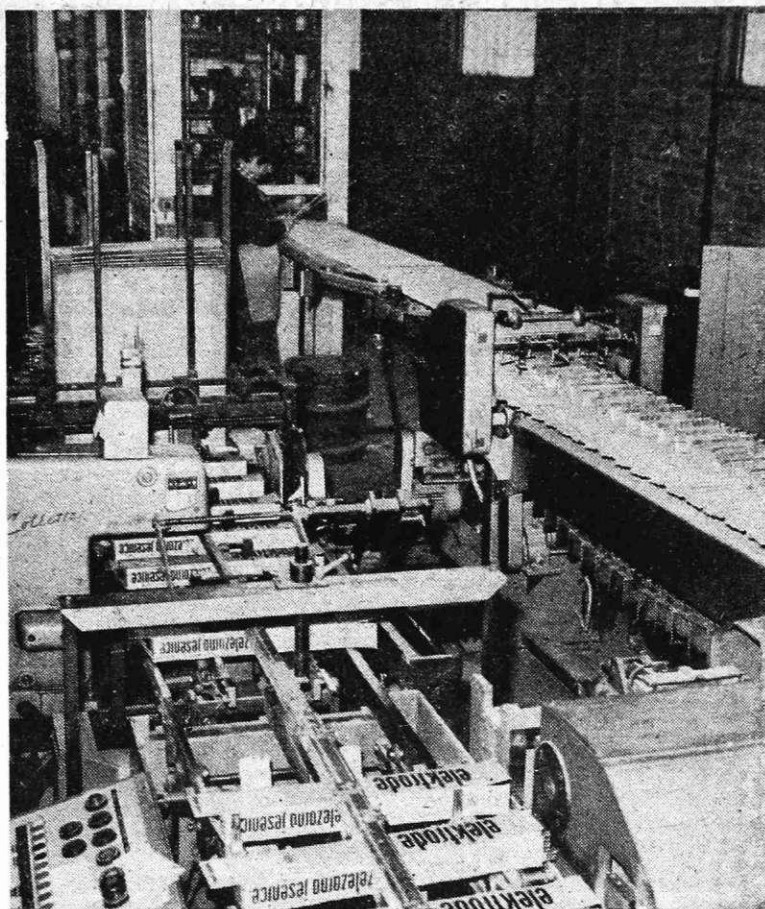
Predsednica nadzornega odbora je Dana AMBROŽ, član pa Vlado REPE.

TOZD REMONTNE DELAVNICE

Predsednik izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Remontne delavnice je ALOJZ BEGUŠ, tajnik MIHA SLIBAR in blagajničarka ZVEZDANA ŠOBERL.

Podpredsedniki so vsi vodje sindikalnih skupin: JOŽE BERNIK (SRD), ANTON PAZLAR (GRD), FRANC ZUPANČIČ (RTA), BOGO KUČINA (ERD) in MARJAN VOVK (VOD. PD).

Člani komisij so: za SLO in DS – DUŠAN SMID (predsednik), ADEM KOSTIČ, JANEZ ZUPANČIČ, DUŠAN KLINAR, ALEKSANDER JERNEJC in IVAN KAVČIČ; za socialna vprašanja – LOVRO OBLAK (predsednik), JOSIP ITALO, VLADO TASIČ, ZVONKA DIVJAK, FRANC CVE-TAK in VIDA DORNIK; za šport – VLADO BENET, FRANC ŠTEBLAJ, MILAN LANGO (predsednik), HENRIK HROVAT, BRANE DIVJAK, ANTON REBOLJ in EDO TUŠAR; za oddih in izlete – ALOJZ KALAN (predsednik), VINKO RAZINGER, ANTON VOVK, JANEZ BEDIČ, ADOLF JERSIN in EDO TUŠAR; za kulturo – KLEMEN KLEMENC in TATJANA KOŠIR (predsednica), FRANC ŠTEBLAJ, BOŠKO BILBIJA, LI-DIJA BITEŽNIK in TOMAŽ ISKRA; za varstvo pri delu – JANEZ PETERNEL (predsednik),

Kontrola in strojno pakiranje elektrod (Foto I. Kučina)

LEOPOLD ČIMŽAR, IVAN RUPNIK, STANE MARTINUČ, IG-NAC LUZNAČ in MARJAN LUŽNIK; za zaposlovanje žena – MARIJA MILOŠEVIČ (predsednica), METKA ČERNENŠEK, VANDA ENIKO, JOŽICA BAKOVNIK, TAJTJANA SRPČIČ in BETKA PAGON.

Za področje samoupravljanja, gospodarjenja in organizacijsko-kadrovska vprašanja odgovarjajo: predsednik izvršnega odbora OOS in predsedniki sindikalnih skupin.

Člani nadzornega odbora so: Ivan KAVČIČ (predsednik), Janez ROZMAN, Dušan KOKOŠAR, Pavel TORKAR in Stane BEGES.

Za konferenco sindikata Železarne so predlagani: Čazim BABIČ, Ivan Razingar, Dušan THALER, Adolf JERSIN in Jože ZUPAN.

DEL. SKUP. KSI

Predsednik izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata delovne skupnosti za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje je ZORAN

KREJIČ, podpredsednik JANEZ KRAMAR, tajnica LOJZKA ROPRET in blagajničarka ADELA LIKOVIC.

Referenti so: za šport – DOMINIK KUČINA, ANTON MEDJA in CVETO BIZJAK; za oddih – IVANKA ZUPANČIČ, za kulturo – IVANKA ZUPANČIČ.

DEL. SKUP. KO-FI

Za predsednika izvršnega odbora je bil izvoljen PETER IVAŠTANIN, za podpredsednika JANEZ VILMAN, za tajnico JULIJANA SLAMNIK in za blagajničarko MAJDA TUŠAR.

Potrdili so sledeče komisije: za oddih in podpore – DUŠICA VARL, HILDA BOHAK in ANICA ROŽIČ; za šport – ROMAN KOSMAC, FRANTI BIZJAK in IGOR VAJS; za kulturo – MARIJA RAVNIK, VANJA SOVIČ in LUČKA KACAREVIČ.

Člani nadzornega odbora so: Roman SMOLEJ, Anton KURBUS in Pavli MIKLIČ.

Sodelavci pri remontu v valjarni žice (Foto S. Kokalj)

Železarski globus

ZDA

V letu 1981 so japonske železarne izvozile v ZDA 6,17 milij. ton svojih izdelkov, kar je za 19 % več kot leto prej. Največje povečanje, in sicer za 51 %, je bilo doseženo pri širokih ceveh in pri brezšivnih – 14 %. Skupaj je bilo dobavljeno 2,42 milij. ton cevi ali 39,2 % celotne količine. Med ostalimi 3,75 milij. ton ali 60,8 % je bilo največ vroče valjanih trakov, pocinkane pločevine in nekaterih specialnih izdelkov.

ZRN

V letu 1981 so v zahodnonemških jeklarnah izdelali 41,610 milij. ton surovega jekla. Od tega 33,393 milij. ton ali 80,2 % v kisikovih konvertorjih, 6,577 milij. ton ali 15,8 % v električnih pečeh, 1,640 milij. ton ali 4,0 % v SM pečeh. Na napravah za kontinuirno vlivanje so odšli 22,318 milij. ton ali 53,6 % vsega jekla.

VELIKA BRITANIJA

Največja britanska železarne, ki je v državni lasti, British Steel Co., je pričela prodajati naprave iz svojih obratov, ki so zaradi ekonomskih razlogov prenehali z delom. Vse skupaj cenijo na okoli 500 milij. dolarjev in je to doslej največja razprodaja rabljenih železarskih naprav. Med njimi so naprave za koksiranje, sintranje, plavži (tudi nov s premerom talilnika 14 m), obločne električne peči in naprave za vakuumiranje ter razni valjavski agregati.

ALŽIRIJA

Veliko cevarno v železarni El Hadjar bodo modernizirali, da bodo v njej lahko izdelovali cevi s premerom 1200 mm in debelino stene 14 mm. Te cevi bodo uporabili tudi za gradnjo plinovoda, ki bo omogočal transportiranje alžirskega zemeljskega plina prek Tunisa in Sredozemskega morja v Italijo. Na morskem dnu bo plinovod položen v betonski oklep.

ANALIZA PRISOTNOSTI DELEGATOV NA KONFERENCAH DELEGACIJ ZA MANDATNO OBDOBJE 1978-1982

V tej analizi bomo prikazali le prisotnost delegatov na konferencah delegacij za samoupravne interesne skupnosti v obdobju od 1. aprila 1978 do 1. aprila 1982. Analiza ni povsem točna, saj nekatere delegacije o svojih sestankih ne vodijo natančnih zapisnikov, pa tudi liste prisotnosti na konferencah niso vedno izpolnjevali.

Pri pregledu prisotnosti na konferencah delegacij smo vedno upoštevali le enega delegata, čeprav so nekatere temeljne organizacije na posameznih konferencah imele tudi več delegatov.

Pregled prisotnosti na konferencah delegacij je podan v tabeli številka 1.

Obrazložitev tabele: v tabeli je številčno prikazano, koliko konferenc delegatov za samoupravne interesne skupnosti se je udeležil delegat iz posamezne temeljne organizacije. Za vsako samoupravno interesno skupnost je navedeno število sej, ki so jih imele v obdobju 1978-1982, številke v oklepaju pa pomenijo število sej v posameznem letu. Za vsako temeljno organizacijo je tudi navedeno, koliko sej oziroma konferenc delegacij se je udeležila v celotnem obdobju (za vsako samoupravno skupnost).

Primer: samoupravna interesna skupnost za zdravstveno varstvo je imela v celotnem mandatnem obdobju 24 sej, od tega šest leta 1978, tri leta 1979, osem leta 1980, šest leta 1981

in eno leta 1982. Delegat iz TOZD Plavž se je v letu 1978 udeležil petih konferenc, v letu 1979 dveh, v letu 1980 petih, v letu 1981 šestih in v letu 1982 ene konference, kar pomeni, da se je skupaj udeležil 19 konferenc.

Tabela 1: prisotnost delegatov na konferencah delegacij po TOZD in SIS za mandatno obdobje 1978 do 1982 (po letih in skupaj).

Iz tabele je razvidno, da so bili v tem mandatnem obdobju najbolj aktivni delegati iz delovne skupnosti za ekonomiko, TKR in novogradnje, delovne skupnosti za kadrovske, splošne zadeve in informiranje ter iz TOZD Strojne delavnice, Valjarna debele pločevine in Remontne delavnice. Najmanj aktivni so bili delegati iz TOZD Želbljarna, saj v štirih letih niso bili prisotni niti na eni konferenci delegacij za samoupravni skupnost za pokojninsko in invalidsko zavarovanje in skupnosti za socialno skrbstvo.

V tabeli številka 2 je navedena prisotnost delegatov na konferencah

delegacij za obdobje 1978-1982 v odstotkih. Iz tabele je razvidno, koliko delegatov se je udeležilo vseh konferenc za posamezno interesno skupnost, koliko se jih je udeležilo polovico, koliko četrtino in koliko manj kot četrtino.

Tabela 2: udeležba delegatov na konferencah delegacij po TOZD in SIS za obdobje 1978-1982 v odstotkih.

Na osnovi zgornje tabele smo želeli ugotoviti, kako se prisotnost na konferencah delegacij z leti spreminja. Glede na prisotnost smo temeljne organizacije razdelili v štiri razrede, in sicer:

1. razred - TOZD, ki imajo udeležbo na vseh sejah od 75 do 100 odstotkov,

2. razred - TOZD, ki so se v določenem letu udeležile od 50 do 74 odstotkov konferenc,

3. razred - TOZD, ki so se udeležile od 25 do 49 odstotkov konferenc delegacij,

4. razred - TOZD, ki so se udeležile manj kot 25 odstotkov konferenc.

Rezultati razporejanja v te razrede so naslednji:

- v letu 1978 se je 88 delegatov iz TOZD in delovnih skupnosti udeležilo več kot tri četrtine konferenc, 84 se jih je udeležilo več kot polovico, 29 se jih je udeležilo manj kot polo-

vico in 21 manj kot četrtino konferenc delegacij.

- v letu 1979 je aktivnost delegatov upadla, saj so rezultati naslednji: več kot tri četrtine konferenc se je udeležilo 78 delegatov iz TOZD in delovnih skupnosti, 56 delegatov se je udeležilo več kot polovico konferenc, manj kot polovico se jih je udeležilo 40, 56 delegatov pa ni bilo niti na četrtini konferenc.

- v letu 1980 je bila aktivnost delegatov še manjša kot prejšnja leta, saj se je le 67 delegatov udeležilo več kot tri četrtine konferenc, 52 jih je bilo prisotnih na več kot polovici konferenc, 44 jih ni bilo niti na polovici, kar 66 pa niti na četrtini od vseh konferenc delegacij v tem letu.

- najbolj kritično je bilo leto 1981. V tem letu je bila aktivnost delegatov najmanjša: 57 delegatov je bilo na večini konferenc, 54 se jih je udeležilo več kot polovico, 27 manj kot polovico in kar 92 delegatov ni bilo niti na četrtini vseh konferenc v tem letu.

Iz analize torej lahko zaključimo, da aktivnost delegatov iz leta v leto pada, čeprav so v posameznih samoupravnih interesnih skupnostih delegati bolj aktivni v sredini mandatnega obdobja (leto 1979 in 1980).

Iz analize je razvidna tudi aktivnost posameznih samoupravnih in-

teresnih skupnosti. Tako so bile najbolj aktivne skupnosti za zdravstveno varstvo (24 sej), za zaposlovanje, vzgojo in izobraževanje (23 sej) ter za socialno skrbstvo (18 sej). Najmanj aktivna pa je bila skupnost za raziskovalno dejavnost.

Vzroke za aktivnost oziroma neaktivnost delegatov bodo morali poiskati vodje delegacij za posamezne temeljne organizacije, pa tudi vodje delegacij bo potrebno temeljito raziskati. Nerazumljivo je namreč, da vodja delegacije za pokojninsko in invalidsko zavarovanje ter za socialno skrbstvo ni opozoril vodstva TOZD Želbljarna, da njihovi delegati ne hodijo na konference.

Za zaključek pa še nekaj podatkov o aktivnosti delegatov in samoupravnih interesnih skupnosti. V preteklem mandatnem obdobju je bilo 169 sej samoupravnih interesnih skupnosti. Na leto je bilo torej povprečno 42 sej oziroma 4 seje na mesec.

Ko bomo iskali vzroke za tako očitno padanje aktivnosti delegatov, bomo morali razmišljati tudi o tem, kako smo izkoristili možnosti, ki jih daje fleksibilen mandat, da ne bi preveč obremenjevali posameznih delegatov.

Center za proučevanje samoupravnega in informiranja - analizo naredila Lilijana Kos

PRISOTNOST DELEGATOV NA KONFERENCAH DELEGATOV PO TOZD, DELOVNIH SKUPNOSTIH IN SIS V MANDATNEM OBDOBJU 1978-1982 (PO LETIH)

Stevilo vseh sej v letih 1978-82	23 (3, 3, 9, 7, 1) Vzgoja in izobraževanje						15 (4, 2, 5, 4, 0) Kultura						6 (1, 1, 2, 1, 1) Raziskovalna dejavnost						18 (3, 2, 6, 5, 2) Socialno skrbstvo						16 (2, 2, 5, 5, 2) Otroško varstvo					
	78	79	80	81	82	sk.	78	79	80	81	82	sk.	78	79	80	81	82	sk.	78	79	80	81	82	sk.	78	79	80	81	82	sk.
TOZD oz. DS	78	79	80	81	82	sk.	78	79	80	81	82	sk.	78	79	80	81	82	sk.	78	79	80	81	82	sk.	78	79	80	81	82	sk.
plavž	2	2	3	1	0	8	2	0	2	2		6	1	1	1	0	0	3	2	2	5	5	2	16	1	0	0	0	0	1
jeklarna	1	2	8	2	0	13	4	2	1	0		7	1	1	1	0	1	4	2	1	3	1	0	7	2	1	1	1	2	7
livarna	1	1	3	2	0	7	2	2	4	4		12	1	0	0	1	0	2	1	2	4	4	0	11	1	2	2	4	0	9
valj. bl. štekel	3	1	5	4	0	13	2	1	3	2		8	1	1	0	0	0	2	3	2	3	0	0	8	1	2	0	0	0	3
valj. žice in prof.	0	0	4	5	0	9	3	0	0	0		3	0	1	0	1	0	2	3	2	4	2	2	13	2	2	5	1	2	12
valj. deb. ploč.	3	3	6	6	0	18	2	0	0	0		2	1	1	2	1	1	6	3	2	0	0	1	6	2	2	4	4	1	13
hladna valj. Bela	1	3	1	1	0	6	3	2	2	1		8	1	1	1	0	0	3	2	2	5	5	2	16	2	0	0	0	0	2
hladna valj. Jes.	2	3	8	6	0	19	2	2	3	1		8	0	1	0	0	0	1	0	0	3	4	1	8	2	1	2	3	0	8
žičarna	3	2	9	6	0	20	2	1	3	2		8	1	0	1	0	0	2	2	2	6	2	0	12	2	2	5	3	1	13
profilarna	2	0	0	1	0	3	2	0	1	3		6	1	0	0	1	0	2	2	0	0	0	0	2	1	1	1	4	1	8
vrtni podboji	3	3	8	5	1	20	2	1	4	3		10	0	1	1	0	0	2	2	0	0	1	0	3	2	2	2	2	0	8
jelekovek	2	2	5	4	1	14	3	1	4	3		11	1	1	0	1	1	4	2	0	0	0	0	2	2	0	1	3	0	6
elektrode	3	0	0	1	0	4	2	0	0	0		2	0	1	2	0	0	3	3	2	6	5	2	18	1	1	0	0	0	2
žebljarna	1	1	1	1	0	4	1	1	3	2		7	0	0	1	0	1	2	0	0	0	0	0	0	2	0	2	0	0	4
strojne del.	3	3	8	6	1	21	4	0	2	2		13	0	1	0	0	1	2	2	2	5	5	1	15	1	2	4	4	1	12
remontne del.	1	2	5	4	0	12	3	2	5	3		13	1	0	2	1	1	5	2	2	4	3	2	13	1	2	2	3	2	10
vzdrževanje	2	3	1	2	0	8	4	1	1	1		7	1	1	0	0	1	3	2	1	2	0	0	5	1	1	5	4	1	12
energetika	1	0	0	0	0	1	1	0	0	2		3	1	1	2	1	0	5	3	2	4	0	0	9	2	1	4	4	1	12
transport	2	2	3	0	0	7	3	1	3	2		9	1	1	0	0	0	2	2	1	4	4	1	12	2	2	0	1	0	5
družb. prehrana	2	1	0	1	0	4	4	2	3	0		9	1	0	2	1	1	5	3	2	5	4	1	15	0	0	1	4	1	6
komerc., fin. zadeve	3	2	4	4	1	14	1	2	3	3		9	1	1	1	0	0	3	2	2	2	0	0	6	1	2	5	3	1	12
kadr., sploš. z. in inf.	2	3	7	7	1	20	3	2	4	4		13	1	1	2	0	0	4	1	2	5	2	0	10	2	1	3	5	0	11
ek., TKR, novogr.	3	3	8	1	1	16	3	2	3	2		10	0	1	2	1	1	5	3	2	6	5	2	18	2	2	3	2	1	10

Št. vseh sej v letih 1978-82	24 (6, 3, 8, 6, 1)						16 (3, 3, 5, 3, 2)						23 (3, 4, 7, 7, 2)						15 (3, 3, 5, 3, 1)						13 (4, 2, 4, 2, 1)						Sk. št. sej 169
	Zdravstveno varstvo						Pokoj. in inval. zavar.						Zaposlovanje						Stanovanj, gospodarstvo						Telesna kultura						
ŠIS	78	79	80	81	82	sk.	78	79	80	81	82	sk.	78	79	80	81	82	sk.	78	79	80	81	82	sk.	78	79	80	81	82	sk.	Skupaj
TOZD oz. DS	78	79	80	81	82	sk.	78	79	80	81	82	sk.	78	79	80	81	82	sk.	78	79	80	81	82	sk.	78	79	80	81	82	sk.	Skupaj
plavž	5	2	5	6	1	19	3	2	4	1	0	10	2	3	4	6	1	16	2	1	1	0	1	5	1	0	0	0	0	1	85
jelekarna	6	3	7	5	1	22	1	1	3	0	0	5	2	4	6	5	0	17	1	0	5	0	0	6	2	0	0	1	0	3	91
livarna	4	0	4	3	1	12	2	2	2	1	1	8	2	2	2	1	0	7	2	1	3	1	0	7	3	0	0	1	0	4	79
valj. bl. štel	5	2	7	3	0	17	2	1	4	3	2	12	2	2	3	2	2	11	2	2	5	2	1	12	3	1	1	0	0	5	91
valj. žice in prof.	3	2	1	0	0	6	2	1	5	0	2	10	1	1	0	2	0	4	1	2	3	2	1	9	0	1	0	0	0	1	69
valj. deb. ploč.	4	1	7	4	1	17	2	2	5	3	2	14	2	3	7	7	2	21	2	1	4	2	0	9	0	0	0	0	0	0	106
hladna valj. Bela	3	0	0	0	0	3	1	1	4	3	1	10	2	4	5	4	2	17	2	2	0	0	0	4	1	0	2	0	0	3	72
hladna valj. Jes.	5	2	6	2	0	15	1	1	0	0	0	2	3	4	4	5	1	17	2	1	2	0	0	5	4	0	4	2	0	10	93
žičarna	3	0	2	1	0	6	1	0	3	0	1	5	1	1	1	4	0	7	1	0	0	0	1	2	4	1	2	2	1	10	85
profilarna	2	0	0	0	0	2	1	0	0	0	0	1	1	0	1	1	1	4	1	0	0	0	0	1	0	0	1	2	0	3	32
vrtni podboji	4	2	3	4	1	14	1	2	3	2	1	9	1	2	4	4	2	13	2	1	1	1	1	6	1	1	1	2	1	6	91
jelekovek	6	3	8	4	0	21	3	0	4	1	1	9	1	2	7	5	1	16	2	2	2	0	0	6	0	0	2	0	0	2	91
elektrode	3	3	3	0	0	9	3	2	2	1	0	8	2	1	2	5	1	11	0	2	0	0	1	3	0	1	2	0	0	3	63
želbljarna	4	0	2	0	0	6	0	0	0	0	0	0	1	0	4	1	0	6	0	0	2	0	0	2	3	1	0	0	1	5	36
strojne del.	6	3	6	3	1	19	2	2	2	1	0	7	1	3	5	4	0	13	2	1	4	0	0	7	4	1	4	2	1	12	116
remontne del.	6	2	3	6	1	18	2	1	1	1	2	7	2	4	4	5	1	16	2	1	0	1	1	5	1	1	2	2	0	6	105
vzdrževanje	5	2	6	6	1	20	0	2	5	0	2	9	1	1	1	2	0	5	2	0	2	0	1	5	4	1	2	1	0	8	82
energetika	5	2	5	0	0	12	2	2	3	2	1	10	2	1	2	1	0	6	2	1	3	0	0	6	3	0	2	0	0	5	69
transport	4	2	4	3	0	13	2	1	3	2	1	9	1	3	4	5	2	15	1	1	3	2	0	7	1	0	0	0	0	1	80
družb. prehrana	5	3	6	4	0	18	1	0	0	0	0	1	1	1	1	1	0	4	1	2	4	1	1	9	2	0	0	1	0	3	74
komerc., fin. zadeve	6	3	2	0	0	11	0	2	2	0	0	4	2	3	1	4	0	10	1	1	5	1	1	9	4	1	3	0	0	8	86
kadr., sploš. z. in inf.	6	3	8	6	1	24	2	2	5	2	2	13	2	2	2	3	2	11	2	1	5	2	1	11	3	1	2	0	0	6	123
ek., TKR, novogr.	6	3	7	6	1	23	2	1	5	3	2	13	3	4	5	6	1	19	3	2	5	2	1	13	3	0	4	1	0	8	135

PREGLED SESTANKOV SDS

V današnjem pregledu ne bomo mogli objaviti povzetkov vseh zapisnikov SDS, ki smo jih prejeli v minulih dneh. Zapisnike smo namreč prejeli iz vseh temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, (toda ne še od vseh SDS), saj je bilo treba razpravo o jubilejnih nagradah, če smo jih hoteli dobiti izplačane v aprilu, zaključiti do 12. aprila. Predlagano višino jubilejnih nagrad je do navedenega datuma od 267 SDS potrdilo 228 SDS, pri čemer pa je bilo izrečenih manjše število pripomb, na primer, da naj bi bile izplačane v posebni kuverti, da ne rastejo (kot tudi osebni dohodeki ne) v skladu z rastjo življenjskih stroškov ipd.

Sicer pa so SDS razpravljale predvsem o zadevah, ki smo jih navedli v »Informaciji samoupravnih aktivnosti v mesecu aprilu« (predlog delitve sklada skupne porabe za leto 1982, osnutek sporazuma in pravilnika o urejanju stanovanjskih vprašanj, ponekod tudi o proizvodni in obratni problematiki, marsikaj pa tudi še o povišanju prispevne stopnje za zdravstvo.

Mimogrede pa kaže komentirati naslednje stališče SDS žerjavni 2 (TOZD REMONTNE DELAVNICE), ki ga povzema dobesedno po zapisniku: »Na zadnjem sestanku smo rekli, da se bomo sestali le na zahtevo sindikata ali v našem interesu. Ker pa smo že skupaj, se z vsem, kar je treba, strinjamo.«

Po statutu TOZD ima namreč sindikalna organizacija v temeljni organizaciji med drugim sledeče pristojnosti:

- daje pobude in predloge za sklepanje vseh vrst samoupravnih sporazumov, za njihove spremembe in dopolnitve, spremlja in usmerja obravnavo in sodeluje pri njihovem sklepanju

- organizira predhodno obravnavo na zboru delavcev o vseh zadevah, o katerih odločajo delavci z osebnim izjavljanjem

- sodeluje pri obveščanju delavcev

- daje mnenja v zvezi z zahtevki delavcev za varstvo njihovih pravic....

To stališče SDS žerjavni 2 nam torej po svoje samo razkrija odsotnost sindikata v razpravah, ki bi jih moral organizirati, spremljati in usmerjati, po drugi strani pa tudi neresen odnos do vprašanj, ki so še kako v interesu delavcev (stanovanja, politika cen, delitev sklada skupne porabe). Vsekakor bi bilo dobro, da bi sindikalne organizacije v večji meri kot doslej sodelovale pri razpravah o zadevah, o katerih odločajo delavci z osebnim izjavljanjem.

Sicer pa poudarimo k običajnemu pregledu sestankov SDS. Iz TOZD JEKLARNA smo prejeli zapisnike SDS SM peti 2 in 3, livna jama 2 in 3, staro železo 2 in 3, elektropeči 2, 3 in 4, BBC peči, kamnolom Trebež in ponvično gospodarstvo. Obravnavale so sklad skupne porabe 1982 in oba osnutka o urejanju stanovanjskih vprašanj. Na skupnem sestanku SDS BBC peči in elektropeči 2 pa so pomočniki z elektropeči predlagali, da naj bi v kabini ob jami za elektrode namestili vohilajeno steno. Pravijo, da sicer topilec v njej poleti ne bo mogel držati. Omenjajo tudi, da se posada peči druge izmene že celo leto pritožuje zaradi pomanjkanja delavcev, saj je sedaj brez bolniške in dopustniške odsotnosti že tako okrnjena za tri delavce. SDS elektropeči 3 in 4 pa se pritožujeta, da zadnje čase v vseh garderobah primanjkuje tople vode. SDS kamnolom Trebež je zaskrbljena zaradi iztrošenosti celjustrnega drobilca. Situacija je kritična, ker za ta tip drobilca ni več rezervnih delov. Po njihovem mnenju je treba pospešiti izdelavo le-teh v naši železarni. SDS ponvično gospodarstvo se je pod razno med drugim dogovorila za zbiranje odpadnega papirja. Denar, ki ga bodo zbrali na ta način, bodo porabili za izlete in v druge namene.

Zbor delavcev TOZD LIVARNA je s 55 glasovi proti petim zavrnil predlog o povišanju prispevne stopnje za zdravstvo. Potrdil pa je predlog delitve sklada skupne porabe (skupaj z zaključnim računom za leto 1981) in osnutka samoupravnega sporazuma in pravilnika o urejanju stanovanjskih vprašanj.

Iz TOZD VALJARNA BLUMING ŠTEKEL smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, bluming 1, 2, 3 in 4, adjustaža štel Javornik ter lužilnica adjustaže štel. Tudi tukaj je razprava tekla o predlogu delitve sklada skupne porabe 82 ter o obeh osnutkih aktov, ki bosta enotno urejala stanovanjska vprašanja. SDS adjustaža bluming 1 je pod razno razpravljala tudi o delovni in tehnološki disciplini. Vprašuje se, zakaj zopet prihaja do pomanjkanja materiala. Hkrati pa ugotavljajo, da so minule tri mesece delali dokaj dobro, ker je bilo materiala dovolj. V zvezi z vzdrževanjem brusilnih strojev pravijo, da ga je treba držati na sedanjih ravni, ker bodo tako brusilci lahko dosegali še boljše rezultate. SDS adjustaža bluming 3 se pritožuje, da v garderobah že pol ure pored koncem dnevine zmanjka tople vode. Delavci, ki doma nimajo kopalnice (večina pa je prav takih), uhajajo zato z delovnega mesta prej,

da se lahko skopljajo. Kdaj bo rešeno torej vprašanje tople vode? SDS adjustaža štel 2 v zvezi s prodajo pločevine z lun-kerjem meni, da bi se morala prodaja finančno poznati pri tistih, ki so s tem delom dodatno obremenjeni. Na sestanku SDS adjustaža štel 3 so se menili o postavitvi ogledne deske na primeren prostor, pa tudi o tem, da bi bilo treba neke namestiti bojler za umivanje rok pred malico. Nad vzdrževanjem umivalnice in kopalnice so ogorčeni. Dela namreč le en tuš, pa še tisti je slab, več umivalnikov je brez pip ipd. Tako v tridesetih minutah, kolikor jih imajo na razpolago za umivanje, le težko pridejo vsi na vrsto. Vprašuje tudi, kaj je z ureditvijo stranišča. Glede prodaje pločevine z lunkerjem podpirajo predlog SDS adjustaža štel 2. SDS adjustaža štel Javornik ter lužilnica adjustaže štel se pritožujeta nad nizkimi osebnimi dohodki. Njihovo delo se jim zdi preizkušeno ovrednoteno. Zanimaja jih, kdaj bo uveden bolj primeren način nagrajevanja po delu.

Iz TOZD HLADNA VALJARNA BELA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, priprava dela - odpreda, žarilnica 1, 2, 3 in 4, adjustaža 1, 2 in 3, strojna adjustaža 1, 2 in 3, ter valjarna 1, 2, 3 in 4. Dnevni red je bil nekoliko obširnejši kot v TOZD, ki smo jih omenjali doslej, saj se poleg navedenih dveh tem SDS večinoma razpravljale še o predlogu pravilnika o oblikovanju cen proizvodov in storitev ter o družbenem dogovoru o financiranju mladinskih delovnih akcij (ponekod tudi o informaciji o korekciji cen proizvodov naših izdelkov). SDS žarilnica 1 pod razno izraža mišljenje, da so njihovi osebni dohodki prenizki v primerjavi z drugimi temeljnimi organizacijami, oziroma da niso v skladu z delovnimi in finančnimi uspehi v TOZD. SDS žarilnica 2 je predlagala, da naj se pri SAN naredi zasloni izhod. SDS žarilnica 4 v zvezi z družbenim dogovorom o financiranju mladinskih delovnih akcij meni, da ni dovolj pojasnjeno, če sredstva (22 din na zaposlenega) ostajajo za mladinske delovne akcije v občini ali gredo tudi za akcije izven nje. SDS adjustaža 1 in strojna adjustaža 1 sta na sestanku 7. aprila zahtevali, da vodstvo skliče zbor delavcev z namenom, da se točno pojasnijo razmere v Železarni, oziroma da člani poslovnega odbora natančno informirajo delavce o preskrbi TOZD Hladna valjarna Bela z vložkom. SDS poleg tega predlaga kadrovske službi, da nameni večjo skrb mladoletnim delavcem. Opažajo namreč, da so ti delavci v adjustaži najslabši, tako po disciplini kot po opravljanju delovnih nalog. Disciplinski postopek pa po njihovem mnenju v tem primeru ni najprimernejša rešitev. Vodstvu tudi predlaga, da naj poskrbi za kontrolo izhodov delavcev - tako na vodstvu kot v obratu. SDS adjustaža 2 in strojna adjustaža 2 opozarjata, da je nujno treba pred ponovnim razrezom valjanih trakov izvesti remont. SDS adjustaža 3 in strojna adjustaža 3 bi radi dobili pojasnilo, kdo je sprejel sedanji način poslovanja preko male prodaje, pri čemer nejasno namigujejo na »primer prodaje nerjavne pločevine«. Strinjata pa se tudi z mnenjem delavk, ki čistijo garderobe in sanitarije, da je njihovo delo premalo vrednoteno. SDS valjarna 2 vprašuje, kdaj bodo dobili katalog del in opravil. Člane SDS valjarna 4 zanima situacija glede preskrbe z vložkom (tako po količini kot po kvaliteti). Zanimaja jih tudi, zakaj kvalitete Č 0362 in Č 0361 na štelu valjajo na debelino 3,5 milimetra, ko pa bi jo lahko, kot je bilo ugotovljeno v pogovoru z vodilnim valjavcem štelka, na 3 milimetre (»in to z zelo ozko toleranco«). Pravijo, da je zato prihajalo do težav pri valjanju na končno dimenzijo 0,61 milimetra.

Iz TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, hladna valjarna 1, 2 in 3, adjustaža hladne valjarne, skladišče vložnega materiala, žarilnica 1, 2, 3 in 4, lužilnica, karisti ter odpreda. Dnevni red sestankov pa je bil (čeprav so bile razprave enourne), kar prezahteven, saj so SDS obravnavale poleg zadev, ki smo jih omenjali že doslej, še proizvodnjo v mesecu marcu ter sporazum o združevanju sredstev za razvoj metalurgije v SOZD SŽ (skupaj ka osem zadev), razen tega pa so pod razno predlagale iz svoje sredine še najboljšega delavca za denarno nagrado.

V TOZD ŽICARNA so se vse SDS sešale na štirih zborih, na katerih so podprle predlog letošnjih jubilejnih nagrad v predlagani višini.

V TOZD PROFILARNA so SDS vodstvo TOZD ter profilarna 1, 2, in 3 razpravljale o predlogu delitve sklada skupne porabe za leto 1982, o povišanju prispevne stopnje za zdravstvo, o obeh aktih, s katerima bomo enotno uredili reševanje stanovanjskih vprašanj ter o predlogu pravilnika o cenah. Pripomb ali dodatnih predlogov in vprašanj k navedenim zadevam niso imele. Na skupnem sestanku SDS vodstvo TOZD ter profilarna 1 in 2 je bilo ugotovljeno, da je disciplina pri nekaterih v zadnjem času močno popustila (izkoriščenost delovnega časa, predčasno zapuščanje delovnih mest), seznanile pa so se tudi s sedanjimi razmerami v Železarni kot celoti. Izpostavljeno je bilo tudi vprašanje zobozdravstvenih uslug za delavce Železarne. Ugotavljajo, da se kljub trem ambulantam stanje ni nič izboljšalo. Še vedno se čaka na zdravljenje od dveh do treh let. Pravijo, da ne bo boljše, dokler bo organizacija imela dvojna vrata. Člani SDS Profilarna 3 so bili enotnega mnenja, da je treba znižati število bolovanj ter v predhodnih TOZD izboljšati kvaliteto traku za hladno oblikovanje. Ugotavljajo tudi, da bi morali za skladiščenje in sprejemanje materiala zaposliti še enega žerjavovodjo.

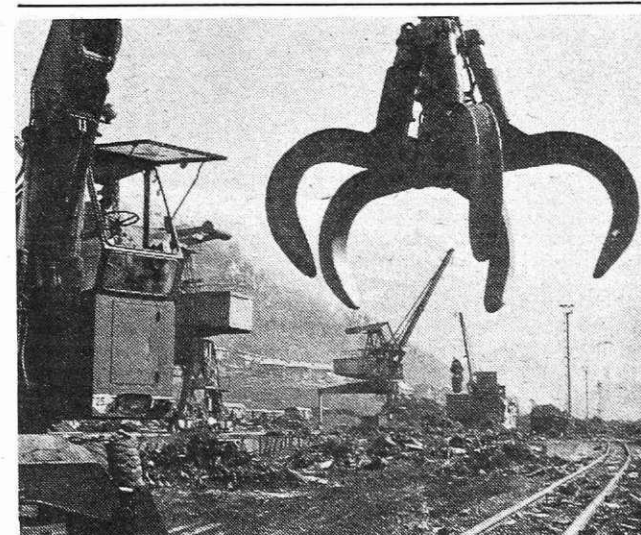
Iz TOZD VRATNI PODBOJI smo prejeli zapisnik z zbora delavcev v februarju, na katerem so razpravljali o zaključnem računu za leto 1982, o finančnem delu gospodarskega načrta za leto 1982 ter o osnutku pravilnika o cenah. Na zboru v aprilu pa so potrdili predlog sklada skupne porabe za leto 1982 in predlog pravilnika o cenah, seznanili pa so se tudi s korekcijo cen naših izdelkov, medtem ko se s povišano prispevno stopnjo za zdravstvo večina delavcev ni strinjala »z ozirom na slabe zdravstvene usluge«. Delavski svet TOZD pa je zbor delavcev zadovoljil, da posreduje ustreznim službam predlog, da se čimprej uskladi ocena delovnih opravil in nalog.

Iz TOZD JEKLOVLEK smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, hladna predelava 1, 2 in 3, brusilnica 2 in 3 ter adjustaža 1 in 2. Dnevni red sestankov so bili sicer nekoliko različni, vendar pa je prevladovala razprava o povišanju prispevne stopnje za zdravstvo ter o predlogu delitve SSP 1982. SDS adjustaža 1 je na sestanku opozorila, da še vedno ni prejela odgovora na vprašanje glede povrnitve (vsaj delne) stroškov prevoza z dela in na delo.

Iz TOZD ELEKTRODE pa smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD rezalnica 1 in 2, oplaševalnica 1 in 2, transport-skladiščenje ter ognjevzdržni materiali. Razpravljale so o osnutku obeh aktov, ki bosta enotno uredila reševanje stanovanjskih vprašanj, o povišanju prispevne stopnje za zdravstvo ter seveda o predlogu delitve sklada skupne porabe za leto 1982. Seznanjene so bile tudi o imenovanju komisije, ki bo pregledala stara delovna mesta z beneficiranim stažem ter proučila nove predloge. Vse SDS so zaskrbljene zaradi pomanjkanja EO žice.

Iz TOZD ŽEKLARNA smo prejeli zapisnike SDS žeb-larna 1, 2 in 3, zavijalnica žebjarne ter orodjarna. Razpravljale so predvsem o delitvi SSP 82, vse tri SDS žebjar-ne pa tudi o povišanju prispevne stopnje za zdravstvo ter o reklamacijah. V zvezi z reklamacijami je bila na sestanku SDS žeb-larna 1 izražena želja po večjem sodelovanju med delavci in organizatorji proizvodnje. Delavci bi si želeli, da pride mednje tudi vodja TOZD in se prepriča o določenem problemu (n. pr. slaba žica, neustrezni odvijalci) in da takoj ukrepa. Seveda pa je potrebno tudi več samokontrole. Opozarja tudi, da vlečna dleta, zlasti tista za težje dimenzije, niso dovolj dobra. SDS žeb-larna 2 meni, da za reklamacije niso krivi samo žebjarji, temveč da je krivdo treba iskati v vsem procesu, od priprave vložka pa do končne faze izdelka. Pri tem opozarjajo na zmedeno žico, raz-sute zvezi, preveliko toleranco žice, ovalno žico, na odvijalce, ki so preveliki oziroma pretežki za nove stroje (pri čemer vlečno dleto popušča in so zato žičniki različne dolžine), pa na slabo vzdržljivost orodja in na površno vzdrževanje strojev s strani ključavničarjev. Poleg tega menijo, da so za povečan obseg dela na novih strojih preslabo stimulirani in predlagajo povečanje plačilne skupine. Pod razno vprašujejo, kdaj bo poskrbljeno za boljšo vidljivost (nižje montirane luči nad stroji). Poskrbeti je treba tudi za redno čiščenje obrata, garderob in sanitarij. SDS žeb-larna 3 pa meni, v zvezi z reklamacijami, da se krivda le v manjši meri nanaša na vse. Večji del se namreč nanaša na posa-meznike, ki jih je treba tudi primerno kaznovati. Ob tem pa se je treba zavedati, da je za nekaliteto kriva tudi slaba žica. Tudi ta SDS opozarja na problem čiščenja garderobnih sanitarij. Na sestanku SDS zavijalnica žebjarne je bilo rečeno, da bo treba delati tudi na proste sobote, če bodo to narekovala potre-be. To velja zlasti za delo z »WAPIOS« pakirnim strojem, s katerim pakirajo zavitke po 2,5 kilograma za Nemčijo in Italijo. SDS orodjarna meni, da bi se dalo vse napake, zaradi katerih je prišlo do reklamacij, odpraviti z večjo odgovornostjo do oprav-ljenega dela.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje - Božidar Lakota

Na nasipu (Foto S. Kokalj)

TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI

OGNJESTALNI MATERIAL - VČERAJ, DANES, JUTRI

Proizvodnja v železarski industriji ni mogoča brez uporabe ognjestalnega materiala. V Zvezni republiki Nemčiji, kjer so leta 1980 izdelali 43,8 milijona ton surovega jekla, so porabili v železarnah 567.000 ton ognjestalne opeke in 400.000 ton ostalega neoblikovanega ognjestalnega materiala. V letih 1960-1980 je na tržišče ognjestalnega materiala močno vplivala uvedba novih ali izpopolnjenih tehnoloških postopkov pri izdelavi surovega jekla. Razvoj je šel v smeri zmanjšanja porabe klasičnega ognjestalnega materiala ob istočasni usmeritvi na nove surovine in izdelke. Ta razvoj je določal trend uporabe ognjestalnih materialov višje vrednosti. V bodoče pa lahko računamo še na vpliv problemov povezanih z energijo in preskrbo s surovinami.

V letih 1920-1960 se je gibalna poprečna svetovna poraba ognjestalnega materiala okoli 50 kg na tono surovega jekla. Zaradi znanih novih in izboljšanih postopkov pri izdelavi surovega jekla je poraba padla leta 1970 na 40 kg na tono in leta 1980 na 30 kg na tono. V industrijsko visoko razvitih državah je bila poraba še nižja. Kot primer je mogoče navesti ZR Nemčijo, ki je leta 1970 porabila 35 kg na tono in leta 1980 celo samo 24 kg na tono. Za prihodnje obdobje napovedujejo še nadaljnje zmanjšanje, in sicer za svetovno povprečje leta 1990 na 20 kg na tono in leta 1995 samo 15 kg na tono.

Na takšno situacijo je najbolj vplivalo zmanjševanje količine izdelanega jekla v SM jeklarnah na račun kisikovih konvertorjev in obločnih električnih peči ter uvedba kontinuirnega vlivanja jekla. Posebno značilno je kontinuirno vlivanje, ki je na eni strani pripomoglo h količinskemu zmanjšanju porabe ognjestalnega materiala, na drugi strani pa je povzročilo razvijanje novih vrst ognjestalnih materialov višje kvalitete (ZrO₂, Al₂O₃ in podobno).

Tako pri ognjestalnih surovinah kakor tudi pri izdelkih so opazni povečani stroški za uporabljeno energijo. Velik po-

rast cen goriv v letih 1978-1980 je imel predvsem vpliv na ceno opeke in surovega šamota. Poraba energije za izdelavo ognjestalnih materialov se giblje med 10 GJ/t in 100 GJ/t. Energija je potrebna za žganje surovine in končnega izdelka. Veliko energije je potrebno predvsem pri izdelavi močno žganih magnezitnih opek iz taljenih zrn, opeke iz sintetičnega magnezita, neposredno vezane opeke iz silicijevega karbida in drsne plošče iz korunda. Zato je posebno zanimiva uporaba surovin, ki jih je mogoče uporabiti brez predhodnega žganja. Med te redke surovine spadajo poleg kremenjaka (SiO₂) še andaluzit (Al₂O₃ · SiO₂), cirkonov silikat (ZrSiO₄) in olivin ((Mg,Fe)SiO₃).

Uporaba olivina je večkrat vprašljiva. Vendar je v Evropi precej obsežnih nahajališč, kar bi naj bila spodbuda za nova razmišljanja o njegovi uporabi. Nasprotno pa sta se andaluzit in cirkon uveljavila na področju plavžarstva, in sicer pri torpedo mešalcih in livnih ponvah. Tudi izdelki iz mešanice raznih materialov so pokazali vrsto tehnično ugodnih lastnosti. Tako je v nekaterih primerih mogoče kombinirati uporabo surovine brez predhodnega žganja in opeke s kemičnimi veznimi sredstvi, kot sta smola in fosfati.

Na cene surovin za izdelavo ognjestalnih materialov vplivajo tako tehnično pogojene spremembe na tržišču, kakor tudi ekonomski činitelji. Pri veliki količini različnih surovin predstavljajo te pogoste spremembe na tržišču velikokrat težke probleme za proizvajalce. Znano je pomanjkanje magnezita in boksita v preteklih letih, ki ga ni bilo mogoče predvideti. Na področju surovin z več kot 50 % Al₂O₃ bosta tudi v bodoče glavna predstavnikova boksit in andaluzit in bo vplivalo na ceno izkoriščanje nahajališč v različnih gospodarsko političnih področjih (Južna Amerika, LR Kitajska, Južnoafriška republika, Francija).

Pri magnezitu strokovnjaki ne računajo na pomanjkanje. Naprave za izdelavo sintetičnega magnezita bodo dosegle v letu 1983 za okoli 150.000 ton na leto prevelike proizvodne zmogljivosti. Ker za izdelavo te surovine porabijo veliko energije, bo takšna tržna situacija povzročila ustavljanje odvečnih naprav oziroma takšno znižanje cene, ki bo še ekonomsko komaj znosna.

Za leto 2000 predvidevajo v svetovnem merilu zmanjšanje porabe ognjestalnega materiala za okoli 15 kg na tono surovega jekla. Japonske prognoze predvidevajo v industrijsko razvitih deželah celo znižanje na 8-10 kg na tono surovega jekla. Pri tem pa je treba upoštevati, da so visoko kvalitetni posebni ognjestalni izdelki ustrezno dražji kot masovni proizvodi.

Na bodoče stanje tržišča ognjestalnega materiala bodo vplivale naslednje razvojne točke železarske industrije:

- ponvična metalurgija,
- povečanje deleža kontinuirno odlitega jekla na predvidenih 80 %,
- izboljšanje pri izdelavi jekla v kisikovih konvertorjih,
- novi načini obzidave.

Razvoj novih ognjestalnih materialov še ni zaključen. Posebno velja to za področje kontinuirnega vlivanja, kjer so zahteve tako glede na obliko kakor tudi kvaliteto zelo velike, pri tem ne gre za tone, temveč za kose. V letih 1922-1982 je šel razvoj ognjestalnega materiala od smole, silike, dolomita, magnezita in krommagnezita do raznih materialov, ki vsebujejo med drugim cirkon, silicijev karbid, bor in še nekatere druge spojine oziroma elemente.

Za železarsko industrijo je izdelava ognjestalnega materiala gospodarsko političen činitelj, na katerega znatno vpliva mednarodna energetska in surovinska situacija. Poleg železarske tehnologije določajo ognjestalno tehniko in materiale tudi energetski in surovinski problemi. V tem pogledu imata tako ognjestalna kakor tudi železarska industrija enake interese. V prihodnosti pa bo pri tem glavna značilnost zmanjšanje količinske porabe ognjestalnega materiala ob istočasnem povečanju kvaliteten zahtev. Na to bo vplivalo predvsem stalno povečanje deleža kontinuirno odlitega jekla, izboljšava plavžarske tehnike na področju preboda, ponvična metalurgija in tudi ukrepi, izvedeni za zaščito okolja.

Janko Soklič je o njem dejal: »Janka Debeljaka sem spoznal na jesen 1943. leta. Z njim me je seznanil poročnik Franček, ki je bil po nesreči ubit pri rvanju za brzo-strelko s kapetanom Romanom Batom (živi v Ameriki, svak plavogardističnega kranjskega obveščevalca Draga Šrakarja). Debeljak je pijanec in surovina. Med vojno je nakradel veliko denarja in zlatnine. Še v emigrantskem taborišču v Forliju v Italiji je bral vojake.«

Kapetan Janko Debeljak, poročnik Milan Kranjc, črnorokec Milutin Ludviger in Drago Tomažič-Cigo so bili voditelji belo-plavogardističnega štajerskega bataljona in Legije smrti. Vse te ljudi skušam predstaviti zaradi znanega reka: Povej, s kom se družiš, pa ti povem, kdo in kakšen si.

Kaplan Franc Glavač je imel vse te ljudi pod tajno kontrolo. Glavačevi vohuni so julija 1943. leta napisali naslednje poročilo:

»Mesečni pregled na terenu

Kmalu za Stopičem je prišel na vrsto Črnomelj. To je bila najslabša belokranjska postojanka, saj na njej gospodaril zloglasni Cigo (Drago Tomažič, opomba J. V.), ki se ga je vse balo.

Kazalo je že, da bo Cigo zmagal, pa se je tudi v Črnomlju obrnilo (poročevalci misli na boje za ljudi in oblast med belogardisti in pristaji majorja Novaka, to je med četniki in med pripadniki raznih strank in struj znotraj belogardizma).

Ze 10. julija si je Cigo naročil atentat. Napadala sta ga na njegovem stanovanju njegov adjutant Janez Petrič, znani partizanski kurat, Cigotov prijatelj Frenk (Muren), eden od morilcev akademika Jelena, ter bivši Zarjan Verderber Frenk. Cigo se je dal napasti zato, da bi gospodarju, pri katerem stanuje, lahko pokazal, da je on tisti, ki je odbil partizanski napad na njegovo »belogardistično« hišo. To pa zato, ker ga je gospodar župan Klemenec podil iz stanovanja (nekoč je ob dveh ponoči šel klicat karabinerje, da so izgnali nekega vlačuga).

Pa še en razlog je Cigo imel: Italijanom je hotel pokazati, da ga neko osebo sovraži in je zato najbolje, da se iz Črnomlja umakne. Seveda je pa precejšnjo vlogo pri vsej stvari igral Cigotov napuh: hotel je, da bi Črnomelj spet enkrat govoril o njem. Saj se je prav zaradi tega 9. in 10. julija vozil po Črnomlju na motorju s partizansko kapo na glavi — razume se, da v veliko »navdušenje« svojih poštenih fantov. Tako se je torej obnašal ta »belogardistični« oficir.

Medtem pa, ko je svoje ljudi namerno zavajal v pijančevanje in vlačugarjenje, ni pozabil na navodila, ki jih je dobil od Janka (Debeljaka, opomba J. V.). Podkuril ga je v navdušenju pa še Novak sam, ki je obiskal Črnomelj in Cigota 15. julija s tem namenom, da bi v takojšnji posadki dobil mostova za »legalizirano ilegalno«. Sestanka z Novakom so se udeležili Cigo-Hugo Seneković-Tomažič (prvi dve imeni sta psevdonima Draga Tomažiča; opomba J. V.), Jovo Ludviger (Jovo je ilegalno ime Milutina Ludvigerja; opomba J. V.), Frenk Muren, podporočnik Stefanec, Frenk Verderber. Vsi ti so se odločili za ilegalno...

Za kakšno ilegalno? Za četniško. To je pomenilo, da so se odločili zapustiti enoto MVAC (prostovoljno protikomunistično milico) oziroma belo gardo. Glavačev se je ponorčeval, ko je zapisal »legalizirano ilegalno«, ker so vse delali z vednostjo Italijanov in je bila navidezna ilegalna le krinka, za katero so skrivali svoje zveze z okupatorjem.

Po besedah kaplana Glavača je bil torej Drago Tomažič-Cigo »od vseh strank priznani lopov«. Nesojeni učitelj Cigo je znal kot komedijant zganjati dobro režirane predstave o atentatu, zavajati mostvo v pijančevanje in »vlačugarjenje« in hkrati nastopati kot borec za novi red na slovenski zemlji. Takšna je podoba belogardističnega in plavogardističnega poveljnika, zaradi katerega se je Milutin Ludviger zaklel, da bo pobil sto ljudi prijatelju v spomin.

Mati na Javorniku umorjene Mare Kelih je zločinca, ki je opolnoči streljal na njeno hčerko, dobro opisala. Zanesljivo lahko rečem, da je streljal Milutin Ludviger, kar je v preiskavi večkrat izjavil tudi Janko Soklič.

Ludviger je ob koncu vojne pobegnil v Italijo, kjer se je hvalil s partizansko prepustnico. Le kje jo je staknil? Je imel zveze s partizani? Mu jo je dal gestapo?

Nekaj dni po osvoboditvi je komanda mesta Jesenice potrebovala borca, dobrega kolesarja, ki bi lahko hitro zvozil pošto v Radovljico. Poveljnik komande mesta Ivan Finžgar-Gorazd me je poklical v pisarno — bil sem politkomisar zaščitne čete pri komandi mesta — in rekel, naj izberem dobrega kolesarja. Četa je stopila v vrsto in uprshal sem, kdo zna hitro voziti kolo. Nekdo se je javil in izjavil, da je pred vojno sodeloval na kolesarskih tekmah. S fantom sva šla v pisarno, kjer so mu napisali prepustnico za neovirano gibanje po Sloveniji. Samo enkrat smo mu kot kurirju komande mesta izročili pošto, kajti kurir se ni nikdar več vrnil na Jesenice. Tudi v Radovljici niso dobili pošte.

Mogoče so ga na poti ubili, smo razmišljali. Patrulje, ki smo jih poslali proti Radovljici, niso odkrile sledov. Ko smo začeli poizvedovati, od kod je doma, smo ugotovili, da ga nihče v četi ne pozna. Ob koncu vojne se nam je priključilo toliko fantov in mož, da vseh prve dni sploh nismo popisali. Nekateri so se naši koloni pridružili kar mimogrede, ko smo ob osvoboditvi zasedli Jesenice. Le kdo je imel čas za popisovanje ob splošnem veselju, da smo zmagali! Nekdo mi je omenil, da je nekoč videl tistega fanta v družbi jeseniških gestapovcev. Menda je ljubljanski študent, je dejal.

Fanta sem si dobro zapomnil. Bil je prav tak, kot sta Soklič in Kelihova opisala Ludvigerja. Verjetno se je med zadnjimi umikal iz Ljubljane. Morda je želel nekaj dni ostati skrit pri Mici in Jaku Puk na Javorniku. Ko je videl, da sta jo ta dva že popihala čez mejo, se je enostavno priključil naši zmagoviti povorki, ko smo vkorakali na Jesenice. Vedel je, da ga Jeseničani, razen črnorokcev, ne poznajo. Ko smo pri komandi mesta iskali dobrega kolesarja za kurirja, se je javil, dobil

prepustnico in brez težav pobegnil v Italijo.

V družini Ludviger so trije bratje. Milutin je najstarejši. Domači ga kličejo Mulojka, a je ta študent s srbohrvatskim imenom Milutin želel poudariti četniško jugoslovanstvo. Njegov oče je bil občinski sluga v Luti in živi v bližini Celovca, kjer imajo Ludvigerji svojo hišico — vikend.

Ko sem zbiral podatke za to knjigo, sem v Liti obiskal Ludvigerjevo mamo. »Za Mulojka me nikar ne sprašujte, ker ne vem, kje živi«, so bile njene prve besede. To je izjavila, še preden sem jo sploh kaj uprshal. Razmišljal sem, kaj njen si danes misli o novi Jugoslaviji, ki je njegovi materi omogočila lepo življenje. Bi se boril tako zagrizeno proti OF, če bi to nekoč slutil?

Milujkov brat Dane je po vojni pobegnil v Italijo, kjer je študiral medicino. Nekaj let je bil zdravnik v Ameriki, zdaj pa je v Avstriji. Dva-krat na leto se družina snide na Korškem, poleti in za božič.

Milutin Ludviger, Dušan Pleničar in Stane Vovk, vsi iz Liti, so bili že od 1941. leta člani Pobratima in s tem sodelavci profesorja Krošlja. Njihov pajdaš je bil tudi belogardistični kapetan, veleposestnik iz Liti, Rado Slanc. Vsi ti črnorokci iz Liti so imeli izredno srečo. Vsi so vojno preživeli in še danes dobro živijo v tujini.

Kaj je Soklič še povedal o svojem črnem pajdašu?

Ludviger je bil v raznih belogardističnih postojankah. Na jesen 1942 in spomladi 1943. leta je bil rabeč in preiskovalni organ v ljubljanskih belogardističnih zaporih. S sodistično slastjo je mučil zaprte aktiviste. Dr. Albin Šmajd je bil sodnik, Ludviger njegov pomočnik. Med veliko nemško jensensko ofenzivo 1943. leta je bil za vodnika nemškim generalom.

Kot črnorokec je pobijal ljudi po vseh krajih Slovenije: v Ljubljani, na Gorenjskem, na Dolenjskem in po Korškem. V Kranju je pomotoma ubil nekega odvetnika, moral bi stavbenika Slavca. Prenadal je pošto iz centralne pisarne državne obveščevalne službe k Mulojku Renčlu v Celovec in Dragu Z. (ime izpuščam) v Trst. Imel je zveze z Italijani, Nemci, domobranci in četniki. Junija 1944. leta je v Ljubljani ustrelil nekega domobranskega nadrednika. Preden je koga ubil, si je dan ali dva prej dobro ogledal teren.

Plačo je dobival iz posebnega sklada, ki ga je financiral lesni industrialec Franc Heinrich-Leser, četniški major. Le-ta je bil predsednik finančnega odbora pri četniški organizaciji in je prek profesorja Krošlja financiral črnorokce. Tudi Heinricherov brat Dominik je bil četniški kapetan, sicer pa elektroinženir.

Ludviger je v Ljubljani 1944. leta organiziral in vodil tečaj za mlade črnorokce. Vem, da je bil med njimi tudi sin dr. Z. (ime izpuščam, opomba J. V.). To mi je znano zaradi tega, ker mi je nekoč rekel: Danes bi me na tečaju sin dr. Z. kmalu po nesreči ustrelil.

Ludviger je časthlepen, domisljiv in lakomen na denar. Menim, da bi za denar ustrelil kogarkoli, tudi prijatelja. Je zahrbtn tudi proti sodelavcem. V Kranju je skušal za obveščevalko pridobiti mojo gospodinjjo. V Ljubljani je osvojil gospodinjjo svojega šefa profesorja Krošlja.

Pomenilo je nekaj, če si se vozil iz Sosednja z biciklom. Tako je tudi fant stiskal pfenige in štedil za kolo. Seveda novega ne bo dosegel. To je vedel. Ko so bili bicikli tik pred izbruhom druge svetovne vojne še v prosti prodaji, ni bilo dovolj denarja. Pri marsikaterem okoliščinu pa tudi tržanu ne. Ko pa je imel fant že nekaj mark prihranjenih, ni bilo upati na nakazilo pri občini. Tako je zbarkeval, kje bi imel kdo rabljeno kolo na prodaj. Tudi drugi svojci so mu pomagali poizvedovati. Na vsem lepem mu je sredi trga pritiščal Lojzov Jaka bicikel starejšega tipa. Brez obotavljanja je neizkušene dal zahtevanih 40 RM — in se urezal. Gume so bile obvožene. Zračnice niso niti do pol poti v Sosednja držale. Sploh pa je bilo kolo preveliko — ali pa je bil fantalin premajhen. Z največjo težavo ga je pritiščal domov v strmino. Dejal pa si je: Kolo imam — svoj lastni prvi bicikel!

Končno je bilo pismo na pošti, v katerem je sporočalo ravnateljstvo celovskega učiteljskega, da se začne pouk na Staatslehrerbildungsanstalt Krainburg 13. oktobra 1942. Ves čas ni bilo nobene pošte od nikoder, odkar je bilo treba vrniti izpolnjeno polo glade obiska celovskega ali kranjskega učiteljskega. V prvem slučaju jemljejo samo dijake, ki so se zasebno oskrbeli s stanovanjem v mestu ali neposredni bližini. Vsi ostali pridejo v pošte za drugi primer: Kranj.

Kako je bilo, ko sem se peljal na sprejemni izpit v rajshsportšule 5 v Landskronu pri Beljaku, zavrti fant spominski film: S kakim strahom sem se podal na pot. Pred domačimi sem se delal seveda mirnega in trdnega. Odkar pa je bil spor s fenlajnfrirjem in klofutačem iz šestega razreda, bi najraje vrnit tiste črne kratke

VALENTIN POLANŠEK

21

ROMAN

KRIŽ S KRIŽI

hlače in rjavo srajco s črno ruto, da si banfirer v rjavi hiši v Velikovcu ni dejal, da moram po izpitu oddati uniformo pri fenlajnfrirju v trgu. Vedno se še tresem, da sem spravil vase toliko poguma in se peljal s kolesom v Velikovec in poizvedel za hišo, kjer je banfirer. Najprvo sem hodil po pločniku gor in dol pa sestavljal »strumni nastope« pred rjavim mladinskim vodjem. Ze sem bil pripravljen, pa sem pred vrati zopet zbežal še za naslednje kolovratenje po pločniku. Pripravoval sem si, da moram, da moram, da moram... Počasi bom napravil predpisani »strumni nastop« in glasno povedal, zakaj rabim uniformo. Končno sem res stal gori nekeje v drugem nadstropju v sobi, ki ima okna proti ulici. Druga maja. V tej ulici je v nekdanji Košakovi gostilni služila moja prababica Klara, preden se je poročila in morala doma prevzeti gorsko kmetijo. Ta misel mi je bila v veliko oporo, češ nisem v tako tujem kraju, saj je prababica že pred več kot sedemdesetimi leti tukaj delala. Vendar je bila zame velika zmagada nad samim seboj, ko sem zapustil rjavo hišo z zavojem, v katerem je bila hajot-uniforma. Bil pa sem silno razočaran, da so mi dali take navadne klotaste hlače in ne onih debelejših iz črnega žameta. No — pa se popeljem na sprejemni izpit. Povsod so lezli v vlak taki mladinci kot jaz. Na obeh se je marsikateremu poznalo, da tiči še z vso dušo v domačem okrilju in da mu nemščina prav tako kot meni ne teče kaj prida, ker tako zvesto in olikanjo molčijo. Le redki so, ki gobeždajo. To pa sem čul v pregovorih, da taki najmanj znajo, in iz šestega razreda sem imel tudi potrldo take rečenice. Največji dogodek zame je bila že sama vožnja z vlakom. Le trikrat sem se pred tem peljal z vlakom do Celovca. Naprej pa je bila zame neznana skrivnost. Pridružil sem se skupini, ki je v Celovcu presedla na beljaški vlak, in delal to, kar so delali drugi, namreč vtis, da je taka vožnja znana vsakdanjost. Nič ni laže kot malce se postavljati, sploh če v bližini slutiš nekoga, pri katerem kar ovohaš, da je še večji bojazljivec kot si ti.

Pokrajina okoli rajshsportšule 5 je čudovita. Vreme prelepo. Vse to je praviljično zamotavalo mlade. Samo z jezikom je bila problematika. Med fantalini so bili taki, katerih nisem mogel razumeti. Potem so bili spet drugi, ki so tako hitro govorili, podobno kot se je kdaj pri nas doma sosedov sinek spakoval, s kazalcem med ustnicami vibriral, spuščal glasove v raznih višinah in zatrdjeval, da zdaj govori ta jezik zdaj drugega. V radiu menda dobiš na večer cel svet. Pa sliši, kako klepečejo po svetu.

Mnogo je bilo nas takih molčečnikov kot sem bil jaz, ki so odgovarjali le na vprašanja in še to bolj počasi kot bi v temi muhe lovili.

Prvi dogodek v velikanski enonadstropni baraki, kjer nas bodo menda pripravili tri dni, je bil z mojim kosom kuhane svinjskega prekajenja, ki so mi ga dali doma v nahrbtniku. Kaj takega se pri nas drugače ni dogajalo. Da bi en sam človek odnesel cel kos mesa od hiše! Pa še otrok povrhu! Res, ob tem kosu mesa se mi je prvič nekaj posvetilo in nato stožilo po domačih. Začel sem ponujati posteljnim sosedom dišečega prekajenja.

(se nadaljuje)

MIROSLAV NIKOLIČ

1

ŽELEZARNA PRED 50 LETI

(FRAGMENTARNI PODATKI PO SPOMINU)

Uvodne besede: Veliko je že napisanega o zgodovini in razvoju železarne na Jesenicah. Ne vem pa, če so zajeti vsi zanimivi drobni podatki, ki mnogokrat bistveno dopolnijo in popestrijo prikaz nekega dejstva ali obdobja.

Dne 15. oktobra je minilo 50 let, od kar sem začel delati v železarni z odprtimi očmi in interesom za novo okolje, v katerega sem prišel. Prvi vtisi so bili zelo močni, ne glede na to, ali so bili pozitivni ali negativni in so mi v spominu ostali do današnjih dni.

V prepričanju, da bodo marsikateremu bralcu ti podatki o tedanji železarni zanimivi ali koristni, jih kot nekaj mozaik prikazujem v tem sestavku.

Ker pa dejstva, zapisana po spominu ali po maloštevilnih zapiskih, niso vedno popolna ali povsem natančna, vabim stare veterane železarne iz obdobja do druge svetovne vojne, da me dopolnijo, ali po potrebi popravijo!

Obenem naj bo to spodbuda, da tudi oni napišejo svoje spomine na železarno iz tega obdobja, na svoje delovno področje in sodelavce. Seveda objektivno, brez pristranosti in tendencioznosti. To je moralna dolžnost vsakega, ki daje prispevke za zgodovino.

Pripis: Da bi tudi naši najmlajši imeli korist od tega sestavka, odstopam honorar občinski zvezi prijateljev mladine za letovanje mladine v letovišču Novigrad.

PRVO BEŽNO SREČANJE Z ŽELEZARNO

Bilo je maja 1923. leta. Bili smo sedmošolci gimnazije na Poljanski cesti v Ljubljani. Profesor zgodovine Bučar nas je vodil na majski izlet v Kranjsko goro, kjer smo prespali in naslednji dan šli v Tamar. Ob vrnitvi smo popoldne na jeseniški železniški postaji ugotovili, da imamo še precej časa do odhoda vlaka v Ljubljano.

Moj sošolec Vlado Šlebinger je predlagal, da ta čas izkoristimo in si ogledamo železarno.

Omeniti moram, da sta od sošolcev že tedaj Vlado Šlebinger in Dušan Avsec (sedaj sta oba doktorja inženirja in univerzitetna profesorja v poklju) bila navdušena za tehniko, posebno za elektrotehniko. Šlebinger je ves čas tudi mene prepričeval in lahko rečem, da je bil moj »mentor za usmerjeno izobraževanje.«

Hotela sva naravnost v tovarno, toda vratar glavne pisarne Kürschner nama je pojasnil, menim, da nemško, toda vljudno, da to ni možno.

Opazovala sva torej železarno skozi prekle, ki so desetletja bile ograja od glavne pisarne navzdol.

»Vidiš, je govoril Vlado, tukaj so delavci Slovenci, strokovnjaki in vodilni uradniki, kot tudi lastniki, pa tujci. Tvoj oče in tisoči naših mož so se borili za to, da imamo sedaj veliko skupno domovino in nacionalno svobodo. Toda ni popolne svobode brez gospodarske svobode! Denarja nimamo, da bi pregnali tuje lastnike in njihov kapital, toda tuje strokovnjake lahko zamenjamo! Možgane imamo!«

Poslušal sem ga, si dobro zapomnil njegove besede, toda zrl sem brez prevelikega navdušenja na podobo tovarne pred seboj.

Niti sanjalo se mi ni, da bom ravno njej posvetil vse svoje delavno življenje in prispeval k realizaciji misli, ki jih je gimnazijski sedmošolec Vlado Šlebinger imel leta 1923!

MOJ PRIHOD NA JESENICE

Že v svojem spisu »Kako so nastali predelovalni obrati v Hrenovici« (Glej Železar, št. 25, z dne 26. junija 1980!) sem omenil, da sem na Jesenice prišel predvsem zaradi potrebnega staža, da bi pozneje lahko samostojno delal kot pooblašteni elektrostrojni inženir.

(Se nadaljuje)

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Izvršni svet OS Radovljica je na 187. seji 6. aprila obravnaval predlog odloka o ustanovitvi samoupravnega sklada za intervencije v kmetijstvu in porabi hrane, ki ga je posredoval v sprejem občinski skupščini, prav tako tudi osnutek odloka o poslovnem času na območju Bleda, ki naj velja v času sezone od 15. junija do 15. septembra. Na seji so potrdili razporeditev del po vojni sistemizaciji ter spregovorili o komunalni problematiki v zvezi s sanacijo blejskega jezera. Sprejeli so stališča do predloga predsedstva skupščine gorenjskih občin o programu in financiranju pripravljanih del za izgradnjo Muzeja revolucije Gorenjske. Izvršni svet je sprejel tudi sklep o višini osebnih dohodkov in drugih prejemkov in povračil iz materialnih stroškov in skupne porabe organa družbenopolitične skupnosti v letu 1982.

Na zadnji seji občinske konference ZK Radovljica, 1. aprila so spregovorili o vsebinskih in organizacijskih pripravah osnovnih organizacij ZK na IX. kongres ZKS, ki bo od 15. do 17. aprila. Presojali in analizirali so programsko volilno konferenco OK ZK Radovljica, ki je bila v februarju na Bledu in volitve delegatov za delegacije občinskih zborov in skupščin SIS 11. in 14. marca. Na dnevnem redu zasedanja občinske konference je bila tudi obravnava nekaterih statutarnih določil v predlogu statuta ZKJ in kadrovskih problemov občinske organizacije ZK. Na zasedanju so ob nekaterih pripombah sprejeli programsko usmeritve OK ZK Radovljica in njenih organov za obdobje 1982-1983. Za novega izvršnega sekretarja so izvolili Zvoneta Špeca iz HTP Bled.

Komuniste radovljške občine, teh je že nad 1800, bo na devetem kongresu ZK Slovenije od 15. do 17. aprila zastopalo devet delegatov, ki so jih izvolili na februarjski volilno-programski konferenci OK ZK Radovljica. Za delegate so izvoljeni: Janko Brinšek iz LB, enota Radovljica, Brane Grohar iz Bleda, Valentina Kos iz Vezenine Bled, Albin Kučič iz Kamne gorice, Jože Malnar iz Begunj, Elizabeta Manevski iz Murke Lesce, Marija Polak iz Hotelskega turističnega podjetja Bled, Bernard Tonejc iz GG Bled TO Kooperacija Radovljica in Vojko Vojvoda iz Elana Begunje.

Predsedstvo OK ZSMS Radovljica je na 16. redni seji, ki so se je udeležili tudi člani sekretariata OK, posvetilo največ časa in razprav pripravam na XI. kongres ZSMS, ki bo oktobra v Novem mestu. Dogovorili so se za postopek volitev petih delegatov, ki bodo na kongresu zastopali mladino radovljške občine. Spregovorili so tudi o pripravah na volilno-programsko konferenco OK ZSMS Radovljica, ki bo konec aprila. V sklopu teh nalog bodo pripravili poročila in programe del in oblikovali predlog kandidatov za OK in organe ZSMS v naslednjem mandatskem obdobju. V pripravah za mesec mladosti bodo poskrbeli za sprejem zvezne in lokalne štafete, športna tekmovanja, sprejem piričev v ZSMS in za občinsko tekmovanje TITO-REVO-LUCIJA-MIR.

Vsi trije zbori občinske skupščine so na zadnji seji svojega mandata 31. marca med drugim sprejeli odlok o soglasju k stopnji amortizacije stanovanjskih hiš in stanovanj v družbeni lasti za leto 1981 in 1982 v višini 0,60 % od revalorizirane vrednosti teh objektov. Stopnja velja po vrednostnem stanju z 31. decembrom 1981.

Na seji koordinacijskega odbora za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito pri predsedstvu OK SZDL Radovljica so

spregovorili o pripravah na izvedbo letošnjega mladinskega tekmovanja na temo o ljudski obrambi in družbeni samozaščiti v radovljški občini. Določili so nosilce nalog in sklenili, da bodo ta tekmovanja priredili v začetku maja.

Svet za ohranjanje in razvijanje revolucionarnih tradicij in spomeniško varstvo pri OK SZDL Radovljica je na osnovi delovnega programa za leto 1982 sklical za 20. april posvetovalno s predstavniki aktivna zgodovinarjev, mladinskih in pionirskih mentorjev, OK ZSMS in izobraževalne skupnosti. Dogovorili so bodo o izvajanju programa ohranjanja in razvijanja tradicij na osnovnih in drugih šolah in v mladinskih organizacijah. Spregovorili bodo tudi o problematiki, ki obremenjuje tovrstna prizadevanja in o možnostih za večjo pomoč pristojnih strokovnih in družbenopolitičnih teles.

Organizacijsko kadrovska komisija pri občinskem svetu Zveze sindikatov Radovljica je na 32. seji 7. aprila obravnavala predloge letošnjih nagajencev s srebrnim znakom Zveze sindikatov Slovenije, ki jih bodo prejeli na prvomajski proslavi. Člani komisije so obravnavali in potrdili končni predlog delegatov za IX. kongres zveze sindikatov Jugoslavije in X. kongres zveze sindikatov Slovenije.

Letos v radovljški občini ne načrtujejo povečanja obsega otroškega varstva. V desetih vrtcih s 46 oddelki bo 1.060 otrok, to je približno enako število kot lani. Na Bledu, v Bohinjski Bistrici in v Lescah je organizirano varstvo tudi za otroke do treh let, na Bledu pa tudi oddelke za duševno in telesno prizadete otroke. Malo šolo bodo letos izvajali v 27 oddelkih. Prvič letos načrtujejo pridobiti tri varstvene družine za organizirano varstvo malčkov od osem mesecev do dveh let starosti. Za letovanje na morju je letos v programu otroškega varstva predvideno 130 mest.

Po programu usposabljanja enot in obveznikov civilne zaščite je občinski štab civilne zaščite Radovljica v letu 1981 organiziral 5 tečajev za splošne enote CZ, na katerih je bilo v 74 urah usposobljeno 127 obveznikov. Na dveh tečajih za gasilske oddelke v 99 urah je bilo usposobljeno 55 obveznikov. Na dveh tečajih prve pomoči v 52 urah je bilo usposobljeno 57 obveznikov. Na 99-urnem tečaju pa se je usposobilo 26 vodij ekip prve pomoči.

Zaradi lanskoletnih ukrepov omejitve prenosa denarja in strožjih carinskih predpisov se je med občani radovljške občine močno povečala potreba po propustnicah v obmejnem prometu med SFRJ in republiko Avstrijo. V primerjavi z letom 1980 se je število novoizdanih propustnic lani povečalo kar za desetkrat. Po statističnih podatkih je moč ugotoviti, da ima obmejne propustnice za Avstrijo že dobra tretjina vseh občanov radovljške občine.

V začetku marca so delavci Gradbenega podjetja Bohinj začeli obnavljati od potresa poškodovani hotel Jezero v Bohinju, v katerem bodo pridobili poleg restavracijskih prostorov tudi 70 ležišč, ki jih zlasti v sezonskih mesecih močno primanjkuje. Alpetour, ki je nosilec te obnove, je zbral 17 milijonov lastnih in kreditnih sredstev za to naložbo, ki naj bi bila sklenjena pred pričetkom prihodnje zimske sezone.

Delavci postaje milice Radovljica so v letu 1981 obravnavali 457 kaznivih dejanj, kar je dobra petina vseh kaznivih dejanj na Gorenjskem. V primerjavi z letom 1980 je število kaznivih dejanj naraslo lani za 16,13 %, predvsem na račun porasta kaznivih dejanj zoper družbeno in zasebno premoženje. Lani so otroci naredili 15, mladoletniki pa 6 kaznivih dejanj, kar je manj kot predlani, ko so otroci zakrivali 31, mladoletniki pa 63 teh dejanj.

V vseh sedmih TOZD tovarne Veriga Lesce so v mesecu februarju presegli s planom načrtovane obveznosti. Izdelali so namreč 1.143 ton izdelkov, kar je tri odstotke nad planom. Prodajni plan so presegli za 11 %, prav tako, pa je bila precej večja odprema izdelkov od proizvodnje, s čimer so opazno zmanjšali zaloge gotovih izdelkov. Proizvodni plan v februarju so presegli v Vijakarni za 4, v Verigarni za 3, v TOZD Sidrne verige za 4, v Kovačnici za 1, v TIO za 26 %. V TOZD Orodjarna so vrednostno presegli plan za 37, v TOZD Vzdrževanje pa za 26 odstotkov.

Samoupravna interesna komunalna skupnost Radovljica za leto 1982 planira sedem večjih komunalnih investicij v predračunski vrednosti 152,5 milijona din. Naložbe, ki jih 54 % kreditira Ljubljanska banka, bodo namenjene za: izgradnjo vodovoda Kropa-Zg. Dobrava, Radovna-Gorje-Lesce, rekonstrukcijo vodovoda Gorje-Zasip, izgradnjo kanalizacije Donica-Predtrg v Radovljici, izgradnjo sekundarnega vodovoda in kanalizacije na območju TOZD Komunalna Bohinj, objezerski kanal in rekonstrukcijo križišča Union na Bledu.

V radovljški občini bodo v letu 1982 po programu stanovanjske skupnosti začeli graditi 184 in dokončali 162 družbenih najemnih stanovanj. Letos bodo zgradili na Bledu 70, v Radovljici 66, na Posavcu 22 in v Kropi 4 družbena stanovanja. Na novo bodo začeli graditi na Bledu 54, v Stari Fužini 1, v Lescah 102 in v Bohinjski Bistrici 16 družbenih stanovanj.

Delavci ISKRA Instrumenti Otoče so v marcu opravili volitve 16 delegatov v delavski svet temeljne organizacije, 7 za samoupravno kontrolo temeljne organizacije, 7-člansko delegacijo SIS za gospodarsko dejavnost, 6-člansko delegacijo za delavski svet SOZD Iskra, dva člana odbora samoupravne delavske kontrole SOZD Iskra, delegata v odbor samoupravne kontrole banke Iskra, delegata za odbor delavske kontrole celotne delovne organizacije, člani disciplinskih komisij temeljne organizacije in SOZD ter dveh zunanjih članov iz Plamena in Verige. Razen tega so izvolili člane delegacij združenih delegacij v vse občinske SIS ter sedemčlansko delegacijo za zbor krajevnih skupnosti občinske skupščine. Tako so delavci Iskre Otoče izvolili nad sto svojih delegatov. Udeležba na volitvah je bila dokaj dobra, saj je svojo dolžnost opravilo 509 delavcev ali 94 % vseh upravičencev.

V počastitev kongresov ZK in obletnico ustanovitve istrskih partizanskih enot so prejšnji petek, 2. in v soboto, 3. aprila, odšli na pohod ZSM Hrvatske in množično zborovanje mladih Istre na Učko tudi štirje člani mladinske organizacije iz radovljške občine. Tja jih je povabila OK ZSMH iz prijateljske občine Buje.

V počastitev IX. kongresa ZK Slovenije, ki bo v Ljubljani od 15. do 17. aprila, so Kinopodjetja skupaj s Kulturno skupnostjo in občinskim svetom ZSS Radovljica od 9. do 16. aprila organizirali v okviru kulturne akcije devet brezplačnih kinopredstav domačih filmov. Se spominjaš Dolly Bell, Trofeja, Kdo tam poje, Veter in hrast, Niže od sonca, Zadnji podvig diverzanta Oblaka, Črno seme in Idealist. Po tri predstave so bile v Radovljici, na Bledu in v Bohinjski Bistrici, namenjene so bile mladini in vsem delovnim ljudem in občanom radovljške občine.

Dramska skupina DPD Svoboda Bohinjska Bela je v okviru programa kulturne akcije za delovne kolektive 3. aprila zvečer gostovala v Ribnem. V tamkajšnjem kulturnem domu se je predstavila s komedijo srbskega komediografa in igralca Dragutina Dobričanina »Skupno stanovanje«. Igro je režiral domačin Anton Kelbl, ki je režiral pred dvema letoma tudi igro »Poročil se bom s svojo ženo«.

ZAVZETE RAZPRAVE O KONGRESNIH GRADIVIH V RADOVLJIŠKI OBČINI

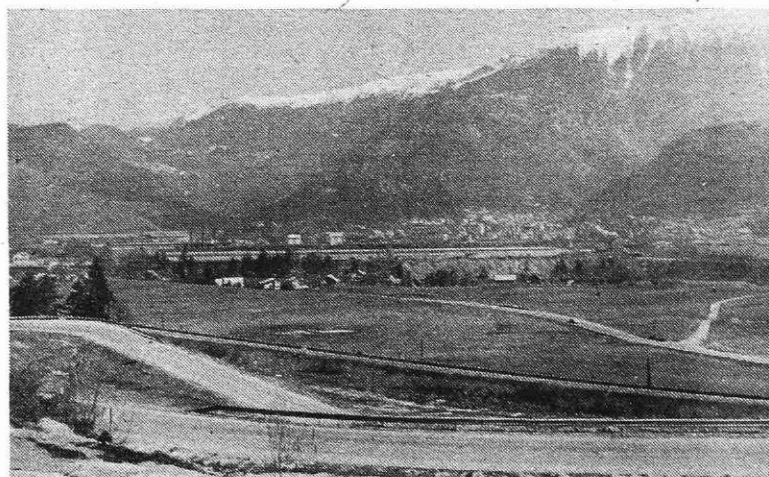
Priprave na IX. kongres Zveze komunistov Slovenije so med komunisti radovljške občine spodbudile povečano politično aktivnost, ki se je stopnjevala vse do pričetka tega pomembnega dogodka, ki naj bo v družbenopolitičnem in družbenoekonomskem razvoju naše republike prelomnica v akcijskem in mobilizacijskem smislu.

O pomenu kongresa, predvsem z vidika poprečnega člana zveze komunistov, je bilo v teh dneh veliko slišati na sestankih osnovnih organizacij zveze komunistov v delovnih organizacijah in krajevnih skupnostih, ko so razpravljali o gradivih za kongres. Čeprav ni moč za vseh 117 osnovnih organizacij s preko 1800 članov zveze komunistov strniti mnenja in stališča, ki so se od februarja do aprila izoblikovala v razpravah, pa lahko z gotovostjo povzamemo glavne ugotovitve iz pripomb, za katere lahko trdimo, da veljajo v poprečju za celotno občinsko organizacijo zveze komunistov. Takšno mnenje so izrazili tudi delegati občinske konference zveze komunistov na zadnji aprilski seji, ko so presojali potek priprav in razprav za deveti kongres.

Gradiva so za večino še vedno preobširna in na nekaterih mestih težko razumljiva. Resolucija, ki naj bi bila sprejeta na kongresu, je po mnenju večjega dela članov zveze komunistov premalo akcijska, ker v njej pogrešajo nosilce nalog in opredeljene odgovornosti za izvajanje dogovorjene gospodarske politike - s posebnim poudarkom na združevanju, poslovnem in dohodkovnem povezovanju. Ta dokument bi moral dati večji poudarek odgovornosti za izvajanje sklepov (tudi zakonov) na področju materialne proizvodnje, če želimo doseči temeljni smoter stabilizacije - povečati izvoz. Komunisti s področja izobraževanja so opozorili na prešibko poudarjeno idejno naravnost v učno vzgojnem pro-

cesu, zaradi česar se odpirajo možnosti drugim idejnim vplivom.

V nekaterih osnovnih organizacijah se komunisti sprašujejo, ali ni občutek nemoči že preveč prisoten v vseh sredinah, kjer naj se ukrepa zoper razraščanje administracije in onemogoča birokratski vpliv. To velja tako za občino kot za republiko in federacijo. Marsikje komunisti upravičeno kritizirajo slabo in počasno informiranje, ki zavira delovanje članov zveze komunistov v političnem sistemu, hkrati pa opozarjajo na še vedno dokaj prisotno dvoličnost v delovanju, ki se kaže v tem, da se dogovarjamo za eno, izvajamo pa drugo politiko.

Jeseniška razglednica (Foto I. Kučina)

V organizacijsko kadrovskih vprašanjih velja upoštevati pripombe razpravljalcev, da bi v Zvezi komunistov Slovenije kazalo bolj dosledno upoštevati načelo rotacije vodilnih kadrov, da bi s tem dajali zgled mlajšim družbenopolitičnim delavcem v krajevnih in občinskih okoljih.

V nekaterih osnovnih organizacijah zveze komunistov so ne brez razloga kritično spregovorili tudi o slabem materialnem stanju in zmogljivostih delovanja osnovnih organizacij. Nekaterim manjkajo primerni prostori, drugim nujnega pisarniškega materiala, znanak za vabila in še kaj. Zato so predlagali, da bi se enotno dogovorili za del sredstev iz članarine, ki bo namenjena za materialne potrebe delovanja osnovnih organizacij.

Značilno za vse dosedanje razprave je, da so bile naravnane predvsem k lastnim pomanjkljivostim in problemom, sočasno pa so odražale bolj kot kdajkoli doslej sproščen, demokratičen in strpen dialog med člani zveze komunistov. S tem pa so bržčas olajšali delo tudi svojim delegatom, da bodo s seboj na kongres prinesli pravo podobo stanja v organizacijah, ki jih bodo predstavljali.

JR

OB 40-LETNICI BOJA NA LIPANCI

Obiskala sem našega znanega partizanskega pisatelja, umetnika Toneta Svetina. Z veseljem me je povabil v toplo, prijetno sobo, polno umetniških slik. Povedala sem mu, da bi rada kaj izvedela o narodno-osvobodilni borbi. Povedal mi je zanimiv dogodek o bojih na Lipanskem vrhu:

»Da bi Nemci uničili prve partizanske enote, so z vso silo pritisnili na predele Pokljuke. Stane Bokal se je s Poključko četo po neuspelem bohinjskem uporu umaknil v vas Zatrnik. Četa je nameravala preprečiti izsiljevanje domačinov iz Gorij. Obveščevalci so ji tedaj sporočili, da prihajata dve nemški diviziji, ki naj bi iztrebili partizane na Pokljuki. Klerikalni voditelji na blejskem območju so pozivali borce, naj gredo domov, ker je odpor zaman. Veliko borcev jim je verjelo. V Bokalovi četi je ostalo 24 borcev, odločenih, da prebijejo hudo zimo v gozdovih. Nemci so napadli Zatrnik, vendar se je četa pravčasno umaknila. Po zaslugi nekega pastirja, ki je zabrisal sled z glavne ceste v hosto v smeri Branjce, so Nemci udarili v prazno.

Vendar je izdajalec, gozdar Hauslovski, izsledil, da je Poključka četa v partizanskih kočah na Branjci. Pripeljal je bataljon nemških vojakov na smučeh. V kratkem spopadu, kjer so imeli Nemci nekaj mrtvih, se je četa izmuznila iz obroča in se prebela na Slamnike k Matičku in Volfu. Tu so jih blejski aktivisti oskrbeli s hrano, municijo in smučmi. Ta partizanska smučarska četa se je takoj po tem umaknila čez globoko zasneženo Pokljuko na odročno planino Lipanco, ki leži v višini 1630 metrov. S pomočjo izdajalcev in izvidniškega letala so nemški policijski oddelki odkrili tudi to skrivno zatočišče. 18. februarja 1942 je napadel četo nemški smučarski bataljon. Vodil jih je gozdar Hauslovski, ki je poznal vse kote in stezice poključkih gozdov. Tiste dni je padla temperatura na minus 30 stop. C. Lipanca je bila pokrita

z več kot dva metra debelo snežno odejo. Na srečo so patrolje pravčasno zagledale Nemce in tako onemogočile presenečenje. Komandant Bokal se je odločil, da se bodo branili na levem grebenu vse do visokega Lipanskega vrha. Del čete pa je razporedil pod ostenje vrha in na desni greben proti Kleku. Četa je v boju z nemškimi smučarji vzdržala vse do mraka. Nemci so sicer zavzeli vrh, niso pa mogli uničiti partizanov pod njim. Bokal je bil smrtno ranjen in je omahnil s police čez steno Lipanskega vrha v prepad, prav tako kurir Kraus. Ubita sta bila borca Knaflič in Jakopič. Partizanka Kati je bila ves dan zakopana v snegu. To niso bile vse žrtve.

Boj na Lipanci je bil eden najtežjih bojev, čeprav so se Nemci kasneje na Bledu hvalili, da so z lahkoto uničili Poključko četo.

Tovarišu Svetinu sem se lepo zahvalila za pretresljivo pripoved. Čakala me je pot do Bleda, ki pa ni bila dolga, kajti med hojo sem razmišljala o pogumnih ljudeh, ki so se borili za lepši danes in boljši jutri.

BARBARA ČRV, 8. b
OŠ prof. dr. JOSIPA PLEMLJA
BLED

Dopisujte v Železarja

15. APRIL – DAN ŽELEZNIČARJEV

15. aprila pred dvainšestdesetimi leti so revolucionarni železničarji razglasili splošno stavko, ki se je po kmečkih puntih razvila v dotlej najobsežnejši in najsrditejši razredni spopad na Slovenskem. Vodili so jo komunisti, potekala je disciplinirano.

Stavka se je začela v noči s 15. na 16. april 1920 po vsej državi in je domala ohromila ves železniški promet. Zveza prometnih in transportnih delavcev in uslužbencev Jugoslavije se je takrat namreč dolgotrajno in brezuspešno pogajala z vlado za spoštovanje in ohranitev kolektivne pogodbe – tako imenovanega protokola sporazuma, ki so ga predstavniki železničarjev in vlade podpisali leta 1919 in je pomenil znaten korak naprej v uveljavljanju delavskih pravic. Te je vlada poteptala. Brez uspeha so se pogajali tudi za povečanje plač. Zveza je zato za uveljavitev svojih pravic segla po edinem sredstvu, ki ga je imel v rokah proletarijat, stavki, ki je zajela vso Jugoslavijo.

Deželna vlada za Slovenijo je takoj na začetku stavke poskrbela za obsežne vojaške priprave v vseh delavskih središčih, nasilno odstranila delavske straže, vpoklicala železničarje na dvomesečno vojaško vajo, dala zastražiti vse pomembne objekte, prepovedala vsa zborovanja in tudi z drugimi sredstvi skušala stavko zadušiti. Vladni ukrepi stajajočih niso zlomili. Na velikih shodih v Ljubljani, Celju, Mariboru in drugod so železničarji vztrajali pri svojih zahtevah in zagrozili s splošno stavko vsega delavstva. Stavki železničarjev so se že po nekaj dneh priključili rudarji in kovinarji in na protestnih zborovanjih odločno zahtevali, naj vlada ugodno zahtevam železničarjev. Zoper nasilje vlade je 24. aprila nastopilo tudi drugo organizirano delavstvo s tridnevno solidarnostno stavko. Ljubljanski delavci so jo nameravali začeti s pohodom od nekdanje tramvajске »remize« na Zaloški cesti proti mestu. Deželna vlada, ki je že dolgo prežala na ugoden trenutek za napad na delavce, pa je sklenila pohod za vsako ceno preprečiti. Na Zaloško cesto je poslala enoto orožnikov, ki je skušala večstično glavo množico delavcev ustaviti. Delavci so jo obkolili in se z njo goloroki spopadli. Orožniki in stražniki so uporabili orožje in na tlaku Zaloške ceste je obležalo 13 ljudi, 30 do 40 pa jih je bilo ranjenih. Vlada je takoj za tem ukazala aretirati vse voditelje

komunistov in stavke, prepovedala je vsako zbiranje ljudi in uvedla policijsko uro. Temu so sledili še številni odpusti železničarjev z dela.

Stavka se je 29. aprila končala brez konkretnega uspeha, odkrila pa je vse prijatelje in sovražnike delavskega gibanja. Njen pomen je Zveza prometnih in transportnih delavcev in uslužbencev Jugoslavije sama pravilno ocenila, ko je ob njenem koncu trdila, da bo imela v zgodovini delavskega gibanja pomembno

mesto »ne zato, ker je železničarjem dala hitre in velike gnotne pridobitve, temveč zato, ker je pokazala, kaj pomeni močna organizacija in visoko razvita delavska solidarnost v borbi.« Njen zgodovinski pomen je tudi v tem, da je z drugimi takratnimi delavskimi boji pripeljala slovensko delavsko gibanje do revolucionarne usmerjenosti in da je postala prelomnica v osvoboditvi delavskega razreda izpod vpliva reformističnih iluzij.

15. april je bil 20. januarja 1950 z odlokom, ki ga je podpisal tovariš Tito, proglašen za dan železničarjev Jugoslavije. Z njim je bilo jugoslovanskim železničarjem izrečeno priznanje za njihov neprecenljiv delež v vseh obdobjih naše revolucije.

(Biro za stike z javnostjo
ZG Ljubljana)

BORCI V KS DOVJE – MOJSTRANA AKTIVNI NA ŠTEVILNIH PODROČJIH

Krajevna organizacija ZB NOV in vojaških vojnih invalidov Dovje-Mojstrana šteje 146 članov, ki so aktivni v svoji organizaciji, vključujejo pa se tudi v vsa pomembna družbenopolitična dogajanja v kraju. Sekcija vojaških vojnih invalidov je prej delovala posebej, in sicer za območje Gornjesavske doline, v lanskem letu pa se je priključila h krajevni borčevski organizaciji, tako da sedaj skupaj izvršujejo naloge in tudi razpravljajo o najrazličnejših problemih.

Na letošnji nedavni letni delovni konferenci so ocenili delo v preteklem obdobju. V razpravi so se dotaknili različnih problemov, ni manjkalo pobud za delo v naprej, sprejeli pa so tudi program dela za letošnje leto.

V lanskem letu so borci zelo slovesno proslavili 40-letnico vstaje, 40-letnico ustanovitve OF in druge jubileje. Posebno slovesno so proslavili 40-letnico vstaje v krajevni skupnosti Dovje-Mojstrana. Pripravili so srečanje še živečih borcev, udeležencev vstaje 16. decembra leta 1941, vsem aktivistom pa so ob tej obletnici tudi podelili značke OF.

Nadalje so dosegli pomembne rezultate na področju ljudske obrambe in družbene samozaščite. Vključili so se v akcijo »nič nas ne sme presenetiti«, izvajali pa so tudi naloge iz svojega programa na področju obrambnih priprav. Seveda se borci tudi zanimajo za vse pomembne dogodke doma in v svetu, pred-

vsem za različna krizna žarišča. O tem so tudi spregovorili na letošnji letni delovni konferenci.

Borci so se ob tem zavzeli, da je treba vse zaplete reševati na mirno, ljubezen način. Pričakujejo tudi, da bo naša družba še bolj odločno kot do sedaj stopala po začrtani Titovi poti.

Borci v krajevni skupnosti Dovje-Mojstrana so aktivni tudi v drugih družbenopolitičnih organizacijah in društvi v kraju, kjer opravljajo odgovorne funkcije. Izredno uspešno sodelujejo z osnovno šolo 16. decembra Mojstrana pri obujanju in negovanju revolucionarnih tradicij NOB. Učenci vneto zapisujejo spomine borcev in jih objavljajo v svojem glasilu, obiskujejo spomenike in obeležja NOB in tudi skrbijo zanje. Nadalje učenci tudi vsako leto na letni delovni konferenci pripravijo kulturni program. Tudi letošnjega obiska in nastopa so se zbrani borci nadvse razveselili.

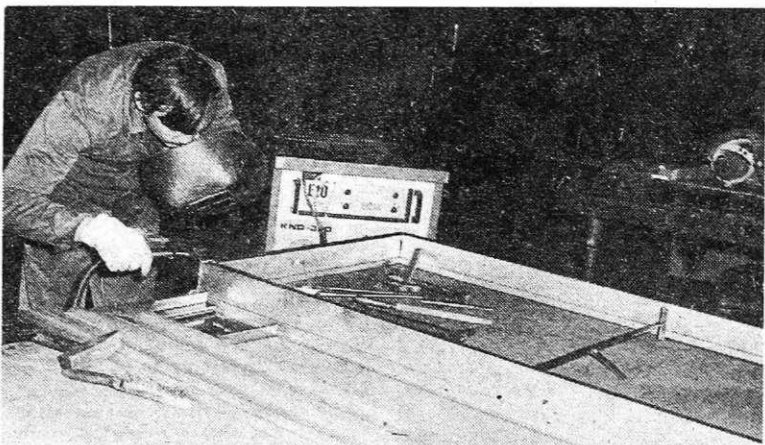
Krajevna organizacija ZB NOV ima svoj dom »bratov Rabič« v Vratih, ki borcem in njihovim svojem nudi prijeten kotiček v poletnih mesecih na svežem gorskem zraku pod Triglavom. V lanskem letu so pri domu opravili tudi več udarniških ur, da so ga popravili in uredili.

Na letošnji konferenci so borci sprejeli tudi program nalog za letošnje leto. Posebno skrb bodo namenili popisu vseh pomnikov NOB na njihovem območju, nalogam na področju ljudske obrambe in družbene samozaščite, razvijanju in negovanju tradicij NOB in skupnim nalogam pri razvoju naše samoupravne socialistične družbe. Dopolnili bodo zgodovinski zbornik za svoje območje, pripravili vsakoletno proslavo ob dnevu borca pri kurirski postaji GT-19 nad domačijo Sedučnik, analizirali bodo socialno zdravstveni položaj borcev in v narčtu imajo tudi obnovo kurirske postaje Orlovo gnezdo. Borci in praproščaki se bodo udeleževali različnih proslav in manifestacij. Ob dnevu graničarjev in za dan JLA bodo obiskali graničarje na karavli na Belci. Pred novim letom bodo obiskali starejše borce ter vojaške vojne invalide in jih skromno obdarili. V okviru možnosti bodo pripravili še izlet v kraje, znane iz NOB.

Dela in nalog borcem tudi v letošnjem letu ne bo manjkalo in zaželimo jim seveda uspešno izvedbo celotnega programa.

B. B.

J. R.

Izdelava okvirja za sončni kolektor – nov izdelek TOZD Vratni podboji (Foto S. Kokalj)

Ob električni peči (Foto S. Kokalj)

RAZVOJ IN PROBLEMATIKA COŠ V JESENIŠKI OBČINI

Pestro predkongresno dejavnost so jeseniški komunisti na področju vzgoje in izobraževanja dopolnili z okroglo mizo o problematiki in nadaljnjem razvoju celodnevne osnovne šole v občini, ki jo je pripravil komite občinske konference zveze komunistov.

V občini je v celodnevni pouk vključenih 62 odstotkov učencev v osnovnih šolah in občina je na drugem mestu v republiki. Tako s številom vključenih, kot z učenim uspehom so v celodnevni osnovni šoli dosegli velike uspehe. Vendar v občini še vedno niso zadovoljni s kakovostjo pouka. Zaradi naraščanja števila otrok, ki presegajo vse plane, se bojijo, da bodo morali v naslednjih letih število oddelkov s celodnevno osnovno šolo zmanjšati. Predvsem pomanjkanje šolskega prostora, zlasti na mestnem področju, otežuje normalen razvoj celodnevne osnovne šole in šolniki ugotavljajo, da zaradi natrpanosti oddelkov do skrajnega števila, le še izobražujejo, ne pa tudi vzgajajo. Tako natrpanost se kaže tudi na drugih področjih, povečujejo se agresivnost in drugi odklonilni pojavi.

V razgovoru so se najdlje zaustravili pri vključevanju združenega dela, društev in samoupravnih skupnosti v delo interesnih dejavnosti. V šolah v občini je organiziranih od 15 do 36 različnih interesnih dejav-

nosti, učencev pa je za 43 skupin. V to delo so premalo vključeni zunanji mentorji in to sodelovanje ni sistemsko urejeno. Nobena delovna organizacija tudi še ni omogočila svojemu delavcu, da bi lahko odšel v šolo kot mentor med delovnim časom. Če pa pridejo ob 15. uri, je to za otroke prepozno, saj se interesne dejavnosti začnejo ob 13. uri. Tako združeno delo zanemarljivo eno najbolj učinkovitih oblik poklicnega usmerjanja.

V razgovoru so tudi povedali, da pred leti ustanovljeni koordinacijski odbori za uveljavljanje celodnevne šole v krajevnih skupnostih ne delajo, slabo je delal tak koordinacijski odbor tudi pri občinski konferenci SZDL.

Predlagali so tudi, da bi v vsaki delovni organizaciji zadolžili delavca, ki bi skrbel za povezovanje s šolo. Med drugim so opozorili, da je delo delavcev v celodnevni osnovni šoli premalo finančno ovrednoteno in da še niso dosegli take svobodne menjave dela, da bi prešli s financiranja oddelkov na financiranje programov.

Rk.

PRIZADEVANJE ZA BOLJŠE INFORMIRANJE V KS DOVJE – MOJSTRANA

Člani izvršnega odbora krajevne konference SZDL Dovje-Mojstrana so na zadnji seji osrednjo pozornost namenili aktualnim vprašanjem informiranja v krajevni skupnosti. Najprej so ocenili delo na tem področju v zadnjem obdobju, pogovarjali pa so se tudi o smernicah v prihodnje.

Kritično so spregovorili o delu komisije za informiranje pri krajevni konferenci SZDL, ki je bila ustanovljena z namenom, da izboljša informiranje občanov v krajevni skupnosti. Aktivno je delovala le krajše obdobje, zatem pa je bila aktivnost iz različnih vzrokov, objektivnih in subjektivnih, vse manjša. Ob tem seveda ni moč govoriti povsem o neuspehu dela, vendar je začetniška vnaša članov komisije počasi splahnela.

Člani izvršnega odbora so se na seji odločno zavzeli, da je potrebno čimprej spet poživiti delo komisije in nadaljevati z začetnim delom, da se krajanom nudi boljše, sprotno in vsestranska informacija o vseh pomembnih vprašanjih dela in življenja ter nadaljnjega razvoja krajevne skupnosti. Že nekaj časa so povsem upravičene kritike na zborih občanov in različnih sestankih, da so prelabo obveščeni o pomembnih zadevah in da obrazložitve o takih zadevah slišijo šele na seji in se zato težko hitro opredelijo in tudi glasujejo. Slabo poznavanje določenih zadev je velikokrat tudi vzrok, da se krajan ne odloča pravilno, ker niso razlage dobro razumeli. To vprašanje je v tem času v krajevni skupnosti Dovje-Mojstrana še kako pomembno, saj razpravljajo na sestankih o poteku zbiranja sredstev samoprispevka za asfaltiranje in obnovo cest, pa o pripravah na gradnjo mrliških vežic in podobno. V takšnih primerih je resnično potrebna celovita informacija, podana na vsake-mu razumljiv način in seveda dovolj zgodaj pred sestankom ali zborom občanov.

Na seji so govorili že o okvirnih smernicah delovanja na tem področju in predvsem o delu komisije za informiranje v prihodnje. Najprej si bodo prizadevali vzpostaviti pretok informacij med vsemi družbenopolitičnimi organizacijami in društvi v krajevni skupnosti. Vse informacije o delu, problemih in podobno se bodo zbirale na tajništvo krajevne

skupnosti, kjer bodo potem člani komisije skrbeli, da jih bodo uredili in jih v skrajšani jedrnatih oblikah posredovali krajanom preko tednika Železar in lokalne radijske postaje Triglav ter Glas, zavzemajo pa se tudi za objavljane informacij na oglasnih deskah v vseh starih naseljih: v Radovni, na Belci, na Dovjem in v Mojstrani.

Predvsem bodo večji poudarek dali pripravi gradiv za zbere občanov, kjer naj bi vsi že vnaprej prejeli dovolj jasno in razumljivo informacijo o zadevah, o katerih bodo razpravljali. To je velika odgovornost članov komisije pa tudi organov krajevne skupnosti oziroma družbenopolitičnih organizacij, da bodo ta gradiva dovolj zgodaj pripravili v poljudni in razumljivi obliki. Več pozornosti bo brez dvoma potrebno nameniti vprašanjem aktivne povezanosti novoizvoljenih delegacij s krajan in medsebojnemu obveščanju.

Nadalje bo potrebno v prihodnje pripraviti tudi več informacij o delu, rezultatih in aktualnih vprašanjih posameznih delovnih kolektivov v krajevni skupnosti. Marsikdo premalo pozna te kolektive, oziroma premalo ve, kaj pomenijo za napredek in nadaljnji razvoj kraja.

Na seji je bilo slišati tudi pobudo, da bi pripravili med krajan anketo o tem, kako so zadovoljni s sedanjim načinom informiranja, oziroma kakšne oblike predlagajo, da bi izboljšali delo na tem področju. Rezultati ankete bodo brez dvoma v veliko pomoč pri pripravi akcij za izboljšanje informiranja.

O delovnem programu komisije bodo razpravljali na skupnem sestanku izvršnega odbora krajevne konference SZDL Dovje-Mojstrana, članov komisije za informiranje ter vodij novoizvoljenih delegacij. Prav tako bo v komisijo potrebno vključiti nove člane, ker bodo le tako kos zahtevnim nalogam, ki jih čakajo v prihodnje.

J. Rabič

KRAJEVNE SKUPNOSTI IN KOMISIJA ZA TURISTIČNI PODMLADEK POZIVAJO K OLEPŠANJU JESENIC

V torek, 6. aprila, se je sestala komisija za turistični podmladek in ob navzočnosti predstavnika komisije za varstvo okolja Turističnega društva Jesenice in krajevne skupnosti Plavž, kjer ima društvo svoj sedež, sprejela svoj letošnji delovni program.

Dogovorili so se, da bodo sodelovali v tekmovanjih, ki jih organizirata gorenjska in Turistična zveza Slovenije, zbirali bodo etnografsko gradivo, sodelovali pri pripravi novega projekta, organizirali poučne izlete in predavanja, imeli predavanja za usmerjanje v gostinske poklice in drugo.

V sodelovanju s komisijami za varstvo okolja pri krajevnih skupnostih bodo tudi letos tako kot prejšnja leta opravili očiščevalne akcije na celotnem širšem območju mesta Jesenice. Tudi letos bodo te akcije predvsem vzgojnega pomena. Menijo, da tisti, ki bodo sodelovali pri odstranjevanju smeti, prav gotovo teh v prihodnje ne bodo več odmetavali kjerkoli, ampak v smetnjake. Zato je zaželeno, da bi poleg odraslih, ki jih bodo pozvale komisije za varstvo okolja pri krajevnih skupnostih, pri čiščenju sodelovali vsi učenci osnovnih šol od vključno petega razreda naprej in vsi dijaki usmerjenega izobraževanja.

Vodstva šol naj bi o dnevih in uri predvidenih očiščevalnih akcij teden dni prej obvestila turistično društvo in komunalno podjetje Kovinar zaradi sodelovanja in priprave posod in kontejnerjev za odvoz smeti. Področja čiščenja za posamezne šole bodo ista kot minula leta. Po opravljenih akcijah bodo mentorji turističnih podmladkov pisno poročali o opravljenem delu komunalni skupnosti občine Jesenice, ki bo odločila o nagradi.

Pri urejanju in čiščenju naj bi sodelovali vsi prebivalci Jesenic. Za to jih bodo spodbudile komisije za varstvo okolja pri krajevnih skupnostih in hišni sveti. Da ta akcija ne bi bila samo kampanjska, naj bi tudi hišni sveti določili stanovalce, ki bodo odgovorni za

vsakodnevno čiščenje na dodeljenem prostoru okrog poslopja, v katerem stanujejo. Ponekod so to že uredili in tudi že uspešno izvršujejo.

Predstavnica osnovne šole Prežihov Voranc je predlagala, naj bi se o vseh teh akcijah in o prizadevanjih za lepše okolje čimveč pisalo v naših glasilih in govorilo v oddajah radia Triglav Jesenice. Zgledne primere naj bi se pohvalilo, slabe pa grajalo.

Turistični podmladki bodo pri svojem delovanju upoštevali navodila, ki jih vsako leto dasta gorenjska in republiška turistična zveza, o svojem delu pa bodo v jeseni pisno poročali komisiji za turistični podmladek gorenjske turistične zveze. Na seji so sklenili, naj se o dogovorjenem obvesti vse šole, krajevne skupnosti, hišne svete in druge pristojne ter vse prebivalce Jesenic.

DA NE BI UTONILO V POZABO

Leto 1942 je bilo na Gorenjskem eno najtežjih, tako po parti-zanskih borbah, kakor po velikih žrtvah v partizanskih vrstah in med aktivisti Osvobodilne fronte. Okupator je to leto postal še posebno napadal in je hotel za vsako ceno uničiti narodnoosvobodilno gibanje.

Kakor smo lansko leto dali 40-letnici vstaje in ustanovitvi OF velik poudarek glede na delež, ki ga je dala Gorenjska in še posebej zgornji del Gorenjske v prvem letu narodno-osvobodilne borbe, je tudi prav, da se letos spomnimo velikih dogodkov v letu 1942.

To leto je značilno po tem, da je na Gorenjskem prišlo do pomembne reorganizacije v partizanskih vrstah. Ustanovitev prve grupe odredov, v katerem sestavu sta bili Gorenjski in Koroški odred je omogočila, da je partizanska borba dobila veliko podporo vsega gorenjskega prebivalstva.

Toda okupator je segal po najbolj drastičnih ukrepih, da bi onemogočil narodnoosvobodilno gibanje. 49 krat je v tem letu streljal talce, in 631 zavednih Gorenjcev je bilo ustreljeno v Begunjah, Dragi in drugod po Gorenjskem. Skoraj ni bilo streljanja talcev, da ne bi bil med ustreljenimi tudi Jeseničan.

Skušal bom oživeti le nekaj najvažnejših dogodkov na jeseniškem območju v letu 1942 in se obenem vsaj z imenom ali datumom oddolžiti vsem, ki so kot partizani ali talci padli v tem letu.

POMEMBNEJŠI DATUMI

Tretjega januarja so Nemci ustrelili v Dragi 36 talcev, med njimi predvojnega revolucionarja. Svobodaša in pečovodja javniškega pevskega društva Svobode Franca Meningerja.

Sestega januarja so Nemci zaprli večino upornikov z Belce, Dovjega in Mojstrane.

V dneh od 9. do 11. januarja se je Cankarjev bataljon junaško boril z nadomestnim sovražnikom v Dražgošah. Odločilno vlogo je v teh bojih odigral njegov komandant Jože Gregorčič-Gorenjc.

Enajstega januarja je gestapo zaprl večje število aktivistov OF s Podmežaklje. 19. januarja so napadli Nemci na Pokljuki Poključsko četo. Po umiku v strmine Lipance sta se ubila Stane Bokal, jeseniški prvoborec in organizator decembrske gorjansko-bohinjske vstaje in soborec Franci Kravs.

21. januarja so v Dragi ustrelili 14 talcev. Med njimi je bilo deset javniških in jeseniških mladincev, in sicer: Stanko Balanč, Viktor Gregorčič, Karl Kozjek, Marjan Okrožnik, Stanko Lah, Milan Ropret, Stanko Rožič, Zofija Traven, Joža Zalokar in Marija Zupan. Iz te skupine je po naključju ostal živ le Mirko Dimc, ki je bil prav tako napisan na lepaku ustreljenih talcev.

12. februarja so Nemci v Dragi ustrelili v skupini šestnajstih talcev tudi devet upornikov z Belce, Dovjega in Mojstrane, in sicer: Joža Križnarja, Franca Luksa, Andreja Lindava, Janeza Mraka, Maksa Rabiča, Kristjana Ražna, Miha Prezljia, Franca Skumavca in Janeza Skumavca.

16. februarja je Jože Pečar, upornik iz Mojstrane, po hudem mučenju na jeseniškem gestapu naredil samomor. 17. udeležencev decembrske vstaje pa je zaradi mučenja umrlo v raznih koncentracijskih taboriščih.

20. februarja se je 38 borcev Jeseniške čete več ur borilo z Nemci pri Prešernovi koči na Stolu. Padel je prvoborec Jože Koder in Nemci so po umiku Jeseniške čete zažgali Prešernovo kočjo.

12. marca so Nemci aretirali v Mojstrani še 45 domačinov in jih poslali v razna delovna in koncentracijska taborišča.

19. marca so Nemci ponovno napadli Jeseniško četo na Dindelnovem rovtu pod Črnim vrhom. Četa se je umaknila v Sedem grabnov. Žrtev ni bilo. Bil pa je ranjen predvojni revolucionar Viktor Stražisar in zajet Viktor Svetina, ki je po tem postal izdajalec. Tako kot v napadu na Zabrški planini je tudi tu sodeloval jeseniški župan, nemčur in izdajalec Karel Lukman.

Cetrtega aprila je bila ustanovljena prva grupa partizanskih odredov. V njenem sestavu sta bila Gorenjski in Koroški odred. Predvidena je bila tudi ustanovitev Koroškega odreda. Za komandanta grupe je bil imenovan Jože Gregorčič-Gorenjc in za politkomisarja Lojze Kebe.

13. aprila je v bližini doma svoje matere na Jesenicah padel Franc Benedičič predvojni revolucionar in komandir Jeseniške čete v času dražgoške bitke. Izdajalec je obvestil gestapo, da bo tega večera Benedičič prišel domov po hrano in obleko.

17. aprila je uspelo borcu Jeseniške čete kaznovati s smrtjo jeseniškega župana Karla Lukmana. Sredi Jesenic in podnevi je bila akcija uspešno izvršena in Lukman je bil kaznovan za svojo izdajalsko vlogo.

Istega dne je bil kaznovan s smrtjo tudi izdajalec Andrej Jakelj s Koroške Bele.

Nemci so se za to partizansko akcijo strahovito maščevali in z lepakom obvestili Gorenjce, da bodo ustrelili 50 talcev. Za spremembo so jih odpeljali v Mauthausen in jih tam ustrelili. Med njimi so bili: Marjan Kavalar z Javornika, član jeseniškega okrožnega komiteja komunistične partije, Leon Okrožnik z Javornika, član jeseniškega okrožnega odbora OF, Tomaž Godec, znani revolucionar in upornik iz Bohinja in soorganizator bohinjske vstaje, Tomaž Volf z Javornika, predan in posebno delaven komunist, Janez Iskra s Koroške Bele in Mirko Mežek iz Žirovnice. Od objavljenih na letaku je ostal živ le Aleš Jelenc, ki je bil v tem času v zaporih v Münchnu, tako da ga je ta odsotnost rešila pred streljanjem.

Poleg tega so Nemci v tem času preselili v Nemčijo večino družin, katerih sorodniki so bili v partizanih. Večina jih je bila preseljenih v Wernfels na Bavarsko.

21. aprila so Nemci po zaslugi izdajalca obkolili skupino borcev Koroške čete v skalnati votlini v bližini Okroglega. Večina je bila pobitih ali pa so se sami ustrelili, nekateri pa so bili zajeti. Ubit je bil tudi Jaka Rabič z Dovjega, znani kulturni delavec v jeseniški Svobodi, oziroma Enakosti.

Prvega maja je bila ponovno napadena Jeseniška četa v drvarski bajti v bližini Obrance na Mežakliji. Kljub pravočasnemu umiku je nemškemu ostrostrelcu uspelo smrtno raniti Jožeta Čufarja z Jesenic, brata Toneta Čufarja. Sele spomladi je pastir našel Jožetovo truplo v bližini mesta napada.

Tretjega maja je bil na Dovjem zajet borec Jeseniške čete Andrej Aleš z Jesenic. Ranjenega Aleša so Nemci odpeljali v Begunje in ga tu ustrelili; ime pa vnesli na letak imen talcev, ki so bili ustreljeni 16. maja v Mauthausnu. Na istem letaku sta bili objavljeni tudi imeni Alberta Verglja z Jesenic, borca Jeseniške čete, ki je bil zajet doma in njegove žene Ivane.

27. maja so Italijani v Ljubljani uspeli aretirati Toneta Čufarja, predvojnega revolucionarja in delavskega pisatelja in ga poslali v taborišče Gonars v Italijo.

Prvega junija je bil ob akciji na izdajalca in lovskega čuvaja Franca Gasarja iz Planine pod Golico smrtno ranjen borec Jeseniške čete Alojz Koračin-Savo z Jesenic.

Petega junija so borci Jeseniške čete izvedli mobilizacijo pripadnikov žirovniškega Wehrmannschafsa. Po dogovoru s posameznimi pripadniki te nemške pomožne vojaške enote je tega večera odšlo v partizane enajst domačinov z žirovniškega območja. Nemci so zaradi te akcije razpusili tudi ostale enote te pomožne vojske na Gorenjskem.

Enajstega junija je ob napadu Nemcev na Jeseniško četo na Mežakliji padel borec Ciril Tavčar z Jesenic.

12. junija, že drugi dan po odhodu v partizane, so v Podmežakliji Nemci zajeli Franca Klinarja-Frenka, borca Jeseniške čete. Ustreljen je bil v skupini talcev 11. julija v Begunjah.

20. junija je bil na Ravneh v bližini Potoške planine v Karavankah ustanovljen prvi bataljon Gorenjskega odreda, ki si je nadel ime Cankarjev bataljon. Za komandanta je bil postavljen Albin Zemva-Izidor in za politkomisarja Matija Verdnic, takrat s partizanskim imenom Štajzi (kasneje Tomaž).

Bataljon sta sestavljali prva in druga četa. Ze istega dne je odšla skupina borcev v akcijo na Javor-

nik-Senožete v tovarniško ambulan-to in se tam založila s sanitetnim materialom, odejami in posodo. Druga skupina je odšla v Podkočno in iztirila tovorni vlak, naložen s premogom. Predvidoma bi morali iztiriti vlak, ki je vozil italijanske vojake za vzhodno (rusko) fronto.

Na istem mestu so borci Prešernovega-Poključkega bataljona 23. septembra iztirili oklopni vlak.

22. junija je Cankarjev bataljon odšel v prehranjevalno akcijo v trgovino na Koroško Belo. Kljub obstreljevanju Nemcev so borci rekvizicijo uspešno opravili. Ob tem je partizanski dezertir Feliks Kropivnik obstrelil borca Cirila Trilerja-Čira.

24. junija je Cankarjev bataljon odšel v akcijo v Lesce v tovarno čokolade. Prišlo je do obojestranskega streljanja. Najprej je nemški stražar ali policist streljal skozi okno prvega nadstropja upravnega poslopja, partizanska zaseda pa je napadla nemško patruljo, ki je hitela z železniške postaje v smeri akcije in pri tem ubila enega policista.

25. junija so padli v zasedo raztrgancev (pomožna nemška policija) pod Potoško planino partizanski zdravnik dr. Edvard Pohar, bolničar Franc Guzelj in Ivan Reven, spremeljevalec, ki je tam tudi mrtev obležal. Guzelj se je ranjen zavlekel nad Potoke in tam izkrvavel. Izvlekel se je le zdravnik Pohar, ki je bil namenjen k ranjenemu partizanu Cirilu Trilerju-Čirotu.

26. junija zvečer je Gorenjski odred, ki ga je takrat sestavljal Cankarjev bataljon in Poključka – tretja četa zažgal železniški in cestni most v Mostah pri Žirovnici. Kljub slabemu vremenu je akcija uspela in bataljon se je brez žrtve srečno umaknil v Karavanke, tretja četa pa na Pokljuko. Za dvajset dni je bil zaustavljen železniški promet na gorenjski progi.

29. junija se je Cankarjev bataljon podal iz Križevcev nad Savskimi jamami pod Golico in tam izvedel prehranjevalno akcijo. Istočasno so se pozivu za vstop v partizane odzvali trije domačini.

Prvega julija so Nemci v Mostah ustrelili 28 talcev kot povračilni ukrep za požgana mostova. Uspelo pa je pobegniti Karlu Perdihu – kasnejšemu partizanu Žaru. Med talci ni bilo domačinov.

2. ali 3. julija je odšel Cankarjev bataljon v prehranjevalno akcijo na Hrušico. Nemški stražarji, ki so stražili karavanski predor, so partizane opazili in pričeli streljati nanje. Pri tem je bil ranjen in ujet borec Matjaž. Domnevamo, da je bil to Ferdinand Vrščaj iz Loke pri Črnomlju, ki je bil 31. julija pripeljan v Begunje in 7. julija ustreljen kot talec.

11. julija je Cankarjev bataljon ponovno odšel v prehranjevalno akcijo na Blejsko Dobravo. To pot je bila akcija uspešna.

11. julija je bil v skupini talcev ustreljen v Begunjah Florjan Jensterle z Jesenic.

26. julija je skupina borcev Cankarjevega bataljona napadla na Belem polju nad Hrušico nemški avtomobil. Pri tem so bili ubiti: dva nemška oficirja, arhitekt in šofer.

26. julija je bil v skupini talcev pri Trziču ustreljen Anton Noč s Koroške Bele.

27. julija so Nemci kot povračilni ukrep za akcijo na Belem polju ustrelili na istem mestu 45 talcev, večinoma domačinov z Jesenic in Hrušice.

Prvega avgusta je bil napaden Cankarjev bataljon na koroški strani sedla Mlinca v Karavankah. Pri tem je bil na stražarskem mestu ubit borec Franc Cimerman-Nace. Tudi na nemški strani sta padla nemški orožnik in koroški lovec – vodič.

Dr drugega avgusta je skupina borcev Cankarjevega bataljona pripravila v Planini pod Golico enega prvih partizanskih mitingov.

Osmega avgusta je bil pod Jezerci na Pokljuki napaden štab Gorenjskega odreda, ki se je hotel tu odpoti, ne da bi vedeli, da so borci Poključke čete zaradi predvidenega nemškega napada taborišče zapustili. Ubit je bil Polde Stražisar, komandant in Ivan Bernard z Bleda, zajet pa odredni intendat Franc Potočnik, ki so ga leta 1943 umorili v taborišču Mauthausen.

Desetega avgusta so Italijani v St. Vidu pri Ljubljani nameravali izročiti Nemcem Toneta Čufarja, delavskega pisatelja in predvojnega revolucionarja z Jesenic. Čufar je skušal pobegniti, pa so ga Nemci pri tem ustrelili.

28. avgusta je bil ob napadu na štab prve grupe odredov na Jelovici težje ranjen Viktor Kežar-Peter, pomočnik politkomisarja prve grupe odredov. Zaradi težkih ran je po nekaj dneh v bližini Jamnika umrl.

Požgan železniški most v Mostah

Devetega septembra je Cankarjev bataljon demoliral prostore občine Žirovnica. Zaplenil je nekaj arhiva in iz njega ugotovil, da je imel žirovniški župan Hočevar organizirano svojo vojnisko mrežo, ki naj bi jevala vse o partizanih.

Devetega septembra je v veliki nemški ofenzivi na Jelovici na Lipniški planini padel Jože Gregorčič-Gorenjc, komandant I. grupe odredov, organizator osvobodilnega gibanja na Gorenjskem in španski borec.

13. septembra je Cankarjev bataljon zažgal železniško postajo v Žirovnici in s tem uničil vse železniške naprave; druga skupina borcev pa je izvedla rekvizicijo hrane v trgovini Dvojmoč v Žirovnici.

24. septembra je skupina borcev Cankarjevega bataljona zažgala žago v Belci.

29. septembra zvečer je skupina borcev Cankarjevega bataljona prišla na Jesenice in rekvirirala pri čevljarju Zupanu 52 čevljev. Zupan je o zalogi obvestil partizane. Kljub uspehi akciji je uspelo tovarniškemu stražarju (Weichschute) ustreliti z okna stanovanja organizatorja te straže Walisa borca Borisa Čebina-Džima.

Petega oktobra je ob izvedbi prehranjevalne akcije v Hrašah vaška straža pričakala v zasedi borce Cankarjevega bataljona. Pri tem sta bila ubita Albin Zemva-Izidor, komandant bataljona in Anton Kokalj Berti, borec tega bataljona.

Cankarjev bataljon je bil v prvih dneh oktobra poklican na Jelovico, kjer je prišlo do ponovne reorganizacije. Partizanska aktivnost je zato na našem območju začasno prenehala do zime, ko se je ponovno vrnila skupina borcev in nastala je nova četa, ki je ponovno pričela izvajati akcije na vsem območju pod Stolom od Žirovnice do Kranjske gore. Tako je bilo to leto pomembno po veliki partizanski aktivnosti in tudi po velikem okupatorjevem terorju.

To leto je značilno tudi po tem, da je padel cvet naše revolucije. Padli so v glavnem vsi organizatorji narodnoosvobodilnega gibanja, med njimi tudi že nekateri, ki so se priključili nekoliko kasneje. Padlo je 29 borcev, in sicer: Andrej Aleš, Franc Benedičič, Ludvik Benedičič, Stane Bokal, Jože Čufar, Jože Gregorčič-Gorenjc, Franc Guzelj-Dohtar, Ivan Kavčič, Viktor Kežar-Peter, Franc Klinar-Frenk, Alojz Koračin-Savo, Jože Koder, Ignac Kralj, Franc Kravs, Franc Križnar, Florjan Majhen, Albin Pibernik, Julka Pibernik, Franc Potočnik, Ivan Reven, Ivan Rebernik, Stane Sekardi, Jakob Salamon, Jože Šavli, Polde Stražisar, Ciril Tavčar, Albert Vergelj, Karel Zima in Albin Zemva-Izidor.

Spomin na vse te borce postavlja pred nas nalogo, ki bi jih v tem letu morali izvršiti.

Mnoge kraje, kjer so padli pomembni in zaslužni revolucionarji in borci, skoraj nikdar ne obiščemo. Po zaslužnem revolucionarju in delavskem pisatelju Tonetu Čufarju so dobile ime tri šole in nekatere organizacije v Sloveniji. Mogoče bi bilo prav, da bi mladina vseh šol, ki se

imenujejo po njem, obiskala ob 40-letnici njegove smrti grob na pokopališču padlih borcev na Plavžu.

Po Jožu Gregorčiču je bila po osvoboditvi poimenovana osrednja športska organizacija na Jesenicah. Kasneje se je ime izgubilo. Mogoče bi športni park v Podmežakliji imenovali po njem. Nekdaj je bilo o tem že govora, pa se je nekaj zataknilo.

Streliški dom narodnega heroja Matija Verdника-Tomaža sameva in propada v Podmežakliji.

Po večletnem čakanju bomo oživel akcijo za ureditev grobišča padlih borcev na Plavžu. Tu bi obeležili tudi imena vseh Jeseničanov, ki so padli kot talci ali žrtve fašističnega terorja širom Slovenije in v nemških koncentracijskih taboriščih.

Za Poldeta Stražisarja, komandanta Gorenjskega odreda, skoraj ne vemo, da je pokopan na pokopališču na Koroški Beli. Tudi tu bi z dodatno ureditvijo grobišča padlih borcev in drugih žrtve najlepše počastili spomin vseh, ki so dali svoja življenja za svobodo.

Tudi muzej v Kosovi graščini, kjer naj bi prikazali revolucijo in boj jeseniškega železarja in drugih iz Gornjesavske doline, bi morali čimprej urediti. Predlogo že trajajo ureditve te pomembne kulturno zgodovinske ustanove. Zakaj ne znamo za to akcijo dobiti denarja? Prav gotovo bi s primernim pristopom do delavcev v združenem delu naleteli na razumevanje. Tudi za delavski dom (pri Jelenu) – spomenik naše revolucije, s spominsko ploščo jeseniških padlih prvoborcev se nismo rekli zadnje besede. Čemu naj bi v bodoči služil in kako bi ga obvarovali pred razpadom?

Ob 40-letnici težkih in slavnih dni usodnega leta 1942 nam torej ne manjka nalog. Mogoče nam manjka tistega partizanskega zanosa in poguma, pa se nekaterih nalog le preveč oklevajoče lotevamo. Mogoče bi bilo prav, da bi pogledali v sosednje občine, kako so take akcije reševali. Sicer pa morem reči, da smo se nekaterih nalog tudi na Jesenicah uspešno lotili.

Zakaj torej zopet ponavljam nekatere predloge in sugestije. Še smo namreč živi borci in prič, ki bi lahko bistveno pripomogli, da bi določene naloge lažje in hitreje ter brez napak rešili.

Vendar pa mislim, da sem s tem, ko sem podal kratko kronologijo dogodkov samo iz leta 1942, dovolj prepričljivo poudaril potrebo po izvedbi nalog, ki sem jih mogoče še preskromno poudaril.

Tudi ne verjamem, da nas je samo nekaj poklicanih, ki bi na te probleme morali stalno opozarjati.

Prepričan sem, da bo tudi nova družbenopolitična struktura, ki v teh dneh prevzema svoje odgovornosti, razumela pomen naše revolucije in težkega ter slavnega narodnoosvobodilnega boja in se zavzela, da ta boj ne bo pozabljen.

Slovenko

KURIRČKOVA POŠTA NA KOROŠKI BELI

Prejšnji teden smo učenci osnovne šole Karavanskih kurirjev NOB sprejeli letošnjo kurirčkovo pošto.

Že zgodaj zjutraj smo se v spremstvu mladih iz krajevne skupnosti Javornik-Koroška Bela odpravili proti Završnici. Pri Milovanovičevem spomeniku so nas čakali kurirji iz Zirovnice. Povedali smo morali geslo in torbica je bila v naših rokah. Nosili smo jo mimo spomenikov in spominskih obeležij in jo ob 11. uri prinesli v šolo. Tam so bili vsi zbrani v telovadnici. Navdušeno so nas pozdravili, mi pa smo torbico izročili načelniku pionirskega štaba. Prebral je pozdravno pismo predsedstvu SFRJ. Pozdravom smo se pridružili tudi mi. Povedali smo, da kurirčkovo pošto vsako leto ponosno nosimo. Vodijo nas tovariši — nekdanji borci in nam pripovedujejo o težkih letih boja. Hvaležni smo za njihove žrtve in nadčloveške napore, ki so nam prinesli svobodo. Z njimi je neločljivo povezano ime našega nepozabnega tovariša Tita, ki je borce popeljal v boj. Skupno so nam priborili lep današnji dan, naše srečno življenje.

Poudarek smo dali tudi 40-letnici pionirske organizacije. Ta se je rodila sredi najhujše vojne vihr. Tudi pionirji so se zavedali svoje dolžnosti do rodne zemlje. Bili so udeleženci v boju, pomagali so predvsem kot kurirji.

Danes je pionirska organizacija najbolj množična organizacija, v katero so vključeni najmlajši člani naše družbe. V okviru našega delovanja ohranjamo tudi tradicije NOB. Vedno radi prisluhnemo pripovedovanju borcev. Tako se seznanjamo s slavno zgodovino. Tovariši borci nas večkrat obiščejo, mi pa njihove spomine zapisujemo, da bodo ostali živi še prihodnjim rodovom.

Vse to smo povedali v uvodu, nato pa je sledil miting s kulturnim programom.

Kurirčkova torbica je morala kmalu spet na pot. Ob 12. uri smo jo že varno predali kurirjem osnovne šole Polde Stražisar z Jesenic.

Pošta gre iz rok v roke gorenjskih in vseh slovenskih pionirjev. Tako bo naše dobre želje in prisrčne pozdrave prinesla v Beograd.

Florjan Vidic
literarno-novinarski krožek
OŠ Karavanskih kurirjev NOB
Koroška Bela

... NA HRUŠICI

V četrtek, 8. aprila, so učenci osnovne šole 16. december iz Mojstrane predali kurirčkovo pošto pionirjem iz osnovne šole Toneta Čufarja na Plavžu. Kurirčkovo torbo smo pričakali pri spomeniku na Belem polju pri Hrušici. Ob navzočnosti predstavnikov družbenopolitičnih organizacij so otroci iz vzgojnovarstvene organizacije Franciške Ambrož s Hrušice pionirjem pripravili skromen, toda zelo prisrčen program.

Hrušica bo letos s številnimi prireditvami počastila spomin 40-letnice streljanja talcev na Belem polju. Najmlajši so s kurirčkovo pošto pričeli s programom praznovanja krajevnega praznika.

Janko Veber

Prizor iz Brešanove igre Smrt predsednika hišnega sveta, ki je te dni na sporedu na Jesenicah

SELEKCIJA V GENOVI

Val toplega mediteranskega zraka mi punhe v obraz, ko odprem okno »tradotta militare«, vojaškega vlaka na progi Bolzano—Verona—Milano—Genova. Po polzevo se cijazimo skozi predmestja največjega severno-italijanskega pristanišča.

Krvavorode sonce se dviga iznad Ligurskega morja; — vendar nas to toplo italiko sonce ne more pregreti. Globoko v kosterh se zmeraj čutimo rusko zimo, vzbuh eksplozij, streljanje katšob ob zamrzlem Donu, ječanje ranjenecv, onemogle vzdihne umirajočih v snegu: »O, bella mia Italia, o ljubljena mati moja!« Le našim hitrim petam, kmečki trdoživosti in spletu srečnih naključij se imamo zahvaliti, da tudi mi nismo pustili svojih kosti na brezkončnih zasneženih ruskih ravninah...

Ko smo pred enim letom odhajali, je bil naš vlak okrašen s cvetjem, parolami, s slikami Benita Mussolinija in kralja Emanuela, na ulice so nagnali šolarje, da so nas prišli pozdravit s petjem fašističnih pesmi in transparenti in nune so nam delile nabožne podobice, ki naj bi nam prinašale srečo v borbi proti rdečim pogonom.

Zdaj ko se — poraženci — vračamo, je kajpak vse čisto drugače: ne duha ne sluha o cvetju, pesmih in transparentih; še več — vojaške patrulje preženejo s peronov vse morebitne priče naše neslavne vrnitve. Taki kot smo: shujšanih teles, izpitih oči, do gola ostriženi in v razcapanih uniformah — res nismo kakšna posebna paša za oči. To je torej ostalo od slavne osme armade, ki se je pred slabim letom s takšnim pompom odpravljala na vzhodno fronto... Pred železniško postajo nas že čaka dolga vrsta ambulantnih voz in bolniške sestre pomagajo vstopati ranjenecv in invalidom; marsikdaj ne gre brez nosil.

Tisti, ki smo se s fronte rešili z vsemi udi in vsaj za silo zdravi, presedemo v vojaške kamione. V večernem mraku se vozimo skozi predmestje Genova in se ustavimo pred zapuščenim in nerazsvetljenim vojašnico — samo pred vhodom brli medla luč in pod njo se sprehaja stražar s puško. Tu bo torej naš začasni dom. Pravzaprav niti ni tako slabo; v primerjavi s tem, kar imamo za seboj, je to pravi komfort: ruhe na pogradih so čiste, stranišča so razkužena, za večerjo bomo dobili rižoto, pa še kozarec vina vsak.

Zjutraj nas prebudi ropot tramvajev zunaj na ulici in ko pogledamo skozi okna, se nam zabešči v jutranjem soncu velik napis na pročelju sosednje hiše: FAGANELLI, prodaja alkoholnih in brezalkoholnih pijač. V hipu postanemo vsi žejni — na žalost žejni tudi ostanemo.

Delavci z oguljenimi aktovkami v rokah prihajajo v pristanišče. Vojna je, v pristanišču ne pristane veliko ladij — še največ je tistih z begunci z afriške fronte — iz Tunizije in Libije. Po na pol prazni ulici odmeva glas prodajalca časopisov: »Mati zadavila svojega lastnega otroka! Velik rop banke v...!« Kaj so vsi ti zločinčki, si mislim, proti temu velikemu vojnemu zločinu, zaradi katerega že tretje leto trpi ves svet?

Kljub temu kupim časopis. In berem »Nemške podmornice so v zadnjem času potopile 100.000 britov sovražnikovih ladij.« — Če bi bilo to res, bi morale biti zavezniške sile že zdavnaj brez svojih ladij in bi morale invazijo na Normandijo opraviti v lesenih čolnih! In če bi bile številke o uničenih sovjetskih oklepniških vozilih vsaj približno natančne, tudi Rusi že zdavnaj ne bi imeli nobenega tanka več in se ne bi imeli s čim prebiti do Berlina. Berem naprej: »Nemška protiofenziva pri Harkovu.« piše z velikimi črkami. Spodaj pa z znatno manjšimi: »Nemci se s Kavkaza umikajo na boljše položaje.« Kje so ti »boljši

položaji, ne zvemo. In če bi bile vesti o »velikih nemških uspehih proti gerilcem na Balkanu« resnične, potem ne bi smelo biti v jugoslovanskih in grških gozdovih že dolgo nobenega partizana več...

Na dvorišču naše kasarne stoji velik lesen pano, na katerem je naslikan črnolas deček divjega pogleda in s kamnom v roki, ki naj bi simboliziral italijanski odpor proti tuji vladavini? Proti kakšni vladavini? Zgodovina nekaterih res ne nauči ničesar.

S kasarniške terase se nam odpira razgled na Genova, na hribe, na morje; le malo ladij je zasidranih v pristanišča in žerjavi brez dela rjavijo na tiri. Bolj živahno je le v ladjedelnici, kjer neko veliko odsluženo ladjo razrezujejo za staro železo. Vedno lačne peči lombardijskih jeklarn že nestrpno čakajo na novo pošiljko te dragocene surovine.

Prek morja, iz Afrike sem, prihajajo jate lastovk, ki oznanjajo pomlad. »Kdaj bo za nas prišla pomlad?« se zamišljeno oglašajo Droleto Albin, moj sovaščan iz Baške grape, vojni tovariš z italijanskih večbališč in sotrpini z vzhodne fronte. »Prav gotovo ne prej, preden ne bo Hitlerja in Mussolinija pobral hudič.« mu odgovorim. Toda — ali bomo sploh dočakali ta srečen dan? Koliko naših je že pustilo svoje kosti ob Donu, v Severni Afriki, na Balkanu... Kje jih bomo pustili mi?

Vemo samo to: dolgo nas ne bodo pustili takole počivati. In res — komaj poludrugi teden je minil, ko nas nekega popoldneva postrojijo na dvorišču. Dežurni oficir ukaže: »Kogar bom poklical, naj stopi iz vrste!« In začne naštevati imena s seznama, ki ga drži v roki: »Daskobler, Čufar, Trontelj, Mozetič, Drole, Torkar...« in tako naprej, sami primorski Slovenci in istrski Hrvati smo bili na seznamu. »Boš videl, Tonej,« me Albin sune s komolcem, »vsaj še leto ali dve ne boš videl svoje ljubice...« — »Skoraj za cel partizanski bataljon nas je,« se zasmejem, ko nas postrojijo v novo vrsto. »V tistih hribih tam bi se prav imenitno znašli!«

Dve leti pozneje so se prav s teh hribov nad Genova vsuli italijanski partizani, ki jim je poveljeval »nostro colonello Antonio Ukmar« in zavzeli mesto še pred prihodom zavezniških enot. Škoda, da Anton Ukmar za življenja ni napisal knjige o svojih vojnih podvigih. Bilo bi prav zanimivo branje!

Ze prej smo slutili, zato nas ni presenetilo: vsi vojaki italijanske narodnosti so kot »zaslužni veterani ruske fronte« dobili petnajstidnevni dopust, nas, Slovence in Istrane, pa so z vlakom odpeljali na jug, v Neapelj, v delovna taborišča. Niso se nas upali poslati domov, ker so še predobro vedeli, da se velika večina ne bi nikoli več vrnila v kasarne, pač pa bi pri priči pobegnili v gozdove k partizanom. K partizanom smo potem vseeno prišli — ampak šele leta 1944, ko je bil Neapelj osvobojen.

Anton Torkar

VABILO NA OTVORITEV RAZSTAVE

Sekcija za družbenopolitično aktivnost žensk pri krajevni konferenci SZDL Plavž in tudi uspešno sodeluje z vodstvom osnovne šole Tone Čufarja na Plavžu. Kot že leta prej so članice sekcije tudi to šolsko leto od začetka oktobra do sedaj vodile krožek ročnih del, ki se ga je udeleževalo skupno 73 učenk in učencev tretjih in četrth razredov.

Začeli so pri osnovi, to je učenju raznovrstnih osnovnih vbovov, šivanja gumbov, izdelavi gumbnic, krpanju nogavic in podobno. To morajo praviloma znati vsi učenci že v okviru delovnega programa šole in v okviru LO in družbene samozasčite.

Po teh osnovah šivanja so prešli na bolj zahtevne oblike ročnih del, in sicer izdelavo tapiserij, makrameja in vezenja. V tretjih razredih so učence o tem poučevala: Mija Azman, Slavka Robič in Vika Ambrožič. V četrth razredih pa: Danica Škoda, Marija Svetina, Minka Krek in Anica Robič. Za koordinacijo s šolo in za razpored pa je skrbela neutrudna družbenopolitična delavka Gizela Velikonja. Pri tem je zelo veliko pomagala tovarišica Velepec, ki je vse tapiserije narisala brezplačno.

Razstava bo odprta vsak dan do vključno 22. aprila od 7,30 do 17,30.

Vodstvo sekcije in šole

KURIRČKOVA POŠTA NADALJUJE SVOJO POT

S spomladanskimi dnevi je prišla tudi kurirčkova torba, ki je med slovenskimi in vsemi jugoslovanskimi pionirji zelo priljubljena. Nosimo jo v spomin na partizanske kurirje, ki so med narodnoosvobodilno borbo po skrivnih poteh prenašali pošto od čete do čete in od bataljonov do brigad.

Kurirčkova torbica je ostala tudi v spomin na tovariša Tita. Tako smo vsako leto za njegov rojstni dan poslali tudi naša prisrčna voščila —

saj smo vedeli, da je naš velik prijatelj. Čeprav našega Tita nimamo več, bo ostal med nami njegov lep spomin.

Kurirji so bili pogumni, zanesljivi in iznajdljivi. Taki so bili tudi naši pionirji — kurirji, ki so v petek prevzeli torbico v vrtcu Angelce Očepek na Plavžu in jo varno prinesli v vrtec Julke Fibernik. Spotoma so obiskali in prižgali svečke ter položili šopek na grobove padlih borcev v spominskem parku na Plavžu in spomeniku pred železniško postajo.

Ob 12.30 so prispeli v avlo naše osnovne šole Prežihov Voranc, kjer smo jih navdušeno pozdravili. Pripravili smo partizanski miting. Slovesnosti sta se udeležila predstavnik ZB NOV in SZDL iz KS Sava Cilka Ščavničar in Franc Globočnik.

Kurirčkova pošta je pri nas prenočila in v ponedeljek nadaljevala pot. Kurirji so jo odnesli na Blejsko Dobravo in nato na Poljane, kjer so jo predali vrstnikom iz radovljiske občine z željo, da se vidiijo na zboru slovenskih in jugoslovanskih pionirjev v Črnomlju, kjer se bodo zbrale vse torbice.

Učenci 3. in 4. razredov
novinarskega krožka
COŠ Prežihov Voranc Jesenice

S. B.

DRUGA ŠTEVILKA ŠOLSKEGA GLASILA COŠ TONE ČUFAR »MLADI KOVINAR«

Na začetku meseca aprila so učenci COŠ Tone Čufar lahko kupili drugo številko Mladega kovinarja. Izšla je v nakladi 500 izvodov, pripravili pa so jo člani literarno-novinarskega krožka. Zaradi različnih tehničnih vzrokov (pomanjkanje papirja) je ta številka izšla z manjšo zamudo.

Prispevki v tej številki so razdeljeni v tri enote. Prvi del obsegajo prispevki, posvečeni dnevu žensk.

Tu je na prvem mestu pesem Matjaža Varla, v kateri je izrazil spoštovanje do vseh mater sveta. Sledita prispevka, ki vsak na svoj način osvetljujejo praznik žensk. Nataša Kelvišar je opisala boj žensk za pravice v stari Jugoslaviji do današnjih dni, Snežana Balazič pa je razmišljala o ženski enakopravnosti, kakor jo dojemata s svojimi petnajstimi leti. Učenci tretjih in četrth razredov so prispevali vrsto zanimivih prispevkov, v katerih so izrazili svojo ljubezen in hvaležnost do svojih mamic, ki toliko žrtvujejo zanje.

Drugi del obsegajo literarni prispevki, ki so jih napisali mladi literati. Prevladujejo prozna besedila, čeprav je tudi nekaj zanimivih pesmi, ki govorijo o ljubezni in naravi. Zelo pestra so prozna dela, ki opisujejo različne dogodke iz življenja učencev, njihova razmišljanja in čustvovanja. Mnogo zanimanja je vzbudila znanstveno-fantastična zgodba o raziskovanju vesolja, ki jo je napisal Egon Kepic.

Tretji del je namenjen razvedrilu. Obsega dve križanki, od katerih je ena nagradna, računsko uganko in seveda šaljivi šolski horoskop, ki učencem svetuje, kako se ravnati v pomladnih dneh.

Šolsko glasilo so ilustrirali člani likovnega krožka pod vodstvom mentorja Slavka Ileniča.

Uredniški odbor, ki ga vodi mentor Srečko Rutar, že pripravlja literarne prispevke za naslednjo številko Mladega kovinarja z upanjem, da bo ta številka še boljša in pestrejša.

Snežana Balazič
novinarski krožek
COŠ Tone Čufar

B. B.

RAZSTAVA ROČNIH DEL

Društvo upokojencev Javornik-Koroška Bela — krožek za ženska ročna dela, vabi v svoj dom na Javorniku na ogled razstave ročnih izdelkov od torke, 20. aprila, do petka, 23. aprila, vsak dan od 9. do 19. ure, v soboto, 24. aprila, pa od 9. do 12. ure.

UPOKOJENKE Z JAVORNIKA IN KOROŠKE BELE DODAJAJO ŽIVLJENJE SVOJIM LETOM

Krožek za ženska ročna dela pri društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela je bil tudi zadnji jesen in zimo delaven. Članice bodo to dokazale z razstavo svojih izdelkov, ki jo bodo pripravile v prostorih doma društva na Javorniku. Razstavo bodo odprli v ponedeljek, 19. aprila, ob 18. uri s kratkim kulturnim programom. Ogledali si jo boste vsak dan do vključno petka, 23. aprila, od 9. do 19. ure, v soboto, 24. aprila, pa le od 9. do 12. ure.

Namen razstave ročnih izdelkov je pokazati javnosti, da žene z Javornika in Koroške Bele — upkojenke, tudi dodajajo življenje svojim letom. Ne posedajo samo po svojih stanovanjih, gospodinjo, obdelujejo svoje vrtičke in vrtove, gojijo rože, varujejo vnuke... Vsak petek popoldne od 16. do 18. ali 19. ure se sestajajo v prostorih doma društva. Delajo različne tehnike ročnega dela. Med seboj si izmenjujejo strokovno znanje in izkušnje. Ne želijo ustvarjati umetnin. Njihovi izdelki so namenjeni vsakdanji rabi. Delajo oblačila za svoje družinske člane. Vse od kap, puloverjev in jopic, do kril, hlač, nogavic, rokavic in oblačil za dojenčke. Tudi plašča in kompletne kostime se lotevajo. Poleg tega delajo izdelke, ki so namenjeni lepšemu izgledu njihovih stanovanj. To so namizni prtji, seti, prtčji, pa tudi prevleke za naslanjače, stole, kavče, postelje. Tiste, ki jim vid še ni opešal, izdelujejo z drobnimi šivi lepe gobeline. Zastopani so tudi klekljani izdelki.

Vse svoje izdelke ustvarjajo žene z

ljubeznijo. Številnim razvedrilom se je potrebno odreči. Pozabljati na razne osebne želje in potrebe. S toplo mislijo in ljubeznijo do družinskega člana, ki mu je izdelek namenjen, sedijo pogosto pozno v noč. Ko domači že trdno spijo, še vedno pojejo v njihovih rokah pletilke svojo enakomerno pesem.

Zato bi bilo prav, da bi obiskovalci razstave ne ogledovali izdelkov le z vidne, tehnične strani. Če bodo videli v izdelkih tudi kaj več, jih bodo ocenjevali s spoštovanjem.

RAZSTAVA ROČNIH DEL — PREGLED USPEŠNE DEJAVNOSTI KROŽKA ROČNIH DEL

Sekcija za družbenopolitično aktivnost žensk pri krajevni konferenci SZDL Plavž že več let zelo aktivno in tudi uspešno sodeluje z vodstvom osnovne šole Tone Čufarja na Plavžu. Kot že leta prej so članice sekcije tudi to šolsko leto od začetka oktobra do sedaj vodile krožek ročnih del, ki se ga je udeleževalo skupno 73 učenk in učencev tretjih in četrth razredov.

Začeli so pri osnovi, to je učenju raznovrstnih osnovnih vbovov, šivanja gumbov, izdelavi gumbnic, krpanju nogavic in podobno. To morajo praviloma znati vsi učenci že v okviru delovnega programa šole in v okviru LO in družbene samozasčite.

Po teh osnovah šivanja so prešli na bolj zahtevne oblike ročnih del, in sicer izdelavo tapiserij, makrameja in vezenja. V tretjih razredih so učence o tem poučevala: Mija Azman, Slavka Robič in Vika Ambrožič. V četrth razredih pa: Danica Škoda, Marija Svetina, Minka Krek in Anica Robič. Za koordinacijo s šolo in za razpored pa je skrbela neutrudna družbenopolitična delavka Gizela Velikonja. Pri tem je zelo veliko pomagala tovarišica Velepec, ki je vse tapiserije narisala brezplačno.

To delo je za letošnje šolsko leto zaključeno. Kot zaključek tega koristnega dela bodo v petek, 16. aprila, ob 17.30 v avli osnovne šole Tone Čufar odprli razstavo ročnih del, ki so jih naredili učenci skupno z izdelki članice sekcije. Ob otvoritvi bodo učenci osnovne šole pripravili krajši kulturni program, v katerem bosta sodelovala pevski zbor in recitatorji.

Na ogled izdelkov, ki bodo razstavljeni vsak dan do 22. aprila od 7.30 do 17.30, so poleg vseh občanov povabili tudi članice ženske sekcije Društva upokojencev Zadoobrovo — Sneberje iz občine Ljubljana — Polje, s katerimi so navezale stike in sodelovanje. Prvič so se z njimi srečale in spoznale na sedemdnevem oddihu na Lošinju. Otvoritev razstave bo prijeten praznik osnovne šole in zelo aktivnih žensk na Plavžu. Vse to pa so pripravili in namenili v počastitev devetega kongresa zveze komunistov Slovenije.

B. B.

NOVOSTI NA POLICAH JESENIŠKE KNJIŽNICE

Edmund HILLARY: Ni zmage brez tveganja. Državna založba Slovenije 1981. (Biografije).

Skoraj vsi najstniki v določeni starosti željno segajo po knjigah, ki opisujejo pustolovščine. Tudi med odraslimi je precej takih, razlika pa je v tem, da odrasli bolj strogo ločujejo med resničnim in izmišljenim; in da zato berejo predvsem tiste pustolovske zgodbe, o katerih vedo, da so »resnične«. Torej takimenoenovano memoarsko literaturo, pa dnevnike in potopise.

Kaj ima pričujoča Hillaryjeva knjiga skupnega z leposlovjem? Avtor vsekakor nima literarnih ambicij, njegovo pero pa kaže nekatere odlike, ki ne bi bile odveč pri nobenem piscu leposlovne proze: samokritičnost, objektivnost, zmožnost za ločevanje med bistvenim in ne-bistvenim, smisel za »suhi« humor. Hillary se je lotil pisanja knjig predvsem zato, ker ve, da njegova doživetja zanimajo milijone ljudi po vsem svetu. Prav gotovo je v veliki meri računal na bralce, ki bodo sledili njegovi pripovedi iz potrebe po domišljiskemu izživljanju — pa čeprav so te potrebe morda zamaskirane z željo, »zvedeti, kako je v resnici bilo« — ko so, recimo, osvajali najvišji vrh sveta.

Hillaryja namreč poznamo predvsem kot moža, ki je 1953. leta skupaj s Tenzingom Norgayem prvi stopil na vrh Mount Everest. O himalajskih vzponih je bilo napisano že mnogo knjig, tudi Slovenci jih imamo precej (na samo prevodnih). V tej rubriki sem pred časom že poročal o Zaplotnikovi Poti. Naj ob tej priložnosti navedem še naslove najpomembnejših knjig o himalajskih odpravah, — knjig, ki jih lahko dobit v naši knjižnici.

Zanimivo, da imamo manj prevodov kot izvirnih domačih del. Naj naštejemo najpomembnejše: Nanga Parbat Hermann Buhla; Vzpon v Everestu treh švicarskih piscev; Herzogovo Anapurno; Hiebelejevo Pustolovščino Everest; in končno Lambertov Rekord na Himalaji.

Najstarejša slovenska knjiga na to temo je izšla že leta 1927! To je Juša Kozaka Boj za Mount Everest. To je bil čas, ko je Oton Župančič napisal epigram Vsak po svoje:

»Sredi viharja sam s svojo vestjo!
To je najvišji praznik življenja,«
pravi Sven Hedin. — »Jaz drugega mnenja

bil bi,« začevka čič za pečjo.

Dejansko pa so najlepše in najbolj-sežnejše slovenske knjige izšle dosti kasneje, v času, ko so se naši gorniki zares začeli udeleževati v najvišjem gorstvu sveta. To so kolektivna poročila o odpravah na Everest (1979), Kangbačen (1974) in Makalu (1972). Sem bi morali priložiti še knjigo o odpravi na Trisulje Noči in viharji — napisali so jo Keršič, Mahkota in Debeljak; tudi knjiga Himalaja in človek je kolektivno delo (ne govori pa posebej o naših gornikih).

Sicer pa imajo nekateri naši gorniki že pravi oseben odnos do Himalaje. Med temi bi moral na prvem mestu omeniti Zorana Jerina, udeleženca naše prve odprave (na Trisul), ki je o svojih himalajskih potovanjih napisal dve knjigi: Hima-

laja, rad te imam in Vzhodno od Katmanduja. Za konec pa bi navedel še tri manj obsežne, pa po svoje prav tako zanimive knjige: Cedilnikovo Congma je hodil spredaj, Kruto goro Marjana Raztresna in Krišljevo YU3DRL-9N1YU Mount Everest Sagarmatha.

Vrnimo se zdaj h knjigi, ki je bila povod za tale članek. Ni zmage brez tveganja ni prva Hillaryjeva knjiga. Celotno v knjižnici lahko najdemo še eno, ki je tudi prevedena v slovenščino. To je potopis Čez belo celino — Hillary ga je napisal skupaj z Vivianom Fuchsom.

Tudi v pričujoči knjigi oživlja spomine na svoje odprave v Antarktiko, na svoja gorniška doživetja v rodni Novi Zelandiji, na tihomorskih otokih, v Alaski... Največjo težo ima zanj (in za bralca) kajpak vzpon na Everest — temu vzponu je posvečen osrednji del knjige.

Prejle sem pozabil omeniti: knjigo o Tenzingu Norgayu, Šerpi, ki je delil s Hillaryjem zmagovalstvo nad Everestom, smo dobili že pred 14 leti. Napisal jo je po Tenzingovi pripovedi Američan J. R. Ullman. V tistih davnih časih so se mnogi razvneli ob sporu, kdo je pravzaprav prvi stopil na sam vrh, Tenzing ali Hillary? Drugače povedano: je bil to domačin (napol Nepalec napol Indijec) ali belec, krvni sorodnik osvovljenih kolonialistov? Kaj vesta o tem povedati člana zmagovite naveze? Konec koncev oba vztrajata

pri ugotovitvi, da sta prišla na vrh takorekoč hkrati. Tenzing pove, da je bil nekaj korakov za tovarišem. Vendar to nima pomena. K poštenosti sodi tudi to: oba priznata, da sta bila v določenem trenutku zelo prizadeta — Tenzing zaradi podcenjujoče izjave J. Hunta, ki je vodil odpravo, Hillary zato, ker so takoj po sestopu množice Nepalcev povzdigovale Tenzinga do nebes, sam pa je bil na nekašnem plakatu prikazan kot nekakšna salama, ki jo Tenzing vleče za sabo. Vse to se je kasneje brez nadaljnega zgladilo.

Ce me spomin ne vara, smo v tistih letih tudi mi (tudi pisec teh vrstic sodi zraven) po nepotrebnem »navijali« za Tenzinga. Prav je torej, da spregovori tudi Hillary v slovenščini. Prej omenjena himalajska literatura gotovo ni potešila apetita po takih knjigah — prej bi lahko rekli, da ga je vzbudila. Sicer pa govori Hillary kot pravi Anglosas o teh rečeh na videz bolj trezno in bolj hladno — zraven pa čuti, da je v resnici prav tak zanesenjak kot naš Zaplotnik ali katerikoli iz te čete najpogumnejših in najtrših. Se le strani 192 pove — ko se ni več dalo odlašati — da že dolgo pozna hčerko predsednika novozelandskega planinskega kluba. Ljubezen v tej kombinaciji pride v poštev šele kot nekakšna nagrada zmagovitemu vitezu. Tega, da so gore njegova prava ljubezen, menda sploh ni treba poudarjati.

Marko Hudnik

GLASBENI UŽITKI Z JESENIŠKIM PIHALNIM ORKESTROM

Več kot teden dni pred koncertom so sredstva javnega obveščanja vabila na koncert pihalnega orkestra Jeseniških železarjev. Ker noveletnega koncerta nisem uspela poslušati, zmanjkalo je vstopnic, sem se odločila, da spet poskusim srečo pri blagajni. Vstopnic je bilo še tik pred začetkom koncerta dovolj. To dejstvo me je zelo začudilo. Pred tremi meseci oba koncerta razprodana, zdaj pa skoraj nič obiskovalcev. Sedeli smo namreč v skoraj prazni dvorani. Kaj je morda upadlo zanimanje za naš priznani in kvalitetni pihalni orkester, ali pa se je kvaliteta tako zelo poslabšala? Zato sem težko čakala začetka.

Ugasili so luči, godbeniki so začeli prihajati na oder in jemati v roke svoja glasbila. Že je zadonela po dvorani Himna železarjev, skladatelj Ivana Knific, da naju je takoj obe z mamico prevzel veličasten in hkrati lahкотen ritem koračnice. Tudi mamici očje je pred veliko leti igral pri tem orkestru in zato jo še toliko bolj prevzamejo zvoki koračnice in skladb, ki jih izvaja jeseniški pihalni orkester. Takoj za himno je povezovalka programa Majda Rebernik napovedala Kosovko. Ta skladba nas je popeljala na Kosovo. Delo je lahкотno, tempo je hiter in pravo nasprotje naslednje skladbe Tarske noči. Ta nam priča vroče poletje ob morju, romantične noči ob obali, skratka morskno idilo. Instrumenti so se lahкотno poigravali, kot da bi barke poplesavale na morsk gladini. Že je tu naslednja skladba, ki je že bližje Sloveniji. Tudi ta je lahкотna in prijetna za uho, vsebuje pa tudi folklorne elemente hrvaške narodne glasbe; skladatelj je namreč Hrvat. Nato nas je napovedovalka v besedi privedla domov v Slovenijo. Orkester je namreč zaigral vesele in poskočne Avsenikove melodije. Bili

smo navdušeni in ne le to skladbo pač vsako posebej smo nagradili z bučnim in dolгим ploskanjem.

Ko je napovedovalka spet prišla na oder, nam ni napovedala nove melodije, ampak je poklicala predstavnika zveze kulturnih organizacij Slovenije tov. Brzulja in dirigenta jeseniškega pihalnega orkestra Ivana Knific. Kot je povedal tov. Brzulja, ga je doletela prijetna dolžnost, da svojemu prijatelju in zaslužnemu dirigentu Ivanu Knificu podeli najvišje slovensko priznanje — Gallusovo plaketo. Kot vemo, že dolga leta uspešno vodi jeseniški pihalni orkester in ima velike zasluge pri njegovi kvaliteti in uspešnosti.

Takoj po podelitvi smo slišali skladbo Impresija, ki jo je zložil dirigent Ivan Knific. Napovedovalka je povedala, da je to samostojna orkestralna skladba, sestavljena iz treh delov: prvi in tretji del vsebujeta španski temperament in sta zelo živahna, drugi del je umirjen in romantičen. Pihalni orkester nam je predstavil tudi dva odlomka iz oper Nabucco in Carmen. Iz prve smo poslušali Pesem sužnjev. Bilo je prelepo, ko sem poslušala ta odlomek. Zvoki glasbil so se zdeli temni in otožni. Zato pa je bila arija iz Carmen živahna in temperamentna. Zapela jo je altistka Melita Jelen. Pela je zelo doživeto. Že smo se preselili na Ohrid in uživali ob zvokih Ohridske legende v odlomku Ples grlic. Orkester je bil izreden, zlahka si si predstavljaj lahкотen let ptic. Bilo je nepozabno!

Iz nežne zasanjanosti so nas odlični glasbeniki popeljali v Latinsko Ameriko, v svet sambe in rumba. Človek bi kar zaplesal! Da ne bi izgubili ritma, nam je pihalni orkester postregel s skladbo Mr. Diksie. Za konec smo poslušali večno lepe melodije Cola Porterja.

Koncert je bil zaključen, ampak obiskovalci se nismo mogli vzdigniti. Kar sedeli smo in ploskali, ploskali. Seveda nas glasbeniki niso razočarali. Zaigrali so nam pesem: Prijatelji, ostanimo prijatelji! Bomo ostali, vendar želimo, da bi teh prijateljev bilo čimveč in da bi svoje prijateljstvo do pihalnega orkestra Jeseniških železarjev dokazali z večjo udeležbo na koncertih, kajti bili so odlični. Pri tem pa ne smemo pozabiti na vse tiste, ki jih nismo videli na oderu, pa so vseeno veliko prispevali k uspehu koncertu. Čestitke tudi njim in želimo, da bi še večkrat lahko poslušali naše izredne godbenike.

Mateja Faletič, 7. b,
novinarski krožek
OŠ Prežihov Voranc

V SPOMIN LOJZKI BOŽIČEVI

stroki redno izpopolnjevala, razen tega pa je bila zelo na tekočem z vso slovensko in jugoslovansko literaturo.

Bila je pobudnik številnih novosti v jeseniški Svobodi, med drugim prve razstave ročnih del, pred desetimi leti in za tem ustanovitve odseka ročnih del, ki je v teh letih prav pod njenim duhovnim in organizacijskim vodstvom dosegel izredno širino, kvaliteto in pestrost. Še pred dobrim mesecem dni je s svojo ustvarjalno in spodbujajočo prisotnostjo s članicami odseka pripravljala deseto — jubilejno razstavo ročnih del, ki je bila prav na njeno pobudo in preprečevalno vztrajnostjo nekaj izjemnega, kakor vse predhodne razstave, ki jim je s svojo razmišljajočo ustvarjalnostjo vsakokrat dala novo vsebino in obliko. Kakor povsod se je tudi v odseku ročnih del izkazala za neutrudljivo delavko in organizatorico. Se ni bila zaprta jubilejna razstava, je že razmišljala o vsebini in obliki razstave za prihodnje leto.

Aktivno delo je delovala tudi na različnih področjih v krajevni skupnosti Sava, bila pa je tudi večletna prostovoljna kvodajalka, kar samo potrjuje njeno vsestransko in humano osebnost.

Njeno delo je odlikovala izredna natančnost in doslednost. Nikdar ni odnehala prej, dokler ni bilo delo najboljše opravljeno. In še ni bila zadovoljna, še je iskala boljše rešitve. Bila je prijetna, razgledana in kritična sogovornica in je znala oblikovati o stvarih svoje lastno mnenje, ker je bila dovolj načitana in ker je vedno stala sredi življenja. Bila je izjemna poznavalka poezije in klasične glasbe. Nadvse pa je bila občutljiva za krivice in njeno srce je bilo vedno odprto za socialno šibkejšo in mnogim je pomagala v stiski in pri delu.

Tako je izgorevala atom za atomom za svoje poklicno delo, zadnja leta kot računovodkinja v Kinematografskem podjetju Jesenice, in za delo v kulturni organizaciji, poleg materinske dolžnosti in gospodinj-skega dela.

Družba ji je za njeno veliko delo na kulturnem področju izrekla priznanje z občinsko Cufarjevo plaketo, na zadnji, jubilejni razstavi, pa je prejela tudi številna javna priznanja.

Mnogo prežgadah je neizprosna gospodarica nad življenjem pretrgala njeno ustvarjalno pot, vsemu članstvu društva in drugim sodelavcem pa odzvala priljubljeno sodelavko in tovarišico, sinu, staršem in sestri z družino pa ljubljeno mamico, hčerko in sestro.

Z njenim mnogo prežganim odhodom je zavezala v jeseniški Svobodi velika praznina, ki jo bomo lahko le s kolektivno voljo in prizadevanjem premagovali. Ne glede na njeno fizično slovo pa bo ostala med nami, ker bo z nami njena osebnost in velika dela, ki jih je zapustila v društvu pa tudi v občini.

Naj še enkrat Lojzki Božič v slovo, njenim dragim in nam vsem, ki smo jo cenili, spoštovali in imeli radi, v uteho uporabimo Prešernove stih:

»Človek mora umreti, človeštvo ostane, in z njim bo ostalo, kar je zanj napravilo.«

Lojzka Božič pa je naredila in zapustila veliko in zato bo ostala med nami.

Jeseniški Svobodaši in kulturni delavci občine

Tri tedne smo iskreno upali vsi, ki smo jo poznali, imeli radi in z njo sodelovali, da bo premagala nenadno hudo bolezen, ki jo je sredi ustvarjalnega dela položila v bolniško posteljo. Tri tedne je trajal v ljubljanskem kliničnem centru boj, da bi ji ohranili življenje, toda ne visoka medicinska znanost, ne naše iskrene želje in ljubezen njenih dragih niso mogli preprečiti najhujšega. Zgodilo se je tisto, kar je veliki Prešeren, katerega pesmi je neizmerno spoštovala, kakor tudi poezijo nasploh, zapisal v svoji pesnitvi Memento mori — spomni se smrti:

... Odprta noč in dan so gróba vrata;

al' dneva ne pove nobena prat'ka.

Pred smrtjo nas ne obvar'je

koža gladka,

od nje nas ne odkup'jo kupa zlata,

ne odpodi od nas življenja tata

veselja hrup, ne pevcev pesem

sladka.

Njena življenjska pot se je začela

15. avgusta pred 48 leti v železarski

družini na Jesenicah. Toda komaj se

je dobro zavedla, stara dobrih šest

let, se je začela druga svetovna

vojna in okupacija naše domovine. S

svojimi starši in sestro je bila

pregnana od doma in štiri leta je bila

v pregnanstvu v Valjevu v Srbiji.

Tam je spoznala vso trpkost živ-

ljenja in krutost vojne, ki ji je v

otroški duši zapustila neizmeren

strah, da bi se to kdajkoli ponovilo.

Po osvoboditvi se je s starši in

sestro vrnila na Jesenice in se že kot

gimnazijka vsa zapisala kulturnemu

ustvarjanju in poustvarjanju. Vključila se je v DPD Svoboda Tone

Cufar Jesenice in bila skoraj 35 let

med najaktivnejšimi člani. Delala

je kot organizatorica in igralka na

lutkovnem oderu, v dramskem od-

seku, folklornem ansamblu, v vod-

stvu društva in posameznih odsekov.

Bila je desetletje in več neutrudljiva

tajnica in blagajničarka društva,

ljubiteljska akvizitarka knjig, ki jih

je društvo izdajalo in v pomoč vsem

odsekom društva, ki so to potrebo-

vali. Z neizmernim navdušenjem je

obiskovala dramsko šolo, v kateri je

svojo ljubezen do poezije in litera-

ture še poglobila.

Ob redni zaposlitvi in vsem tem

ljubitelskem delu je z njej lastno

vztrajnostjo ob delu dokončala

srednjo ekonomsko šolo in se v svoji

RAZSTAVA LIKOVNIH DEL IN LITERARNI NASTOP KOVINARJEV

Letošnji dan kovinarjev — 10. oktober — bodo slovenski kovinarji praznovali z različnimi prireditvami. Tako se bodo že v času od 4. do 15. junija srečali na proizvodno-delovnem tekmovanju, na razstavi inovacij, na razstavi likovnih stvaritev in na nastopu in pogovoru literarnih ustvarjalcev v Krškem, Črnomlju in Novem mestu.

Tako je organizacijski odbor šestega proizvodno-delovnega tekmovanja že razpisal razstavo likovnih del kovinarjev — likovnikov (slikarstvo, kiparstvo, umetnostna fotografija, umetna obrt in oblikovanje industrijskih izdelkov), ki bo od 4. do 13. junija v domu kulture v Krškem. Na razstavi s svojimi deli lahko sodelujejo aktivni delavci v kovinarskih delovnih organizacijah, torej tudi iz naše železarne.

Zanimirani morajo najkasneje do 30. aprila poslati po največ tri eksponate (slike, skulpture, fotografije, izdelke) občinskemu sindikalnemu svetu Krško. Zanimirani iz temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti naše železarne naj svoje sodelovanje prijavijo na tajništvo izvršnega odbora konference osnovnih organizacij zveze sindikatov Železarne, oziroma svoje izdelke dostavijo na tajništvo sindikata 28. ali 29. aprila zaradi skupne

odpreme. Iz dostavljenih eksponatov bo posebna žirija Združenja likovnih skupin Slovenije izbrala najboljše dela za razstavo, pri čemer bo upoštevala načelo, da bo vsak kandidat predstavljen vsaj z enim delom.

Organizacijski odbor tudi razpisuje literarni nastop in razgovor za okroglo mizo o literarni ustvarjalnosti delavcev kovinarjev, ki bo 12. junija v domu kulture v Krškem. Vsak avtor lahko pošlje do pet pesmi ali 2 prozna teksta do 30. aprila prav tako občinskemu svetu zveze sindikatov v Krškem. Zanimirani za sodelovanje naj svojo udeležbo prav tako javijo na tajništvo izvršnega odbora konference osnovnih organizacij zveze sindikatov Železarne zaradi eventualnega skupnega odhoda ali druge pomoči.

Najboljše tekste bo posebna žirija predlagala za literarni nastop in za objavo v literarnem zborniku, ki bo izšel ob tej priložnosti.

PO SLEDEH ČRNE ROKE

Pri založbi Borec bo letos aprila izšel že tretji ponatis knjige Jožeta Vidica PO SLEDOVIH ČRNE ROKE. Medtem ko je prvi natis obsegal 580 strani, 160 fotografij in dokumentov, bo tretji obsegal 680 strani, 200 fotografij in dokumentov. Cena je 650 dinarjev.

NAROČILNICA:

Ime in priimek.....

Zaposlen pri (naslov delovne in druge organizacije).....

točen naslov stanovanja in številka pošte.....

Naročam(štev. izvodov) knjige PO SLEDOVIH ČRNE ROKE. KNJIGO BOM VPLAČAL PO POVZETJU, V ENEM, DVEH ALI TREH OBROKIH (USTREZNO OBKROŽI). CENA KNJIGE JE 650 DIN.

Naročilnico pošljite na naslov ZALOŽBA BOREC — 61000 LJUBLJANA, Miklošičeva 28, ali na uredništvo Železarja.

podpis

REVija PEVSKIH ZBOROV GORENJSKE NA JESENICAH

V organizaciji zveze kulturnih organizacij Jesenice je bila v petek, 9. aprila, v dvorani amaterskega gledališča Tone Cufar na Jesenicah REVija GORENJSKIH PEVSKIH ZBOROV v počastitev bližajočih se kongresov zveze komunistov.

Revija je otvoril predsednik pevškega združenja Gorenjske Franc Demšar, ki je v imenu združenja pozdravil vse nastopajoče zborove in se zahvalil gostiteljem ZKO Jesenice za organizacijo tega že tradicionalnega srečanja pevcev Gorenjske. Nastopilo je sedem zborov, v katerih je prepevalo 232 pevki in pevci iz Radovljice, Jesenic, Železnikov, Kamnika, Mengša, Cerkelj in Kranja. Igor Škrli, ki je uspešno povezoval program, je predstavil zbor in njihove programe takole:

Komorni zbor A. T. Linhart iz Radovljice bo letos slavil 30-letnico delovanja. V prizadevanjih za razvoj glasbene kulture v radovljiški občini prireja ob raznih priložnostih uspešne nastope. Današnji zbor nadaljuje bogato pevsko tradicijo, ki v Radovljici organizirano deluje že od leta 1920. Za svojo prizadevnost in rezultate dela je prejel številna priznanja. Delovanje zbora sega preko občinskih meja, pa tudi v bratske republike in tujino. Od oktobra preteklega leta vodi zbor učitelj glasbe in Glasbeni šoli Radovljica Anton Iskra. Zapeli so: U. Vrabec ZDRAVLJICA, J. Bole VENČEK NARODNIH in O. Dev JE UPIHNILA LUC.

Ženski pevski zbor Jesenice deluje neprekinjeno že 15. leto. Ves čas svojega delovanja je zbor imel in ima tudi danes pomembno mesto v kulturnem ustvarjanju v občini Jesenice, njegov vpliv pa je segel v gorenjski pa tudi v slovenski prostor. Za ženski pevski zbor je značilno, da ima bogat repertoar skladb: od narodnih, umetnih, partizanskih in delavskih pesmi in izbora pesmi skladateljev od renesanse do sodobnih. Zbor goji tudi pesmi jugoslovanskih in drugih narodov. Zbor zelo pogosto nastopa na domačih odrih in tudi v drugih gorenjskih občinah. Dosegal je vidne uvrstitve na tekmovanjih pevskih zborov v Sloveniji pa tudi v zamejstvu. Zbor je od ustanovitve do lanskega leta vodil dirigent in glasbeni pedagog profesor Milko Škoberne, sedanja zborovodkinja pa je glasbena pedagoginja Mira Mesarič. Predstavile so se naslednji skladbami: I. Matetič Ronjogv OTROCI VSEGA SVETA, E. Adamič - R. Simoniti JUTRANJA in J. Močnik FSE KAJ LAZI (prleška ljudska).

Mešani pevski zbor iz Železnikov je bil ustanovljen leta 1979. Ustanovitev so narekivale predvsem potrebe v domačem okolju, njegovo delovanje pa je mogoče zaradi velikega posluha in naklonjenosti, ki ju za delovanje zbora in drugih kulturnih skupin na vsakem koraku dokazuje sindikat tovarne, katere ime zbor nosi. Zbor je prvič nastopil na občinski pevski reviji leta 1980 in že tedaj presenetil marsikateri že uveljavljeni zbor. To brez dvoma dokazuje hitro kvaliteten rast zbora, ki ga od ustanovitve vodi France Cufar. Zbor nastopa na številnih

prireditvah v domačem kraju, v občini, navezal pa je že tudi stike z rojaki v zamejstvu v Italiji, lani pa je nastopil v občini Sovodnje ob Soči. Zapeli so: J. Scher DELAVSKI POZDRAV, R. Gobec, O. PODJUNA in U. Vrabec PO CESTI GRE EN VELIK MOŽ.

Moški pevski zbor Solidarnost iz Kamnika je po nekajletnem zatišju (prepeval je le oktet) obnovil svojo dejavnost decembra 1971. Takrat se je zbralo 17 pevcev nekdanjega zbora Solidarnost in pričelo z vajami. Vodstvo zbora je prevzel neutrudljivi Stane Habe iz Domžal, ki mu ni bilo žal ne časa ne poti, čeprav je vodil še druge zborove. Leta 1973 je vodstvo zbora prevzel dolgoletni pevovodja Viktor Mihelčič, ki je zbor vodil do leta 1977, ko je zbor prevzel Milan Trček, ki ga vodi še danes. Zbor se je vsa leta številno krepil in dosegel dobre rezultate, oceno kvalitete svojega petja pa vedno prepuščajo poslušalcem. Predstavili so se z naslednjimi pesmimi: P. Sivic SOLDAŠKA, M. Gabrijelič DRUGE NAPAČA, Z. MENOJ GRE SPAT in T. Tomc BELA KRAJINA.

Mešani pevski zbor DKD Svoboda Mengeš letos praznuje desetletnico uspešnega dela. S tradicionalnimi novoletnimi koncerti, ki jih skupno prireja s simfoničnim orkestrom Domžale - Kamnik, posega tudi po opernih skladbah in skladbah lažjega žanra. Zbor šteje 60 do 65 pevki in pevcev. Nastopa na revijah, proslavah in drugih prireditvah v kraju, občini, večkrat pa je sodeloval tudi na različnih republiških prireditvah. Poznamo ga tudi iz radijskih oddaj. Tokrat že tretjič sodeluje na srečanju pevskih zborov Gorenjske. Zbor od vsega začetka uspešno vodi profesor Tomaž Habe. Zapeli so: J. Gallus O MORS QUAM DURA, F. Mendelsohn SLOVO OD GOZDA in rusko narodno GLEJ VIDNO SELO.

MOŠKI PEVSKI ZBOR DAVORIN JENKO CERKLJE se je iz male skupine navdušencev v letu 1959 razvil v dokaj številen zbor z redno koncertno dejavnostjo. Postal je oblikovalec in nepogrešljiv člen kulturnega življenja kraja. V svoj program vključuje skladbe od renesanse do danes. S posebnim navdušenjem se zbor loteva tudi sodobnih skladb in je občinstvu predstavljal že nekaj krstnih izvedb. Redno prireja samostojne koncerte, sodeluje na pevskih revijah, izmenjuje koncerte z drugimi zbori po Sloveniji in se udeležuje pevskih tekmovanj. Tekmovalni program za Našo pesem v Mariboru je predstavil na tem srečanju pod vodstvom zborovodja Jožefa Močnika: J. Gallus HAEC EST DIES - osemglasni motet, J. Ravnik KAM SI ŠLA, MLADOST TI MOJA in J. Močnik ŽABJI RADIO.

Akademski pevski zbor France Prešeren Kranj deluje že trinajsto sezono. Dvanajst let ga je vodil dirigent Matevž Fabijan, lanske leto pa je zbor prevzel dirigent Tomaž Faganel. Zbor pripravi vsako leto dva nova koncertna programa - letni in novoletni koncert. Pripravlja samostojne celovečerne koncerte, sodeluje na proslavah in drugih prireditvah, na festivalu Revolucija in glasba, tekmovanju Naša pesem v Mariboru in snema na RTV Ljubljana. Zbor je uspešno gostoval v Italiji, Avstriji, Franciji, Nemčiji in na Nizozemskem. Na reviji se je predstavil s tekmovalnim programom, ki ga bo zapel konec meseca v Mariboru: U. Vrabec RDEC ZATON, H. Schütz CANTATE DOMINO, - psalm 149 in J. Brahms WENN VIR IN HOCHSTEN NOTEN SEIN - motet op. 110, št. 2 za dva zbor.

Vezi, ki se spleta v pevskih zborih in drugih glasbenih skupinah so nedvomno ena največjih vrednot ljubiteljske kulturne dejavnosti. Prav to je pokazala tudi revija gorenjskih zborov, ki nima tekmovalnega značaja, ampak prikazuje enoletne dejavnosti zborov. To je zavedna zagnanost do ustvarjanja, do množičnosti in sproščujoče družabnosti našega delovnega človeka. Tako se ohranja naša narodna borbena in umetna pesem in pesmi drugih narodov. Naši zbori se na ta način ubrano dvigajo na raven več kot zadovoljive kvalitete.

Letošnja revija je potekala v znamenju ohranjanja lepe domače narodne in umetne pesmi. Od 21 skladb je bilo na sporedu kar 16 narodnih in umetnih pesmi. Slišali pa smo tudi pesmi, ki so jih zložili J. Scher, F. Mendelsohn, H. Schütz in J. Brahms. Tudi naš slovit Jakob Petelin-Gallus ni bil pozabljen, kar je dokaz da naši zbori uspešno

segajo tudi po najzahtevnejših skladbah. V vsem tem mozaiku lepih in zahtevnih skladb, ubranih glasov, množičnosti in odličnih zborovodij smo pogrešali BORBENO PESEM. Zakladnica naše borbene pesmi je tako bogata, lepa in pomembna, da jo naši zbori morajo ohranjati in gojiti ter prepevati tudi in še posebno na revijah in podobnih množičnih nastopih.

Pohvale pa veljajo za dobro pripravljenost vseh zborov. V tem pogledu so očitno zaslužni zborovodje in programska vodstva zborov, saj so izbrali take skladbe, da so zbori lahko prikazali vse svoje zmogljivosti. Očitno so pevci in zborovodje vložili ogromno dela in veliko prostega časa. Dosegli so zadovoljivo raven amaterskega prepevanja in dokazali, da z marljivim in strokovnim delom od naših zborov lahko pričakujemo še veliko več.

Čeprav revija ni imela tekmovalnega pomena in bi bilo ocenjevanje nastopov odveč, naj za spodbudo za še bolj strokovno delo in potrditev že ustvarjenega, zapišem nekaj mnenj. Od 18 pevki in 13 pevcev mešanega zbora Iskra iz Železnikov bi radi slišali več glasovne izenačenosti. Močnik soprani naj bi se glasovno prilagodili celoti zbora. To je zbor z ogromnim glasovnim potencialom, toda neusklajeni glasovni odnosi so na nekaterih mestih načelnjati tudi zborovski intonaciji. Kamničani so se predstavili kot harmonično trden zbor, vse tri pesmi pa so izvedli v preveč počasnih tempih, ki so zaradi tega pretrgali logiko naravnega pevškega fraziranja. Pevke (27) in pevci (19) DKD Svoboda Mengeš so zahtevni program izvedli v stilu predstavitev zbora. Sodelovanje in nastopi s tamkajšnjim simfoničnim orkestrom jih zanesljivo uvršča v skupino izkušenih izvajalcev zborovskega petja. Moški zbor Davorin Jenko iz Cerkelj in APZ France Prešeren iz Kranja sta se predstavila kot zbor z velikimi pevskimi izkušnjami in zmogljivostmi. To sta polno zveneči zborovski skupini, ki v okvirih ljubiteljskega prepevanja ne poznata tonskih, ritmičnih, dinamičnih in drugih ovir. Cerkljani so celovečerni "resni" spored popestrili z Močnikovo pesmijo ŽABJI RADIO. V duhovitem slogu so šegavo razigrani pevci poželi zasluženi aplavz. Kranjčani pa so s Schützovo kantato in z Brahmsovim motetom za dva zbor - 29 žensk in 24 moških - potrdili, da sodijo v sam kvaliteten vrh slovenskih pevskih zborov.

Posebno prijetno doživetje za jeseniške ljubitelje zborovskega petja je bil nastop ženskega pevškega zbora Jesenice. Se se spominjamo »kriznega obdobja« zbor v zadnjih mesecih lanskega leta. Tedaj smo verjeli da bodo dobronamerna kritika in nasveti spodbudno delovali na pevke. Nismo se zmotili. Jeseniške pevke so bile na tem srečanju prijetno presenečene. Zbor je zopet zapel prefinjeno, soprani čisto, tonsko izenačeno, prav takšni so bili alti, mehki, topli, široki. Skupno pa lepo oblikovani. Fraziranje je bilo podano z velikim občutkom, z zdravo glasbeno vmem, ki pa ni bila preforsirana (posebna nevarnost za to je bila v prvi skladbi). Zborovodkinja Mira Mesarič je pripravila zbor z izredno voljo in dosegla zadovoljive zvočne in ritmične učinke in novo izraznost zbora. Priprani smo v še nadaljnji vzpon priljubljenega jeseniškega zbora.

V imenu ZKO Jesenice se je vsem nastopajočim zahvalil Franc Jelenc in zborovodjem izročil lepo izdelana spominska priznanja, mladinka pa šopke cvetja. Vsi pevci so dobili v spomin knjižico pesmi Miha Klinaarja Mrtvi bataljon.

Dobro organizirano prireditev je zelo uspešno povezoval Igor Škrli, član amaterskega gledališča Tone Cufar.

To je prvi del revije gorenjskih pevskih zborov. Zaradi velikega števila prijavljenih zborov bo drugi del revije v petek, 16. aprila, v Kranju, kjer bo nastopil tudi mešani pevski zbor Blaž Arnič z Jesenic, pod vodstvom zborovodja Romana Ravniča.

Franjo Ropret

DOPIŠUJTE V ŽELEZARJA

ČLANOM DRUŠTEV UPKOJENCEV JESENIŠKE OBČINE

Novi počitniški dom v Izoli bo zadnjega aprila sprejel prve goste upokojence, toda le tiste, ki so člani društva upokojencev v svojem kraju. Novi počitniški dom je zgrajen iz solidarnostnih sredstev, ali bolje rečeno iz sredstev invalidsko pokojinske skupnosti. Solidarnostno financiranje investicije pa pogojuje tudi enake pravice upokojencev do koriščenja, zato je potrebno aktivno sodelovanje vseh društev upokojencev, koordinacijskih odborov oziroma občinskih zvez društev upokojencev. Vsi ti so trajni nosilci organizirane rekreacije v počitniških domovih upokojencev.

Da bi upokojenci spoznali novi počitniški dom, ki se je pridružil že obstoječim v Rogaški Slatini, v Piranu in Žirovnici, navajam nekaj podatkov. Novi počitniški dom je sodobno grajen turistični objekt, udoben, obrnjen proti morju. Ima komfortno opremljenih 350 ležišč v sobah z dvema ali tremi posteljami. Sobe imajo tuš in WC, balkon z razgledom na morje. V domu je pokrit bazen z morskovo in možnost masaže s pedikuro.

Počitniški dom leži blizu slikovitega izolskega mandraža ter pristanišča za ribiške ladje in je oddaljen od središča mesta le deset minut hoje. Izola slovi po raznih zanimivostih, predvsem stari arhitekturi. Začetek turizma v Izoli so bili prav počitniški domovi za delavce gospodarskih organizacij iz vseh krajev Slovenije. Pozneje so zrasli ostali turistični in gostinski objekti: Simonov zaliv, Marina, Belvedere, gostinski šolski center in kot zadnji člen verige počitniški dom upokojencev Slovenije.

Gostom se v Izoli ponujajo lepe možnosti za enodnevne izlete po vsej Istri. Zanimivi so kraji: Buje, Poreč, Rovinj, Limski kanal, Pulj, Plomin, Motavum, Buzet, predor Učke in drugi. Prav tako niso preveč oddaljeni slikoviti kraji na Krasu. Izola je od italijanske meje oddaljena samo 25 km, tako da ogledi muzeja Mira Mare in drugih zanimivosti Trsta in Benetk niso izključeni.

Od maja dalje se v domovih vsak mesec vrstijo tri izmene po deset dni, oziroma tretja dekada v nekaterih mesecih traja 11 dni.

Cenik za leto 1982

Dom v Izoli
(dve ali troposteljne sobe)

Sezona - mesec	polni penzion za upokojence na dan dinarjev	enoten regres z napotnico na dan dinarjev	polni penzion za druge goste na dan dinarjev
maj - oktober	400,00	80,00	540,00
junij - september	480,00	60,00	590,00 - 700,00
november - december	380,00	100,00	450,00

K temu je treba dodati še turistično takso 3,50 in 1,00 za zavarovanje. V maju in oktobru je tako skupna cena 324,50 od junija do septembra 424,50, novembra in decembra pa 284,50 dinarjev na dan za eno osebo.

Dom v Piranu

maj - september	324,00	60,00
junij - avgust	324,00	40,00

Tudi tu je potrebno pristeti še turistično takso in zavarovanje v višini 4,50 din. Tako je v maju in septembru 268,50 din in od junija do avgusta 288,50 din na dan za eno osebo.

Da bi zagotovili polno zasedbo je bil narejen razpored za posamezne občine. Za občino Jesenice je predvideno od 30. aprila do 31. decembra v domu v Izoli 144 postelj in to od 30. aprila do 31. maja 18 postelj, od 1. junija do 30. septembra 72 mest in od 1. oktobra do 31. decembra 16 postelj. Na Jesenicah 4.663 upokojencev in tako pride na vsakeh 32 upokojencev ena postelja.

Zato je potrebno, da posamezna društva v občini s pravilno obveščenostjo pridobijo upokojence za letovanje v našem novem domu v Izoli. Poleg tega pa imamo še 25 postelj v Piranu.

Cene z regresom, katerega daje SPIZ, so v primerjavi s cenami v hotelih zelo ugodne in se moramo zavedati, da če doma ne bomo koristili upokojenci, ga bodo tisti, ki imajo dovolj denarja in bodo rekli, da je bila zgrešena investicija. Toda

dom je namenjen nam in ga moramo koristiti.

Vsak, ki bi želel letovati v Izoli, naj se prijavi pri svojem društvu upokojencev. Društva bodo te prijave poslala na koordinacijski odbor društev. Stane Torkar

Železarski globus

SOVJETSKA ZVEZA

V kratkem bodo pričeli graditi v mestu Slobu, 200 km južno od Minska, novo železarno z elektro jeklaro in letno zmogljivostjo 750.000 ton surovega jekla. Konkurenti pri ponudbah so bili avstrijsko podjetje VOEST, italijanski Danieli in zahodnonemški Salzgitter Industriebau. Po zadnjih vesteh naj bi dobila naročilo avstrijska državna železarska družba VOEST-Alpine, medtem ko se giblje finančna vrednost projekta v višini okoli 10 milijard avstrijskih šilingov.

ZDA

Po podatkih, ki jih je objavila ameriška družba, ki gradi naprave za izdelavo železove gobe Midrex Co., je bilo leta 1981 v svetu teh naprav z zmogljivostjo 16.277 milij. ton, medtem ko je dosegla proizvodnja 8,0 milij. ton. Pri tem sta bila pri proizvodnji daleč vodilna postopka Midrex s 4.252 milij. ton ali 53,1% in HyL s 2.883 milij. ton ali 36,0% oziroma oba skupaj z 89,1%.

ŠTUDIJSKE UGODNOSTI ZA IZOBRAŽEVANJE OB DELU

SŽ - ŽELEZARNA JESENICE z o. sol. o., Cesta železarjev 8 - 64270 JESENICE

razpisuje za šolsko leto 1982/83 študijske ugodnosti za izobraževanje ob delu:

III. stopnja FNT kemija	1	kadrovski	1
VŠOD računalništvo	1	SEO	1
dipl. inž. metalurgije	1	HV Jesenice	1
dipl. inž. strojništva	2	Remontne del.	2
inženir elektronike	4	Remontne del.	2
	1	Vzdrževanje	2
	1	Vzdrževanje	1
inženir strojništva	1	SEO	1
organizator dela -	2	Remontne del.	2
org. proizvodna smer	1	Energetika	1
elektro tehnik	3	Energetika	3
strojni tehnik			
obratni strojni tehnik	5	Strojne del.	5
kovinsko predelovalna usmeritev	2	Energetika	2
- srednji program			
- strojni mehanik			
elektro usmeritev -			
- srednji program -			
elektrikar energetik	1	Remontne del.	1
metalurška usmeritev -			
- skrajšan program -			
• talilec pri SM in el. peči	10	Jeklarina	10
• valjavec pločevine	2	Bluming štelcel	2
• hladno valjavec	2	HV Bela	2
• žičar	2-4	Jeklovlek	2-4
• adjuster metal. izdel.	12	TKR	12
(preizkuševalce)			

Prošnja za pridobitev študijskih ugodnosti mora vsebovati naslednje podatke: rojstni datum; TOZD in oddelek; delovne naloge, ki jih delavec opravlja; delovna doba v Železarni Jesenice.

Prošnje je treba poslati na kadrovski sektor - odsek za izobraževanje do 15. junija.

DRUGI DEL SREČANJA PEVSKIH ZBOROV GORENJSKE V KRANJU

Jutri, v petek, 16. aprila bo ob 20. uri v delavskem domu v Kranju drugi del srečanja pevskih zborov Gorenjske, ki ga organizirajo zveza kulturnih organizacij in glasbeni center Kranj ter pevsko združenje Gorenjske.

V Kranju se bodo s tremi pesmimi predstavili: moški pevski zbor Tugo Vidmar Kranj, mešani pevski zbor Domžale, moški komorni zbor Podnart, komorni zbor Peko Tržič, ženski pevski zbor Solidarnost Kamnik, mešani pevski zbor Lubnik Škofja Loka, moški pevski zbor Trta iz Žitare vasi na avstrijskem Koroškem in mešani pevski zbor Blaž Arnič Jesenice. Jeseniški zbor vodi zborovodja Roman Ravnič, predstavil pa se bo s pesmimi: Anton Bruckner LOCUS ISTE, Vilko Ukmar SLOVENSKA BESEDA in Jakob Jež IGRAJ KOLCE.

ZAHVALA

Ob prerani smrti sinka

ALJOŠA ROMIHA

se najlepše zahvaljujemo sodelavcem iz OTK, izvršnemu odboru osnovne organizacije sindikata delovne skupnosti E-TKR-NG Železarne, sosedom in prijateljem za cvetje in izkazano pomoč.

Družina Romih

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage žene, mame in stare mame

AVGUŠTINE DORNIK

se najlepše zahvaljujemo dr. Mencingerju, dr. Vidaliu in osebju sobe za intenzivno nego na internem oddelku jeseniške bolnice. Zahvaljujemo se tudi osebju ginekološkega in onkološkega inštituta v Ljubljani za vso pozornost ob njeni bolezni.

Iskrena hvala vsem sorodnikom, znancem in prijateljem, sosedom z Bokalove 6 za denarno pomoč in lastnikom avtomobilov za storjene usluge, za podarjeno cvetje in izrečeno sožalje.

Zahvaljujemo se tudi sodelavcem RTA Železarne in društvu invalidov za izrečeno sožalje in cvetje. Hvala pevcem za zapete žalostinke in tovarišici Koroščevi za poslovlilne besede. Hvala vsem, ki ste jo spremljali na njeni zadnji poti.

Vsem še enkrat iskrena hvala.

ŽALUJOČI: mož Ivan, sin Joža z družino, sin Žarko, hčerka Ivica z družino in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega očeta in starega očeta

MILANA ŠPOLJARJA

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem za cvetje in izražena sožalja. Posebno se zahvaljujemo sosedom za pomoč ter pevcem iz Zasipa za zapete žalostinke ob odprtem grobu.

Hvala tudi dr. Markežu in delavcem internega oddelka bolnice Jesenice – koronarnega oddelka za vso skrb.

Vsem še enkrat hvala.

VSINJGOVI

ZAHVALA

Ob smrti moje drage mame se iskreno zahvaljujem osnovni organizaciji sindikata delovne skupnosti SEO-TKR-NG ter sodelavcem oddelka za študij dela, časa in nagrajevanje za izkazano sočustvovanje in denarno pomoč.

Branko Novak

ZAHVALA

Osnovni organizaciji sindikata delovne skupnosti KO-FI se zahvaljujem za denarno pomoč, ki sem jo dobila v času moje bolezni.

Hermína Ambrožič

ZAHVALA

Sodelavcem tretje izmene TOZD Jeklarna se iskreno zahvaljujem za denarno darilo v času moje bolezenske odsotnosti.

Ljubo Stanojevič

ZAHVALA

Ob mojem odhodu v pokoj se zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem TOZD Jeklarna za lep poslovlilni večer, za darila, ki mi bosta dragocen in trajen spomin in Milošu Cvetkoviču za poslovlilne besede.

Vsem želim veliko delovnih uspehov in osebnega zadovoljstva.

Jože Hrovat

UGANKARSKI SLOVARČEK

ANAND – indijski pisatelj, ki piše v angleščini (Mulk Radž, rojen 1905)

ATALOS – ime treh pergamskih kraljev

ISOVIČ – bosanski pevec narodne glasbe (Safet)

KELEMEN – hrvaški skladatelj orkestralne, komorne in vokalne glasbe (Milko, opera Kuga)

LASAN – ljubljanski baletnik (Mojmir)

ZAHVALA

Vsem sodelavkam in sodelavcem TOZD Žičarna – žičarna II se najlepše zahvaljujem za prejeto denarno pomoč, ki sem jo prejel ob smrti svoje mame.

Franc Pogačar

REŠITEV KRIŽANKE IZ 14. ŠTEV. ŽELEZARJA

VŽIGALICA, ALKOHO-LIK, RE, SOLIST, BOBAK, ANT, PRVI MAJ, AIL, PE-KAČA, EE, DEŽA, ATA-LIN, TESTENINAR, KA-RE, KREMENKA, IRADA, ŠKAJA, PATRONA, BON, KEN, MARODER, SORGE, LK, ONA, ARA, NADARBI-NA, HABE, NS, AVALA, KIR, OPETNIK, ALOD, ACA, REJENKA, KO, REN.

ČLANOM DU JESENICE

Društvo upokojencev Jesenice vabi svoje člane na proslavo praznika ustanovitve Osvobodilne fronte – 27. april in praznika dela – 1. maj, ki bo v petek, 30. aprila, ob 17. uri v domu društva na Jesenicah, Pod gozdom 13.

DEŽURNI TRGOVINI

V soboto, 17. aprila, bosta na Jesenicah od 7. do 19. ure odprti trgovini:

Emona market – Prešernova 1/a, Jesenice in Rožca – samopostrežna trgovina na Javorniku, O. Novaka 8.

DEŽURNA LEKARNA

V mesecu aprilu bo za občini Jesenice in Radovljica dežurna lekarna v Radovljici.

GLEDALIŠČE

PETEK, 16. aprila, ob 19.30 Ivan Potrč: KREPLI, gostovanje KUD Rudi Jedretič Ribno na Jesenicah, ob 10. uri Fran Levstik: MARTIN KRPAN – gostovanje Jeseničanov v Trzinu na srečanju NAŠA BESEDA.

NEDELJA, 18. aprila, ob 19.30 Ivo Brešan: SMRT PREDSEDNIKA HIŠNEGA SVETA – za upokojence in za izven na Jesenicah.

TOREK, 20. aprila, ob 19.30 Henrik Ibsen: STRAHOVI – gostovanje jeseniškega gledališča v Prešernovem gledališču v Kranju.

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

17. aprila amer. barvni risani film RISANI OSKARJEVCI ob 15. uri. 17. in 18. aprila zah. nem. barvni film SKRIVNOSTI INDIJANSKEGA ZLATA, režija Paul Martin, v gl. vlogi Brad Harris, ob 17. in 19. uri.

19. in 20. aprila dom. barvni film BERLIN »KAPUT«, režija Mića Milošević, v gl. vlogi Svetozar Cvetković, ob 17. in 19. uri.

21. aprila angl. barvni vojni film MOST NA REKI KWAI, režija David Lean, v gl. vlogi William Holden, ob 17. in 19. uri. Nagrajen s 7 Oskari.

DEŽURSTVO V AVTOMEHANIČNIH DELAVNICAH NA JESENICAH

V soboto, 17. aprila: Anton PONGRAČIČ, Jesenice, Kidričeva 6.

JAVORNIŠKI GLEDALIŠČNIKI VABIJO

DPD Svoboda France Mencinger Javornik-Koroška Bela – dramski odsek vabi v soboto, 17. aprila, ob 19. uri in v nedeljo, 18. aprila, ob 16. uri na gledališko predstavo:

Tone Partljič Taki smo, taki ste, v režiji Francija Tušarja. Predstavi bosta v delavskem domu Julke in Albina Pibernik na Javorniku.

23. aprila amer. barvni vohunski film FURIE, režija Brian Depolma, v gl. vlogi Kirk Douglas, ob 17. in 19. uri. Po filmu »Keri« novi filmski šok. 24. in 25. aprila amer. barvni znan. fantastični film IMPERIJ VRACA UDAREC, režija Irvin Kershner, v gl. vlogi Mark Hamill, ob 17. in 19. uri. Vojna zvezd se nadaljuje.

Kino PLAVŽ

17. in 18. aprila dom. barvni film BERLIN »KAPUT« ob 18. in 20. uri.

18. aprila amer. barvni risani film RISANI OSKARJEVCI ob 10. uri.

19. in 20. aprila zah. nem. barvni film SKRIVNOSTI INDIJANSKEGA ZLATA ob 18. in 20. uri.

22. aprila angl. barvni vojni film MOST NA REKI KWAI ob 18. in 20. uri.

23. aprila angl. barvni glasbeni film QVADROPHONIA ob 18. in 20. uri.

24. in 25. aprila angl. barvni grozlj. film VAMPIRJEVE LJUBIMKE ob 18. in 20. uri.

Kino KRANJSKA GORA

17. aprila amer. barvna komedija ZACETI ZNOVA ob 20. uri.

21. aprila dom. barvni film BERLIN »KAPUT« ob 20. uri.

24. aprila zah. nem. barvni film SKRIVNOSTI INDIJANSKEGA ZLATA ob 20. uri.

28. aprila angl. barvni grozlj. film VAMPIRJEVE LJUBIMKE ob 20. uri.

Kino DOVJE-MOJSTRANA

17. aprila hongkonški barvni film TIGER NAPADA ob 19. uri.

18. aprila amer. barvni film ZACETI ZNOVA ob 19. uri.

24. aprila dom. barvni film BERLIN »KAPUT« ob 19. uri.

25. aprila zah. nem. barvni film SKRIVNOSTI INDIJANSKEGA ZLATA ob 19. uri.

OBVESTILO INVALIDOM

Društvo invalidov Jesenice obvešča vse svoje člane, da organizira v okviru MEDNARODNEGA DNEVA INVALIDOV PROSLAVO z bogatim kulturnim programom, ki bo v soboto, 24. aprila, s pričetkom ob 17. uri v kulturnem domu Julke in Albina Pibernik na Javorniku. O podrobnostih kulturnega programa vas bomo seznanili v prihodnji številki Železarja.

Poleg proslave društvo organizira tudi zabavni večer pod naslovom »srečanje med seboj«, ki bo po proslavi v domu društva upokojencev na Javorniku.

PREBIVALCEM KS PODMEŽAKLJA

Krajane krajevne skupnosti Podmežaklja obveščamo, da svet krajevne skupnosti Podmežaklja v soboto, 17. aprila, s pričetkom ob 7. uri zjutraj organizira akcijo za »ZDRAVO IN ČISTO OKOLJE«. V akcijo naj bi bili vključeni vsi krajanje krajevne skupnosti in delavci DO Kovinar TOZD Komunalne službe. Krajanje bodo oddali vse odvečno blago v kontejnerje in očistili prostor okoli hiš, blokov v bližnji okolici. O podrobnostih akcije bo svet KS Podmežaklja krajanje še obvestil.

KS Podmežaklja

Naš tehnični muzej (Foto S. Kokalj)

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

MILKO ? OPERA KUGA		SARAJEVO PEVEC (KEMAL)	MUSLIM H. IME	TRAVNIK OB VODI	ANTON VODNIK	NOGOŠE- TAS VASOVIČ	KRAVICA
REPUBLIKA VJ. AFRIKI RADO SIMONITI							
ŽELEZAR	KROMOVO USNJE SPREVOJ						
POET							
OLIVIER LAWRENCE	NESTO VJ. ITALIJI						
GORAN KALINIČ	13. IGRALCI (JOŽE)				LANTAN BELEŽ- NICA		IVAN VIDIČ
			PEVKA KORONT	PAS PRI KIMONU 100			
DANŠKA STARO CERKVENO PETJE		LUKNIČKA V KOŽI	SVETIČKA	ŽELEZAR	NOVINAR POROČEV. ANTON NANUT		ŠIVIL PAVEL STIP
EGIPTOL KRALJ			MORČJAV. BOŠANEC (SAFET)		GR. BOG. ZARJE IGRALCI RANER	POVELI- STVO INDIJSKI PISEK	STRANSKI DEL TELESA
OVNOVO MESO			IZVORNI KRAK REKE MENAM		SLOVNIO- NI POJEM	PERGAM- KRALJ TRANŠKO PLEME	SEJMI- SCE
DENARNO NADOMES- TILO			SESTAVIL RONNER	JUŽNO- AMERISKO PRESTOL PLEME	ST. PLEŠ- LEC INDIJSKO OBLAČILO	SOBNA RASTLINA ELANTEN PLIN	
REKA V KOLU- BISI			SREDIŠČE MILAVTJE AUGUST BENOVA		STRMNA PALEST. SOBSKI ODPOR		LESKOVAČ KARCINOM
PRVI SEKRETAR OZN		PEVKA KRAČEVIC EDVARD GREG			MODEL SONČEGA SISTEMA		
TONE MULE		KRAJ PRI VRHOM BANJI		BIVŠI DIKTATOR AMIN		GLAVNO NESTO V. BRI- TANITE	
					MNOŽIN. OSEBNI ZAJINEK		
						NATRIJ	
							BOKSAR RUSEVSKI
							PREŠER- NOVA PESEM

SPREJEM ZA HOKEJISTE

Kot kaže, se časi spreminjajo. Tudi v bližnji preteklosti so jeseniški hokejisti osvojili naslove prvaka Jugoslavije, vendar ti uspehi niso doživeli pozornosti, kot jo zaslužijo.

Tokrat je sprejem kmalu po zaključenem državnem prvenstvu in svetovnem prvenstvu C skupine pokazal, da hokej na Jesenicah resno upošteva. Dvajseti naslov je vsekakor lepo darilo Jesenicam in Gorenjski ter dokaz, da ima ta športna panoga velike perspektive.

Ce se vrnemo k letošnjemu državnemu prvenstvu, lahko tudi ugotovimo, da se je interes za hokej na Jesenicah – kljub dokaj nezanimivemu tekmovalnemu sistemu v prvenstvu Jugoslavije – precej dvignil. Vse to je zagotovilo, da lahko od sedanjih generacij hokejistov pričakujemo še več, še zlasti zaradi tega, ker vedno bolj izgubljamo stik z evropsko kvaliteto. Vrnitev naše reprezentance v B skupino svetovnega prvenstva to sicer zanika, toda v B skupini se bo potrebno tudi obdržati.

Sprejem, ki ga je za dvajsetkratne državne prvake priredil predsednik skupščine občine Jesenice Ivo Arzenšek je izven kot velika podpora temu športu.

V svojem govoru je tovariš Arzenšek poleg čestitk za enkratni dosežek – dvajseti naslov – navedel tudi vrsto ugotovitev, ki gredo v prid trditvi, da je pred hokejisti velika perspektiva. Pomembno je tudi njegovo mnenje, da je potrebno jeseniškemu hokeju še naprej pomagati, kajti dvajsetkratni naslov to tudi zahteva. Prepričan je, da resno delo zahteva potrebno podporo združenega dela jeseniške občine, vendar pa bi moralo biti breme enako razdeljeno na vse.

Tudi predsednik HK Jesenice Ludvik Slanin je povedal, da smo z dosežki hokejistov lahko zadovoljni, da pa je potrebno tudi v prihodnje vztrajati vsaj na takšni kvaliteti, kot je sedanja. Tudi on je prepričan, da hokejisti Jesenic ne bodo v prihodnji sezoni ostali brez ustrezne podpore.

Po tem, ko je predsednik občinske konference ZSMS Jesenice Danilo Klinar hokejistom podelil lepa darila – značke

vseh dosedanjih titovih štafet – se je v imenu hokejistov za pozornost in vso podporo zahvalil kapetan jeseniškega moštva Joža Razinger, ki je povedal, da je sedanja generacija hokejistov Jesenic pripravljena na še večje dosežke, cilj pa je dvig kvalitete in uspeh na mednarodni sceni.

Zares lep večer je dokazal podporo jeseniškemu hokeju in pripravljenost hokejistov, da dosežejo več. Za to je sicer potrebna materialna podpora, toda hokejisti zatrjujejo, da napredek ne bo izostal, če bo to urejeno tako kot v preteklosti.

V to ne dvomimo, kajti sedanja generacija je resnično nadarjena, precej mlada in je pred njo lepa prihodnost.

Res je sicer, da – kot kaže – trener Boris Svetlin v prihodnji sezoni ne bo več vodil prvega moštva, ke odhaja v Italijo, toda za prihodnost jeseniškega hokeja se ne bi smeli bati. Boris Svetlin je vsekakor zapustil moštvo, s katerim je dosegel prejšnji kvaliteten dvig, ki ga je potrebno le nadaljevati. To pa ni niti tako težko, če vemo, da imamo na Jesenicah strokovnjake, kot so Ciril Klinar in Viktor Tišler, prišel pa je čas, da se na Jesenice vrne tudi Albin Felc. S temi nekdajšimi mojstri, ki so se zapisali v svetlo zgodovino jeseniškega hokeja, sedaj pa so trenerji in zaradi materialne podpore združenega dela, gledamo z velikimi upi v prihodnost tega športa na železarskih Jesenicah.

Sedanja generacija in njene dobre igre v zadnjih dveh sezonah, mladost igralcev, ki se zdaleč niso dosegli vsega, kar zmorejo – zmorejo pa resnično veliko več – interes za hokej na Jesenicah vrača in več. Priznani domači strokovnjaki in ne nazadnje dvajseti naslov prvaka Jugoslavije so zgovorni kazalci, da se za prihodnost in razvoj jeseniškega hokeja ni treba bati.

Seveda pa ob tem ne moremo tudi mimo dejstva, da je za napredek in dvig potrebno veliko več delavnosti, discipline, samoodpovedovanja in zagnanosti igralcev, strokovnega dela z najmlajšimi ter dobra organiziranost v vrstah funkcionarjev, ki jo je potrebno čimprej doseči.

D.

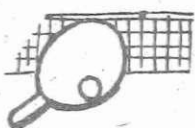
TABOR JADRAN : JESENICE 2:1

V nedeljo, 11. aprila, so se jeseniški nogometaši v Sežani pomerili z ekipo Tabor – Jadran, ki vodi v zahodni slovenski nogometni ligi.

Jeseniški nogometaši so sicer na tem srečanju pokazali svojo najboljšo igro v tem delu prvenstva, vendar so kljub temu izgubili predvsem po zaslugi sodnika, ki je domačim »daroval« snajstmetrovko. Jeseničani so zamudili tudi nekaj izrednih priložnosti, med drugim je Lamberger zadel tudi vratnico.

Nastopili so: Tokić, Okršlar, Sulejmanović, Osmičević, Omanović M., Troha, Pihler, Bešić (Hadžisulejmanović), Lamberger, Kovačič, Zubanović.

V naslednjem kolu igrajo Jeseničani na domačem igrišču v Podmežaklju z moštvo Domžal. Tekma bo v nedeljo, 18. aprila, ob 16. uri.

TEKMOVANJE V NAMIZNEM TENISU ZA POKAL MESECA MLADOSTI

V petek in soboto, 9. in 10. aprila, je bilo v telovadnici TVD Partizan Jesenice ekipno tekmovalje v namiznem tenisu za pokal meseca mladosti. nastopilo je 14 ekip iz OO ZSMS in JLA.

Tekmovanje je bilo zelo borbeno. V nekaterih bojih smo lahko gledali vrhunsko igro, za kar so zaslužni prav vsi igralci, saj niso štedili moči in žogice.

Organizatorju – namiznoteniskemu klubu Jesenice gre vsa zahvala za izvedbo tekmovalja, prav tako tudi TVD Partizan Jesenice, ki nam je odstopil telovadnico.

UVRSTITVE EKIP: 1. OO ZSMS ŽIC, 2. OO ZSMS KS Javornik-Koroška Bela, 3. OO ZSMS VP Radovljica, 4. OO ZSMS Karavla Karavanških kurirjev, 5. OO ZSMS Karavla Bela, 6. OO ZSMS Žičarna-Železarna, 7. OO ZSMS Transport – Železarna, 8. OO ZSMS Vzdrževanje – Železarna, 9. OO ZSMS OS Tone Cufar, 10. OO ZSMS Strojne delavnice – Železarna, 11. OO ZSMS Gradis I, 12. OO ZSMS Gradis II, 13. OO ZSMS Karavla Planina pod Golico, 14. OO ZSMS Hladna valjarna Bela – Železarna.

DM

OBVESTILO TENISAČEM

Teniška sekcija pri TVD Partizan Javornik – Kor. Bela obvešča igralce tenisa na Kresu, da bo prvi sestanek v tej sezoni v petek, 16. aprila ob 18. uri na Kresu.

NA PATRULJNEM TEKU V ZGORNJI RADOVNI 28 EKIP

Strelska družina Janez Mrak Dovje-Mojstrana je preteklo soboto, 10. aprila, izvedla v Zgornji Radovni tradicionalni patroljni tek na smučeh v spomin na poživ te partizanske vasi med NOB. Poleg obujanja in negovanja revolucionarnih tradicij ima ta prireditve tudi namen gojiti zdravo športno rekreacijo, pomembna pa je v pripravi na uredničevanje nalog s poročja ljudske obrambe in družbene samozastite.

Na letošnjem tekmovalju je bila ponovno množična udeležba, saj je nastopilo 28 moških in ženskih ekip, in sicer strelskih družin, ZRVS, teritorialne obrambe, planinskih in drugih društev iz jeseniške občine in krajevne skupnosti Dovje-Mojstrana. Trilčanske ekipe so na progi tudi streljale z malokalibrsko puško, število zadetkov pa je šlo v končni rezultat ekipe. Letos je bila pri moških najboljša ekipa domače strelske družine, ki je poleg tega prejela še posebni pokal kot najuspešnejša ekipa v streljanju. Pri ženskah so bile to raket najboljše tekmovalke iz krajevne skupnosti Rateče, ki so osvojile prvo in drugo mesto.

Na razglasitvi rezultatov je zbranim udeležencem spregovoril predsednik strelske družine Janez Mrak Dovje-Mojstrana Slavko Rabič, podelil pa so tudi priznanje vojni pošti Radovljica za uspešno večletno sodelovanje na patroljnih tekih.

Tako kot že nekaj let nazaj je bilo letos na sobotni prireditvi izrečenih več besed o tem, da bi to prireditve v prihodnje še razširili, da bi lahko nastopilo še več ekip in da bi tudi kar preveč pozabljena partizanska vas Radovna dobila svojo večjo športno manifestacijo. Pri strelski družini Janez Mrak zatrjujejo, da to prireditve pripravljajo predvsem za vse ljubitelje smučarskega teka iz krajevne skupnosti Dovje-Mojstrana, oziroma za člane sosednjih strelskih družin. Ob tem seveda ne zavračajo pobud o razširitvi tega teka, seveda pa bi nastop večjega števila ekip zahteval večji organizacijski odbor, kajti sedanja skromna zasedba članov strelske družine in prebivalcev Radovne takšnemu delu ne bi bila kos. O tem bi se vsekakor veljalo pogovoriti v širšem krogu v krajevni skupnosti Dovje-Mojstrana oziroma v okviru jeseniške in tudi radovljske občine, saj je Radovna skorajda v celoti na območju radovljske občine.

A. Kerštan

POMURJE : JESENICE 77:72 (29:31)

1. SKL – ženske, telovadnica centra srednjih šol Murska Sobota, gledalcev 50, sodnika Vahen (Ruse) in Tkavc (Mb). Jesenice: Lah 6 (2-2), Malkoč, Kantarevič 2, Stražisar 14 (2-2), Mlačnik 5 (3-1), Krznarič 2, Kučina, Ulčar 10 (8-4), Smolej, Vavpotič 33 (27-17).

Na gostovanju v Murski Soboti so jeseniške košarkarice igrale z drugouvrščeno ekipo letošnjega prvenstva, ki je lani igrala v drugi zvezni ligi. V zanimivi tekmi so sicer izgubile, vendar so imele možnost za zmago, ki pa jo niso uspeli izkoristiti.

V prvem polčasu sta se ekipi menjavali v 1. polčasu. Igralke Pomurja so v 15. minuti že vodile s 25:16, nato pa so gostje v zadnjih petih minutah dosegle kar 15 točk, nasprotnice pa le štiri in Jeseničanke so po prvem polčasu vodile z 31:29. V teh minutah so gostje igrale odlično v obrambi, k čemur je veliko prispevala Ulčarjeva saj preko nje domače igralke skoraj niso moge priti do koša, hkrati pa je njena prisotnost na igrišču pomenila veliko premoč v skoku pod košem.

V drugem polčasu so Jeseničanke sicer že vodile s 33:30 in 36:34 nato pa je sledilo obdobje popolne nemoči. Igralke Pomurja so zaigrale presing v obrambi in Jeseničanke so zopet ponovile igro z mnogih tekm v letošnji sezoni, ko preprosto niso znale prenesti žoge s svoje obrambne polovice v napadalno polovico. Izgubile so veliko število žog pri podajah, če pa so prišle pod koš, se je večkrat zgodilo, da so bile netočne pri metu. Ob taki igri so domače igralke povedle v 13. minuti s 65:50 in je že kazalo, da bodo gostje doživeli katastrofo. Na srečo so le uspeli zaigrati zbrano in v zadnjih rednih minutah so zmanjšale rezultat na 77:72, s tem da so imele v zadnjih dveh minutah celo možnost, da zmagojo. Pri rezultatu 74:68 so imele žogo, vendar si premoč zbrane in nasprotnice so povečale rezultat na 76:68 v 20. minuti. Pri tem rezultatu pa je bilo praktično nemogoče kaj več storiti.

V soboto, 17. aprila, gostuje na Jesenicah ekipa KK Rogaska. Tekma bo v telovadnici ŽIC ob 18.30.

T.

JOŽETOVI USPEHI ŠELE PRIHAJAJO

Zimska sezona se je končala, končala pa se tudi vsa tekmovalna na snegu. Tekmovalci sedaj analizirajo svoje uspehe in neuspehe. Eden tistih, ki so se na letošnjih tekmovaljih uvrstili na solidna mesta, je JOŽE LAVTIZAR, šestnajstletni smučar iz Kranjske gore. O sebi in svojem smučanju je povedal:

Albreht. Sedaj smučam pri občinski zvezi smučarskih organizacij na Jesenicah, moja trenerja pa sta Boštjan Gaser in Janez Smitek. Sem tudi član jugoslovanske B reprezentance.

Jože vsa leta, odkar je začel intenzivno smučati, dosegla vidne rezultate na domačih in tujih smučiščih, med njimi so tudi prva mesta. Je učenec tehnične šole – strojni oddelek ŽIC na Jesenicah in pravi, da mu zaradi izostankov v šoli vsi pomagajo. Verjetno bo moral delati na koncu šolskega leta izpitne. Jože pravi, da je delo v reprezentanci in klubu dobro in tudi naporno, saj je veliko tekmovalj. S treningi so začeli že konec avgusta pa vse do konca sezone. Vmes sta največ dva meseca, da ni bil na snegu. In nadaljuje:

»Zelo sem vesel, da sem potrdil B reprezentanco, v katero sem prišel lani in upam, da bom še naprej ostal v njej. V B reprezentanci so boljši pogoji in zelo kvalitetni treningi, pa tudi boljši pogoji za tekmovalja kot v A reprezentanci. Največ zasluga za moj razvoj ima Janez Smitek. Še vedno hodi z nami, čeprav ni več profesionalni trener. Zadovoljen sem z domačimi čevlji Alpina, za katere je tudi zagotovljen servis. Veliko truda je vložena in tudi napor je velik. Smučati za tekmovalja pripravljam sam. Pred tekmo urejam smučati tudi do polnoči in to vse z rokami. Za tekmo pa je treba pripraviti tudi po več parov smuč. Povedati moram, da mi gre na tujih smučiščih veleslalom bolj od rok kot slalom, doma pa dosegam vse boljše rezultate v slalomu. Moj letošnji vidnejši mednarodni uspeh je deveto mesto na svetovnem mladinskem prvenstvu v francoskem Aurou.

Jožetov vzornik je Boris Strel in si tudi sam želi, da bi posegel po takšnih uspehih, kot jih dosegajo njegovi vzorniki. O Jožetu Lavtizarju bomo še veliko slišali, kajti njegovi uspehi šele prihajajo, saj ima mladi kranjskogorski smučar veliko veselja in trdnje volje za nadaljnje smučanje in tekmovalje.

»Smučati sem začel, ko sem bil star komaj tri leta. Intenzivno pa sem začel pred štirimi leti pri smučarskem klubu Kranjska gora, treniral pa me je Tone

OBČINSKO PRVENSTVO V MALEM NOGOMETU

Na osnovi letnega programa športno-rekreacijskih tekmovalj v občini Jesenice razpisuje komisija za šport in rekreacijo pri izvršnem odboru ZTKO Jesenice občinsko prvenstvo v malem nogometu za leto 1982.

Tekmovanje bo za moške ekipe in bo potekalo v liga sistemu. Igra se 2 x 15 minut igre na zunanjem pomožnem igrišču v Podmežaklju, v primeru slabega vremena pa v športni hali v Podmežaklju.

Pravico nastopa imajo vse osnovne organizacije sindikata, krajevne skupnosti, TVD Partizan, pripadniki JLA in ostala društva, ki se pravočasno prijavijo in plačajo prijavno 300,00 din organizatorju.

Pravico nastopa imajo registrirani igralci, učenci v usmerjenem izobraževanju in stipendisti, ki niso člani zveze sindikata.

Pomembne prijave morajo vsebovati rojstne podatke in naslov bivališča posameznega tekmovca, vodja ekipe mora biti vidno označen.

Podroben razpored oziroma žrebanje bo na sestanku vodij ekip 19. aprila ob 16. uri v sejni sobi Športnega društva Jesenice.

Rok prijave je 19. april ob 16. uri na naslov: ZVEZA TELESNOKULTURNIH ORGANIZACIJ JESENICE – Ledarska 4 (štev. žiro računa: 51530-678-81302, telefon 81-579).

ZAKASNELE PRIJAVE NE BODO UPOŠTEVANE.

Ne navadna panorama Jesenic se nam odpre s tega tri do štiri metre visokega »možiča«. Kar grozljivo visi nad koncem Tomšičeve ulice. Je pa odlična razgledna in sprehajalna točka v bližini našega mesta, za katero le malokdo ve. (Foto in besedilo J. Jekler)

PLAVALNI TEČAJ ZA NEPLAVALCE

Kakor vsako leto tudi letos komisija za športno rekreacijo pri izvršnem odboru sindikata Železarne organizira tečaj plavanja za neplavalce ali slabe plavalce.

Prijavijo se lahko delavci TOZD in delovnih skupnosti Železarne Jesenice, njihovi svojci in upokojenci Železarne.

Interesenti se morajo pisno prijaviti sindikatu Železarne do vključno 22. aprila. Tečaj plavanja bo v zimskem bazenu hotela Larix v Kranjski gori pod vodstvom plavalnega učitelja Benota Ramuša.

Pričetek tečaja je predviden po 25. aprilu, o čemer bodo prijavljeni pravočasno obveščeni.

Obenem obveščamo vse delavce TOZD in delovnih skupnosti Železarne, da lahko koristijo zimski bazen hotela Larix v Kranjski gori za polovično ceno ob predložitvi izkaznice za vstop v Železarno Jesenice.

KEGLJANJE NA ASFALTU PRVAK DELOVNA SKUPNOST SEO-TKR-NG

Od 29. marca do 10. aprila je bilo na kegljišču v Podmežaklju sindikalno prvenstvo Železarne v kegljanju na asfaltu. Ekipno je tako v moški kot v ženski konkurenci osvojila prvo mesto delovna skupnost SEO-TKR-NG. Nastopilo je 451 železarjev, od tega 388 moških in 49 žensk, deset aktivnih tekmovalcev in trije učenci iz ŽIC, ki ne spadajo v sindikat Železarne.

REZULTATI:

Moški – posamezno: 1. Branko Jeršin; SEO-TKR-NG – 143 kegljev, 2. Anton Peterka, Vratni podboji – 141, 3. Božo Kero, VBS – 136, 4. Franjo Kuželja, Vzdrževanje – 131, 5. Anton Tišov, Elektrode – 131, 6. Jože Šlibar, ml., Transport – 130, 7. Rado Tolar, SEO-TKR-NG – 130, 8. Jadran Kožarnik, KSI – 129, 9. Lado Sotlar, Žičarna – 129, 10. Brane Prešern, Jeklarna – 128 kegljev.

Registrirani tekmovalci: 1. Hasan Hasanbegović, Jeklovlek – 136 kegljev, 2. Vojko Mikolič, VBS – 122, 3. Bogdan Langus, DP – 121 kegljev.

Registrirane tekmovalke: 1. Ančka Čerin, Elektrode – 142 kegljev.

Ženske – posamezno: 1. Valerija Jelševar, HVB – 113 kegljev, 2. Vojka Miheč, Jeklarna – 110, 3. Milena Lužnik, SEO-TKR-NG – 108, 4. Nuša Bundalo, KO-FI – 103, 5. Branka Rebolj, SEO-TKR-NG – 101, 6. Marija Divjak, Vratni podboji – 100, 7. Neda Karba, SEO-TKR-NG – 97, 8. Vanja Simeonov, DP – 94, 9. Majda Kralj, KO-FI – 91, 10. Ivanka Zupančič, KSI – 89 kegljev.

Moški – ekipno: 1. SEO-TKR-NG 639 kegljev, 2. Vzdrževanje 621, 3. Jeklarna 610, 4. VBS 605, 5. RD 599, 6. HVB 591, 7. SD 590, 8. Transport 583, 9. Žičarna 570, 10. Energetika 568, 11. Livarna 560, 12. Elektrode 557, 13. HVJ 547, 14. Vratni podboji 538, 15. KSI 536, 16. Profilarna 520, 17. Plavž 517, 18. Valjarna debele pločevine 514, 19. KO-FI 502, 20. Zebjarna 499, 21. Valjarna žice 410, 22. Jeklovlek 210, 23. DP 183 kegljev.

Ženske – ekipno: 1. SEO-TKR-NG 306 kegljev, 2. HVB 289 kegljev, 3. KO-FI 274, 4. KSI 257, 5. Vratni podboji 256, 6. DP 248, 7. Transport 238, 8. RD 234, 9. SD 218 kegljev.

baj

REZULTATI EKIPNEGA DELA TEKMOVANJA ŽELEZARNE PO PETIH PANOGAH

V letu 1982 je zaključeno tekmovalje v sankanju, veleslalomu, smučarskih tekih, kegljanju na ledu in kegljanju na asfaltu. V zimskem delu je na sporedu še streljanje zračno puško in šah. Dosedanje uvrstitve so naslednje:

Moški – ekipno: 1. SEO-TKR-NG 122 točk, 2. RD 110 točk, 3. Vzdrževanje 107, 4. Jeklarna 100, 5. VBS 90, 6. Transport 90, 7. Žičarna 81, 8. HVB 77, 9. Energetika 71, 10. Livarna 68, 11. SD 67, 12. HVJ 61, 13. Elektrode 47, 14. KSI 44, 15. KO-FI 40, 16. Vratni podboji 39, 17. Valjarna žice in profilov 32, 18. Plavž 30, 19. Profilarna 27, 20. Zebjarna 25, 21. Valjarna debele pločevine 24, 22. DP 14, 23. Jeklovlek 12 točk.

Ženske – ekipno: 1. SEO-TKR-NG 80 točk, 2. KO-FI 57, 3. Transport 35, 4. RD 33, 5. KSI 25, 6. HVB 23, 7. Vratni podboji 17, 8. Vzdrževanje 15, 9. DP 13, 10. Livarna 11, 11. Jeklarna 6, 12. – 13. VBS 5, SD 5 točk.

Rezultati udeležbe: 1. Livarna 144 točk, 2. SEO-TKR-NG 121, 3. RD 100, 4. Energetika 89, 5. HVB 83, 6. Vzdrževanje 83, 7. Vratni podboji 81, 8. SD 80, 9. HVJ 75, 10. Transport 75, 11. KO-FI 61, 12. Zebjarna 56, 13. Žičarna 56, 14. Jeklarna 56, 15. VBS 54, 16. Profilarna 50, 17. Valjarna debele pločevine 43, 18. Plavž 37, 19. Valjarna žice in profilov 31, 10. KSI 30, 21. DP 30, 22. Elektrode 29, 23. Jeklovlek 12 točk.

baj